

ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์
และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
ในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ปริญญาานิพนธ์
ของ
กษศรณี นุชประสพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
พฤษภาคม 2560

ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมใหม่มหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์
และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
ในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ปริญญาานิพนธ์
ของ
กษศรณี นุชประสพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
พฤษภาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์
และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
ในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

บทคัดย่อ
ของ
กษศรณี นุชประสพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
พฤษภาคม 2560

กษตรณ์ นุชประสพ. (2560). ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. ปรินญาณินพนธ์ ปร.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.อังคินันท์ อินทรกำแหง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจจรธรรม.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์รวม 972 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายแบ่งเป็นนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ 478 คน และนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ 494 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 8 ตอน มีค่าเชื่อมั่นระหว่าง .95 - .97 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 = 422.66$, $df = 165$ ($p = .00$), $\chi^2 / df = 2.562$, CFI = 1.00, SRMR = 0.037, RMSEA = 0.040 และพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ($\beta = .72$) ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 60 และตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ($\beta = .45$) ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 62 2) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นมีความแตกต่างกันเฉพาะค่าอิทธิพลของความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย โดยกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าอิทธิพลสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่น แต่ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความผูกพันทางศาสนาและตัวแปรจิตสำนึกสาธารณะในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

THE EFFECTS OF PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS AND THE CAMPUS
ENVIRONMENTS ON CAMPUS IMAGE AND PARTICIPATIVE BEHAVIOR WITH
UNIVERSITY SOCIAL RESPONSIBILITY OF STUDENTS IN RAJABHAT UNIVERSITY,
RATTANAKOSIN SECTOR.

AN ABSTRACT
BY
KASASORN NUCHPRASOP

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Philosophy degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

May 2017

Kasasorn Nuchprasop. (2017). *The Effects of Psychological Characteristics and the Campus Environments on Campus Image and Participative Behavior with University Social Responsibility of Students in Rajabhat University, Rattanakosin Sector*. Dissertation, Ph.D. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Ungsinun Intarakamhang, Asst. Prof. Dr. Wichuda Kijthorntham.

The purpose of this study was to examine and to compare the structural relationship model of the causal factors affecting perception of campus image and participative behavior with university social responsibility of nine hundred and seventy two students in Rajabhat University, Rattanakosin sector. The sample group was derived from simple random sampling were four hundred and seventy eight volunteer club members, and four hundred and ninety four non-volunteer club members. The data collected by a set of questionnaires with eight sections. The Cronbach's Alpha coefficient of the measures ranged from .95 to .97. The hypothesized models were examined by LISREL.

The research results were as follows: 1) The hypothesized structural equation model of the causal factors affecting perception of campus image and the participative behavior with university social responsibility was adjusted, resulting the level of goodness of fit indices with $\chi^2 = 422.66$, $df = 165$ ($p = .00$), $\chi^2 / df = 2.562$, CFI = 1.00, SRMR = 0.037, and RMSEA = 0.040. The perception of campus image was found to be the highest direct predictor of participative behavior with university social responsibility ($\beta = .72$), all causal variables could accounted for sixty percent of the variance of participative behavior with university social responsibility. The perception of university support was found to be the highest direct predictor of perception of campus image ($\beta = .45$), all causal variables could account for sixty two percent of the variance of perception of campus image. 2) There was a difference between the structural relationship model of the causal factors affecting perception of campus image and participative behavior with university social responsibility between volunteer club members and non-volunteer club members. The direct effect of religious affiliation on perception of campus image revealed differences, indicating that the effects of the volunteer club members group were higher. However, the latent means of religious affiliation and public consciousness among the group of non-volunteer club members were higher than those of volunteer club members.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์
และพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
ในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ของ

กษศรณี นุชประสพ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2560

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.อังศินันท์ อินทรกำแหง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ต้นสุวรรณนนท์)

..... ที่ปรึกษาร่วม ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจจรธรรม) (รองศาสตราจารย์ ดร.อังศินันท์ อินทรกำแหง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจจรธรรม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณาอย่างยิ่งของบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อังคินันท์ อินทรกำแหง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรม คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ให้คำปรึกษาและแนะนำที่มีคุณค่าในการดำเนินการปริญญานิพนธ์ทุกขั้นตอนจนเสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ตันสุวรรณนนท์ และอาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล และอาจารย์ ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานและกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ตันสุวรรณนนท์ ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ ดร.ปัญญา ประดิษฐ์บาทูกา ดร.อัจฉรา ประเสริฐสิน และ ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้ประสานงานสำนักกิจการนิสิตนักศึกษาและกองพัฒนานักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

กราบขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ด้านวิชาการด้วยความเมตตาแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์สุพัตรา สกุลศรีประเสริฐ อาจารย์ปิยะ บุษชา และ ดร.นิพัทธ์พงษ์ แสงดวง ที่ปรึกษาด้านการวิเคราะห์สถิติข้อมูลแก่ผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบคุณกำลังใจจากเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาเอกและความช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่มีให้กันเสมอ

ขอกราบขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาและการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยา ผู้บริหารวิทยาลัยการฝึกหัดครู และผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่ให้โอกาสและเวลาในการศึกษาระดับปริญญาเอกในครั้งนี้ อีกทั้งขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับ ดร.สุไม บิลไบ ที่ให้ข้อเสนอแนะการจัดทำบทความวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ขอขอบคุณน้องชาย น้องสาว และบุคคลในครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้ความหวังและเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดมาโดยตลอด และขอบคุณคุณปรีพ เมธีธร ที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา ทำหน้าที่สุดคุณค่าของการวิจัยนี้ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นอานิสงส์แก่มารดาผู้ล่วงลับและผู้มีพระคุณทุกท่านตามที่กล่าวมา

กษศรณั์ นุชประสพ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
นิยามเชิงปฏิบัติการ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	13
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัย.....	25
การรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย.....	25
ความผูกพันทางศาสนา.....	37
จิตสำนึกสาธารณะ.....	41
แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์.....	47
การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย.....	55
แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน.....	58
กิจกรรมชมรมนักศึกษา.....	63
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	67
แบบจำลองสมมติฐาน.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	82
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
การจัดกระทำข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	89
การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปร.....	92
การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน.....	97
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	117
อภิปรายผลการวิจัย.....	120
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	138
บรรณานุกรม.....	140
ภาคผนวก.....	153
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	154
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	165
ภาคผนวก ค. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	167
ภาคผนวก ง. ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างข้อคำถามที่ใช้ ในการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	175
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	183

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	73
2 รูปเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลอง.....	87
3 จำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	89
4 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal curve) ของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา.....	93
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา.....	96
6 ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองในกลุ่มรวมหลังปรับแบบจำลอง.....	99
7 คะแนนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมของแบบจำลองหลังปรับแก้.....	101
8 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์.....	108
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงในแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์.....	113
10 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	168
11 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย.....	169
12 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามความผูกพันทางศาสนา.....	170

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามจิตสำนึกสาธารณะ.....	171
14 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์.....	172
15 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย.....	173
16 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง คะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน.....	174
17 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร พฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	176
18 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร การรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย.....	177
19 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร ความผูกพันทางศาสนา.....	178
20 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร จิตสำนึกสาธารณะ.....	179
21 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์.....	180
22 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย.....	181
23 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปร แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน.....	182

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของบุคคล	25
2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยกับพฤติกรรม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	36
3 ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	41
4 ความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกสาธารณะ ความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ของมหาวิทยาลัย.....	46
5 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ ความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	54
6 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของ มหาวิทยาลัย.....	58
7 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน ความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	63
8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	69
9 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์และ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย.....	70
10 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลองในกลุ่มรวมหลังปรับแก้ (นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05).....	100
11 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักศึกษา ที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษา ที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์.....	112

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
12 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.1 และผลการวิจัยที่พบ.....	120
13 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.2 และผลการวิจัยที่พบ.....	121
14 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.3 และผลการวิจัยที่พบ.....	122
15 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.4 และผลการวิจัยที่พบ.....	123
16 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.5 และผลการวิจัยที่พบ.....	124
17 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.6 และผลการวิจัยที่พบ.....	126
18 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.7 และผลการวิจัยที่พบ.....	127
19 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.8 และผลการวิจัยที่พบ.....	129
20 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.9 และผลการวิจัยที่พบ.....	130
21 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.10 และผลการวิจัยที่พบ.....	131
22 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.11 และผลการวิจัยที่พบ.....	133

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคศตวรรษที่ 21 สังคมได้ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านและเผชิญกับการแข่งขันรวมทั้งปัญหาความท้าทายรูปแบบใหม่ ๆ ในยุคนี้ทุกองค์กรจำเป็นต้องมีการปรับตัวและพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง และการพัฒนาที่องค์กรต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือการพัฒนาบุคลากรให้เป็นทุนมนุษย์ที่จะเป็นกำลังในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายทั้งในเชิงยุทธศาสตร์และการรับมือกับการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งนี้นอกจากความรู้และความสามารถที่รอบด้านของบุคลากรแล้วยังมีเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมในตัวบุคคลที่จะเป็นจุดแข็งสำคัญขององค์กร เนื่องจากคุณลักษณะการเป็นพลเมืองดียังคงเป็นสิ่งที่ยังปรารถนามากที่สุดประเภทหนึ่งในสังคม (นริสรา พึ่งโพธิ์สภ. 2556: 6) ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงไม่อาจมองข้ามการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากรที่จะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ความรับผิดชอบเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของพฤติกรรมที่เป็นพลเมืองดีที่สังคมปัจจุบันคาดหวังจากองค์กรทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม” ทั้งนี้เนื่องจากความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นคุณธรรมที่แสดงถึงความคิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดีที่จะเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมการสนองความปรารถนาของตนเองได้อย่างเหมาะสม เป็นความสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่คนกลุ่มใหญ่พึงปรารถนา และควรแสดงออกอย่างไรเมื่อมีสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมที่ตนดำรงอยู่มากกระตุน (Good. 1973: 20) ซึ่งหากบุคคลหรือองค์กรมีความคิดในลักษณะดังกล่าวก็ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกอันดีงามด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีของตนเอง สิ่งแวดล้อม สังคม และประเทศชาติ

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดระดับโลกด้านสิ่งแวดล้อม (Earth Summit) ในปี พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีการประกาศทิศทางใหม่ของการพัฒนาให้เป็น “การพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ Sustainable Development ที่ต้องคำนึงถึงปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2542 นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ ณ เวลานั้น ได้ออกมาเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจและกิจการต่างๆ ทั่วโลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (Good Global Citizenship) (คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้านบริหารธุรกิจแห่งประเทศไทย. 2555) จึงทำให้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมีพัฒนาการชัดเจนมากขึ้น กลายเป็นกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ได้เข้ามาสู่โลกธุรกิจและกิจการอย่างจริงจัง ภายใต้แนวคิดและแนวทางดำเนินการเพื่อให้เกิดความสันติและการสานสัมพันธ์อันดีของการอยู่ร่วมกันในสังคม

ในขณะที่เดียวกันองค์กรและหน่วยงานทางด้านการศึกษาเองต่างก็ได้รับการแพร่ขยายอิทธิพลของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ดังกล่าวเข้ามาในการบริหารจัดการองค์กรด้วยเช่นกัน จะเห็นได้จากการประชุมระดับโลกด้านการอุดมศึกษา (World Conference on Higher Education: WCHE) เมื่อวันที่ 5 - 8 กรกฎาคม ค.ศ. 2009 ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เรื่อง บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (The New Dynamics of Higher Education and Research For Societal Change and Development) มติในที่ประชุมแถลงว่าการอุดมศึกษามีบทบาทเป็นพลเมืองที่ดี (Public Good) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างพื้นฐานทางด้านการวิจัยและนวัตกรรม และสังคมมีความคาดหวังสูงต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรระดับอุดมศึกษาจึงไม่ควรทำหน้าที่แต่เพียงการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการต่อสังคมเท่านั้น แต่จะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างและผลิตพลเมืองของโลกที่มีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2552) สอดคล้องกับหลายองค์กรหลักทางการศึกษาที่ระบุความสำคัญไว้อย่างชัดเจนว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ (กองวิจัยการศึกษา. 2542) เช่นนั้นจึงเป็นที่มาของแนวคิดด้าน University Social Responsibility: USR ที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา

ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility: USR) มีรากฐานที่ประยุกต์มาจากแนวความคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ทางด้านธุรกิจ ที่มีหลักการคิดตลอดจนหลักการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งองค์กรภาคธุรกิจ เอกชน ภาครัฐ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษา และเนื่องจาก USR ยังเป็นเรื่องใหม่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศจึงมีแนวทางและการดำเนินการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่แตกต่างกันออกไป สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งนำแนวคิดรูปแบบของ CSR มาพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กำหนดเป็นนโยบายการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาผ่านพันธกิจขององค์กร การเปิดหลักสูตรการเรียนการสอน การเผยแพร่ในรูปแบบกิจกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมสู่สาธารณะ แต่ไม่ว่าจะดำเนินการอย่างไรก็ตาม การพัฒนางานด้าน CSR ในสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้ล้วนมีเป้าหมายหลักร่วมกัน คือ ความยั่งยืน (sustainability) ของสถาบันอุดมศึกษา (สถาบันคลังสมองของชาติ. 2553)

บทบาทของความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) มีความชัดเจนขึ้นเมื่อเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ได้เสนอแนวคิด USR จากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ AUN USR & S โดยมีมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจำนวน 26 แห่งจาก 10 ประเทศคือ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทยได้รวบรวมกิจกรรม ผลงาน และโครงการของมหาวิทยาลัยในเครือข่ายที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเสนออย่างหลากหลายทั้งรูปแบบและแนวปฏิบัติที่ดี มีความคิดริเริ่มที่เป็นนวัตกรรมใหม่ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง โดยแนวคิดและ

องค์ประกอบหลักของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (AUN USR & S) (ASEAN University Network. 2011) นี้ เป็นแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาเป็นขอบเขตการศึกษาบทบาทในด้านวางแผน แสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูลหรือดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญอยู่ที่บุคลากรทางการศึกษาที่จะเป็นผู้สนับสนุนและรับแนวคิดหรือนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้บริหารครู บุคลากรทางการศึกษาแล้วนั้น แรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะนำความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสู่ความสำเร็จได้อย่างเข้มแข็งก็คือ พลังของนิสิตนักศึกษา จะเห็นได้จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยหลายโครงการล้วนแล้วแต่นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวทั้งสิ้น ดังนั้น ในการอธิบายพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) ในด้านต่าง ๆ โดยอาศัยกรอบแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (AUN USR & S) ในช่วงต้นนั้นผู้วิจัยจะศึกษาพฤติกรรมที่เป็นการกระทำของนักศึกษาโดยมุ่งไปที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่จะเป็นกลุ่มสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว ทั้งนี้ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาไทยเพราะเป็นแหล่งชุมพลังทรัพยากรมนุษย์อันทรงคุณค่ายิ่งของสังคมและประเทศมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานกว่า 123 ปี (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. 2558: ออนไลน์) ซึ่งแต่เดิมมหาวิทยาลัยราชภัฏคือ “วิทยาลัยครู” ที่พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ในเวลาต่อมาปี พ.ศ. 2538 ได้มีพระราชบัญญัติยกฐานะเป็น “สถาบันราชภัฏ” เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และปี พ.ศ. 2547 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในแวดวงมหาวิทยาลัยราชภัฏมาจากสาระประการหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ทำให้สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏมีแนวคิดที่จะกำหนดแนวทางการดำเนินภารกิจของมหาวิทยาลัยในบทบาทของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้บัณฑิตเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมมีความคิดเป็นอิสระดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของไทย ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหลายฉบับต่อเนื่องมาจนถึงฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ในด้านการให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาโดยให้สถาบันทางสังคมกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคมไทยซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคนทั้งในชนบทและในเมือง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเหมาะสมที่จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมดังกล่าว

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏมีที่ตั้งอยู่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มภาคกลาง กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มภาคเหนือ และกลุ่มภาคใต้ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นขอบเขตในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งจะเป็นตัวแทนของ

สถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในเขตเมืองหลวงของประเทศอันเป็นพื้นที่ที่ต้องเผชิญกับปัญหาสังคมเมืองท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวิทยาการ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มนี้ในฐานะที่เป็นองค์กรทางการศึกษาในสังคมดังกล่าวจึงเป็นที่คาดหวังของสังคมในด้านการสร้างสรรค์พัฒนาชุมชนและสังคมใกล้เคียงนั้นให้น่าอยู่ ซึ่งบทบาทหนึ่งที่สำคัญก็คือความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2552) อีกทั้งพฤติกรรมของนักศึกษาในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏดังกล่าวก็จะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมบทบาทหรือสะท้อนคุณลักษณะและคุณภาพที่ดีของสถาบันการศึกษานั้นได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่างานวิจัยความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่ผ่านมามักศึกษาตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (CSR) หรืออาจมีการประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารจัดการของสถานศึกษาหรือหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เช่น หลักธรรมาภิบาล (จอย ทองหล่อมส์. 2555) เป็นต้น แต่ยังไม่พบการนำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) มาศึกษาเป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ใช้แนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (AUN USR & S) มาศึกษาในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏของไทยที่มีภารกิจสำคัญคือการเป็นมหาวิทยาลัยที่รับใช้ชุมชนซึ่งเป็นการศึกษาที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยตามความคาดหวังของสังคมในปัจจุบัน อีกทั้งแนวคิดที่เกิดจากการประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานั้นเป็นมาตรฐานหลักสากลสอดคล้องกับนโยบาย พันธกิจ และระบบประกันคุณภาพการศึกษาของอาเซียน (AUN-QA) ผลการวิจัยที่ได้จึงเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประกอบการปรับปรุงหลักประกันคุณภาพหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้มีความทัดเทียมกับประชาคมอาเซียนและนานาชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2. ความมุ่งหมายเฉพาะ

2.1 เพื่อทดสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

2.3 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาคาดว่าจะก่อให้เกิดคุณค่าดังนี้

1. ความสำคัญในเชิงทฤษฎี

ได้ข้อค้นพบในการอธิบายพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษาจากการบูรณาการตัวแปรสำคัญจากแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยาเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อศาสตร์การพัฒนาศาสตร์การพัฒนาศาสตร์มนุษยศาสตร์

2. ความสำคัญในเชิงปฏิบัติ

2.1 ได้ทราบถึงระดับและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษา เป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาเยาวชนของชาติ หน่วยงาน และสถาบันที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการยกระดับประชากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในสังคม

2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเครื่องมือไปใช้วัดพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยเพื่อประเมินคุณภาพบุคคล ตลอดจนใช้ในการวางแผนพัฒนาบุคลากรได้

2.3 สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา/มหาวิทยาลัย สามารถนำวิธีวิทยาในการวิจัยนี้ไปใช้ในการศึกษาวิจัยในบริบทอื่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 สถาบัน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยแบ่งเป็น นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากประชากรนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 972 คน ประกอบด้วย นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 478 คน และนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 494 คน โดยมีขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal structural model with latent variable) ดังนั้นจึงต้องกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงเกณฑ์ของชูเมคเคอร์และโลแมกซ์ (Schumacke; & Lomax. 1996: 20) ที่กำหนดว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 10 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต และเกณฑ์ของคอมเรย์และลี (Comrey; & Lee. 1992) ที่เสนอว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับดีมาก (very good) ไม่ควรต่ำกว่า 500 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์กำหนดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 20 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต ซึ่งตัวแปรสังเกตในงานวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 22 ตัวแปร จึงกำหนดไว้ที่กลุ่มละไม่น้อยกว่า 440 คน รวมกลุ่มไม่น้อยกว่า 880 คน และการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ 972 คน จึงเป็นจำนวนที่เพียงพอให้องค์ประกอบมีความน่าเชื่อถือ

2.2 การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก (Lottery) รายชื่อชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทั้ง 5 แห่งจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ 478 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ 494 คน รวม 972 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุ ประกอบด้วย

1.1 ลักษณะทางจิต ประกอบด้วย

1.1.1 ความผูกพันทางศาสนา

1.1.2 จิตสำนึกสาธารณะ

1.2 สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1.2.1 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

1.2.2 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

1.2.3 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

2. ตัวแปรผล คือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
3. ตัวแปรคั่นกลาง คือ การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย
4. ตัวแปรแบ่งกลุ่มกิจกรรมชมรมของนักศึกษา แบ่งออกเป็น
  - 4.1. กลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์
  - 4.2. กลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ หมายถึง บุคคลที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคปกติในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 5 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. สมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในรูปแบบของชมรมเพื่อการช่วยเหลือสังคม เช่น ชมรมค่ายจิตอาสาพัฒนา ชมรมอนุรักษ์ เป็นต้น โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

3. สมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ หมายถึง นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในรูปแบบของชมรมที่เน้นกิจกรรมทางวิชาการ กีฬาและนันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม เช่น ชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมพุทธศาสตร์ ชมรมเทนนิส ชมรมดนตรีไทย เป็นต้น โดยมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน

นิยามเชิงปฏิบัติการ

1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่เป็นการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูล หรือการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นว่าตนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทในด้านวางแผน แสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล หรือดำเนินการเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการ การเรียนการสอน และงานวิจัย เช่น การเสนอและจัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาการจัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ชุมชน การเสนอคณะเพื่อขอจัดโครงการช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่น เป็นผู้ช่วยโครงการวิจัยเพื่อสังคมของอาจารย์และหน่วยงาน การทำปัญหา

พิเศษหรือเสนองานวิจัยเพื่อสังคม การจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา การจัดหรือเข้าร่วมงาน ประเพณีต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

1.2 ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทในการให้ความร่วมมือตอบสนองและปฏิบัติตามนโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความประพฤติที่กระทบต่อสังคมของบุคลากรในมหาวิทยาลัย การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย กติกาของสังคม และการเข้าร่วมรณรงค์และปฏิบัติตนในด้านการประหยัดพลังงาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า เป็นต้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนได้จัดหรือมีบทบาทในกิจกรรม/โครงการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน การจัดเวทีเสวนา สร้างจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษา คณาจารย์ และสังคม

1.4 ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทการแบ่งปันและเอื้ออาทรและช่วยเหลือสังคมส่วนรวมทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การร่วมดูแลรักษาและรณรงค์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศภายในมหาวิทยาลัย และชุมชนใกล้เคียง เช่น การจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก เป็นต้น

การวัดใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเองจากแนวคิดตัวบ่งชี้ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากการประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network, 2011) แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถาม 19 ข้อ จำแนกออกเป็นด้านการเรียนการสอนการวิจัยและบริการวิชาการ 6 ข้อ ด้านการบริหารจัดการ และการกำกับดูแล 3 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 6 ข้อ และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย 3 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

2. การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการดำเนินการจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสะท้อน

บริบทหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ตลอดจนมีระบบสนับสนุนที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

2.2 การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการบริหารจัดการงานวิจัยที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการมีผลงานวิจัยที่ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ รวมถึงผลงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้หรือนำไปต่อยอด นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

2.3 การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการดำเนินการบริการทางวิชาการในท้องถิ่น มีการทำระบบฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ตลอดจนมีการเสริมสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น

2.4 การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูล การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภาคภูมิใจในศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การวัดใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามมาจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏของ อารมณ อุตภาพ (2553) และตัวชี้วัดคุณภาพการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ของ ชำนาญ พวงทอง (2554) นำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้อยู่ในขอบเขตของเรื่องแบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถาม 19 ข้อ จำแนกออกเป็นด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น 4 ข้อ ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น 5 ข้อ ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น 6 ข้อ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 ข้อ ทั้งนี้ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับจากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

3. ความผูกพันทางศาสนา หมายถึง ความเชื่อและการกระทำของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันโดยยึดหลักคุณความดีทางศาสนา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 ความเชื่อตามหลักศาสนา หมายถึง การรับรู้หรือการยอมรับของนักศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ทางศาสนา

3.2 การปฏิบัติทางศาสนา หมายถึง การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของนักศึกษา ในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยยึดตามหลักคำสั่งสอนทางศาสนา

การวัดใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันทางศาสนา ในครอบครัวของ อังคินันท์ อินทรกำแหง อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2550) โดยปรับภาษา และข้อความให้เหมาะสมกับบริบท แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อความ 14 ข้อ จำแนกออกเป็นด้าน ความเชื่อตามหลักศาสนา 6 ข้อ และด้านการปฏิบัติทางศาสนา 8 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตร ประเมินค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อความเชิงบวก สำหรับข้อความเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความผูกพันทางศาสนามากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

4. จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ การมองเห็นคุณค่า และการคำนึงถึงประโยชน์สุข ของส่วนรวมและสังคม โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

4.1 การเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การตระหนักรู้ และมองเห็นคุณค่าในสิ่งของส่วนรวมโดยการใส่ใจดูแลรักษารู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

4.2 การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม หมายถึง การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของกฎระเบียบกติกา การใส่ใจดูแลรักษาไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง เข้าใจการเคารพสิทธิ และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวม

4.3 การอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การตระหนักรู้และใส่ใจต่อปัญหาในสังคมทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนการมองเห็นคุณค่าของการอาสาหรือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาว่าหากปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

การวัดใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบวัดจิตสาธารณะของ โสรยา คงดิษ (2555) และแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะของสุคนธ์ธา เส็งเจริญ (2556) แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อความ 14 ข้อ จำแนกออกเป็นด้านการเห็นคุณค่าการเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม 5 ข้อ ด้านการรักษากฎระเบียบของส่วนรวม 5 ข้อ และด้านการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อความเชิงบวก สำหรับข้อความเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม โดยผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

5. แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่าอาจารย์ในสถาบันของตน มีพฤติกรรมที่แสดงความใส่ใจต่อสังคมในด้านเศรษฐกิจ กฎระเบียบ จริยธรรม และการเสียสละหรือ การให้เพื่อสังคมจนเป็นต้นแบบที่นักศึกษาชื่นชมและทำตามอย่างได้ โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

5.1 ด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการประหยัดและรักษาอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากร ส่วนรวมของมหาวิทยาลัย การจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสังคมโดยไม่ใช้งบประมาณจาก มหาวิทยาลัย

5.2 ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการปฏิบัติการรักษาระเบียบวินัยและกฎกติกาทางสังคม การปฏิบัติ หน้าที่ตามจรรยาบรรณของอาจารย์ การแสดงบทบาทความคิดเห็นในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในเวที ของสังคม

5.3 ด้านจริยธรรม หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การเป็นแบบอย่าง ที่ดีจากอาจารย์ในการสอดแทรกจริยธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในการเรียนการสอน การจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของสถาบัน

5.4 ด้านการให้แก่สังคม หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การเป็น แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การทำบุญ การบริจาค การให้ความรู้เชิง วิชาการและให้คำปรึกษาทั่วไปกับสังคมทุกระดับชั้น การบำเพ็ญประโยชน์ การมีจิตอาสาบริการชุมชน

การวัดใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างจากนิยามแนวคิดพีระมิด CSR (Pyramid of Corporate Social Responsibility) ของแคร์โรล (กังสตาล เซาว์วัฒนกุล, 2558 อ้างอิงจาก Carroll, 1991) ใน งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทำงานตามแนวคิด CSR ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและผู้มีส่วน ได้เสียในความรับผิดชอบต่อสังคมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนของ กังสตาล เซาว์วัฒนกุล (2558) แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถาม 18 ข้อ จำแนกออกเป็นด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย 3 ข้อ ด้าน กฎหมายและระเบียบทางสังคม 4 ข้อ ด้านจริยธรรม 4 ข้อ และด้านการให้แก่สังคม 7 ข้อ ลักษณะของ แบบวัดเป็นมาตรฐานค่า 6 ระดับ จากไม่จริงที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงจริงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูง กว่าแสดงว่าเป็นผู้ได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

6. การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่ามหาวิทยาลัยให้การ ส่งเสริมการดำเนินงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 องค์ประกอบ ได้แก่

6.1 ด้านวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และแรงงาน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่า คณะหรือมหาวิทยาลัยอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สังคมของนักศึกษา เช่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนด้านงบประมาณ ค่าใช้จ่าย การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดตั้งบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาในคณะทำงาน เป็นต้น

6.2 ด้านการยอมรับและพัฒนา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่าคณะหรือมหาวิทยาลัย เห็นความสำคัญ ส่งเสริม และให้เกียรติยกย่องนักศึกษาที่ดำเนินงานหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมของ มหาวิทยาลัยและสนับสนุนให้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และดูงานด้านบริการสังคมในหน่วยงาน

ภายนอก เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ตลอดจนทักษะกระบวนการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

การวัดใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทั้งนี้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยของปัญญา ประดิษฐ์บาทูภา (2556) นำมาปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้อยู่ในขอบเขตของเรื่อง แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถาม 11 ข้อ จำแนกออกเป็นด้านวัตถุประสงค์ งบประมาณ และแรงงาน 4 ข้อ และด้านการยอมรับและพัฒนา 7 ข้อ ทั้งนี้ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตรฐานประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้รับรู้ว่าตนเองได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

7. แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมของเพื่อนจนนักศึกษาสามารถซึมซับเรียนรู้และทำตามอย่างได้ โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

7.1 การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์จากเพื่อน หมายถึง การรับรู้จากเพื่อนในการแสดงออก และจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม แสดงความเห็นอกเห็นใจและให้กำลังใจผู้อื่นเมื่อมีความทุกข์ใจ

7.2 การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญาจากเพื่อน หมายถึง การรับรู้จากเพื่อนเกี่ยวกับการบริโภค ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งของ เงิน และเวลาอย่างมีคุณค่า และได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้ทำตาม

7.3 การเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะจากเพื่อน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาในการเห็นเพื่อนแสดงพฤติกรรมในการให้ความเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม ไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของตน รวมทั้งการแบ่งปันเกื้อกูลสิ่งของแก่ผู้อื่น

การวัดแบบอย่างจากเพื่อนผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบวัดการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อน ของ อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และ อูษา ศรีจินดารัตน์ (2547) โดยจะนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในขอบเขตของเรื่องสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามฉบับนี้มีข้อคำถาม 21 ข้อ จำแนกออกเป็นด้านการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์จากเพื่อน 6 ข้อ ด้านการเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญาจากเพื่อน 7 ข้อ และด้านการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะจากเพื่อน 8 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตรฐานประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ตามลำดับ ดังนี้

1. พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
  - 2.1 การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย
  - 2.2 ความผูกพันทางศาสนา
  - 2.3 จิตสำนึกสาธารณะ
  - 2.4 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์
  - 2.5 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย
  - 2.6 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน
3. กิจกรรมชมรมนักศึกษา
4. กรอบแนวคิดในการวิจัยและแบบจำลองสมมติฐาน (Hypothesized model)

1. พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

1.1 แนวคิดการมีส่วนร่วม (Participation)

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลในการสนับสนุนหรือติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดย ชัยวรรณ สมศรีรัตน์ (2548: 9) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทุกระดับเกี่ยวข้องกับการแสดงความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของ การแสดงความรู้สึกรับรู้คิด และการร่วมแสดงออกถึงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมการรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผล ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพความคิดความเชื่อของแต่ละบุคคล และขึ้นอยู่กับยุคสมัย ในด้านการวิจัยทางการศึกษา พินดา บุญเกิด (2548: 9) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสังกัด คณะนั้น ๆ ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญชำนาญงานของแต่ละคนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ปัญหาาร่วมกัน และการลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามนโยบาย เป้าหมายการปฏิบัติงานและการประกันคุณภาพของคณะและสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์ อาจจะโดยการเข้าร่วมประชุมการเสวนากลุ่มภายในคณะ

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจแสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมใด ๆ อย่างมีเหตุผล เช่น การวางแผน การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูล การให้คำปรึกษา และการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและผู้บริหารจะต้องเข้าใจถึงประเภทของการมีส่วนร่วมด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิก ผู้ร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่างตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดบทบาทของบุคคลในการปฏิบัติงานรวมถึงการสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิก ผลสุดท้ายคือความสำเร็จขององค์กร (วันเพ็ญ บัวทอง. 2545: 29) เกริกและเกิลล์ลิง (อมรพรรณ ประจันตวนิชย์. 2550: 24-25; อ้างอิงจาก Keith; & Girling. 1991: 45) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ คือ 1) บุคคลที่มีส่วนร่วมต้องมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานอย่างชัดเจน 2) ทุกคนจะต้องมีความเป็นอิสระและมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น 3) ความคิดเห็นที่แตกต่างจะนำไปสู่หนทางแห่งการแก้ปัญหา 4) บุคคลที่มีส่วนร่วมต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความสามารถในการแสดงออก และ 5) การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546: 17) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไป 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับข้อมูลข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในโครงการที่ตนมีส่วนได้เสีย แบ่งเป็น 1) เจ้าหน้าที่การตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ 2) เจ้าหน้าที่การตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ 3) เจ้าหน้าที่การตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ
4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำแต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544: 11) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมมีความสำคัญ เพราะ 1) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดระหว่างผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มบุคคลอย่างแท้จริง 2) การมีส่วนร่วมมีผลในทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อย ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถใช้ตรวจสอบว่าสิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่ 3) เปิดโอกาสให้มีการสื่อสาร สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์การทำงานตลอดจนเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน 4) เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสดงความสามารถและฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความมีน้ำใจ (Team spirit) และความจงรักภักดีต่อองค์กรมากขึ้น และ 5) การมีส่วนร่วมทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นการส่งเสริมคุณค่าในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคคลทุกระดับทุกฝ่าย ดังนั้นในการงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมหรือโครงการของสถาบัน เช่น การวางแผน การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูล การให้คำปรึกษา และการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น

1.2 แนวคิดและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมาจากคำว่า Corporate Social Responsibility หรือ CSR หรือ บรรษัทภิบาล เป็นเครื่องมือที่ทั้งรัฐและเอกชนยอมรับมาใช้ในการบริหารจัดการบุคคลและองค์กรในยุคปัจจุบันในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม โดยองค์กรได้ให้คำมั่นกับตนเองว่าจะทำกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่องและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรตลอดจนสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้เกิดความยั่งยืน (World Business Council for Sustainable Development: WBCSD. 2002)

แนวคิด CSR ในปัจจุบันได้กลายเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ที่ประกอบด้วยแนวคิดและทฤษฎีหลากหลาย เช่น Legitimacy Theory, Social Contract และ Public Responsibility, Stakeholder Theory, Business Ethics และ Corporate Citizenship โดยมี Howard Bowen เป็น “บิดาแห่ง CSR” (อนันตชัย ยุธประถม. 2552) ทั้งนี้ CSR มีรากฐานมาจากหลักคุณธรรมทางศาสนาโดยมุ่งเน้นการสร้างองค์กรให้ยั่งยืนด้วย “ความดี” โดยการปฏิบัติดีขององค์กรนั้นมีทั้งการบริจาค กิจกรรมการกุศล การช่วยเหลือบุคลากรและชุมชน การพัฒนาชุมชน การรับผิดชอบต่อผลกระทบในชุมชน ตลอดจนการบริการสังคม (Kotler. 2005) เช่นเดียวกับรูปแบบของ CSR ในประเทศไทยที่ในระยะแรก ๆ เรียกกิจกรรมการอาสาช่วยเหลือเพื่อส่วนร่วมว่า “การลงแขก” หรือ “การขอแรง” จนในปี 2540 จึงได้บรรจุเป็นแนวปฏิบัติที่ผนวกเข้ากับการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นทางการ (จอย ทองกล่อมสี. 2555: 18 อ้างอิงจาก Thaicrs. 2551: online)

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมมีพัฒนาการชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1999 ได้ออกมาเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจและกิจการต่างๆ ทั่วโลกแสดงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก (Good Global Citizenship) และได้ประกาศข้อตกลงของโลกแห่งองค์การสหประชาชาติ (The UN Global Compact) ภายใต้หลักสากล 10 ประการมาเป็นกรอบดำเนินการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรธุรกิจ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก 4 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ 1) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) 2) มาตรฐานแรงงานสากล (Labor Force) 3) สิ่งแวดล้อม (Environment) และ 4) การต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption)

ต่อมาองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ได้ออกแนวปฏิบัติที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ความสัมพันธ์กับแรงงาน สิ่งแวดล้อม การต่อต้านการทุจริต และการคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับบริษัทข้ามชาติ (The OECD Guidelines for Multinational Enterprises) ที่เป็นประเทศสมาชิก

OECD นำแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมไปปฏิบัติและให้ติดต่อกับค่าขายเฉพาะกับคู่ค้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเท่านั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างตัวกิจการและภาคสังคม เสริมสร้างบรรยากาศการลงทุน และเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืน (Organization for Economic Co-Operation and Development. 2009)

จนกระทั่ง ค.ศ. 2010 องค์กรมาตรฐานสากลระหว่างประเทศ (International Organization for Standardization) ได้ประกาศใช้มาตรฐานการแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบของสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนในสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืนทางธุรกิจ หรือ ISO 26000 หลังจากที่ใช้เวลาในการรวบรวมความคิด วิธีการแนวทาง และขอบเขตของเนื้อหาจนถึง 10 ปี จึงได้หลัก 7 ประการที่องค์กรพึงปฏิบัติ (International Organization for Standardization. 2010) คือ 1) หลักการปฏิบัติตามกฎหมาย (Principle of legal compliance) 2) หลักการเคารพต่อแนวปฏิบัติระดับชาติหรือระดับสากล (Principle of Respect for Authoritative Inter-government Agreements or Internationally Recognized Instruments) 3) หลักการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Principle of Recognition of Stakeholders and Concerns) 4) หลักของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถตรวจสอบได้ (Principle of Accountability) 5) หลักการความโปร่งใส (Principle of Transparency) 6) หลักการเคารพในสิทธิมนุษยชน (Principle of Respect of Fundamental Human Right) และ 7) หลักการความเคารพในความหลากหลาย (Principle of Respect for Diversity)

กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมได้เข้ามาสู่แวดวงของธุรกิจไทยโดยการรณรงค์ส่งเสริมให้กิจการทั้งในและนอกภาคธุรกิจประกอบกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมตามทิศทางสากลอย่างมีคุณธรรม มีการประยุกต์ใช้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวสากลบูรณาการกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาไทย อาทิ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมของศาสนาและความเชื่อคุณลักษณะของคนไทย วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินกิจการมีอัตลักษณ์พิเศษเฉพาะของคนไทย และสร้างคุณค่าและประโยชน์สุขแก่กิจการ ผู้มีส่วนได้เสีย สังคม สิ่งแวดล้อม และประเทศชาติอย่างแท้จริง ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลของหอการค้าไทยในการประมวล “ประสบการณ์ของ 100 นักธุรกิจชั้นนำของประเทศไทย” ที่ระดับประคององค์กรให้ยั่งยืนโดยการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสามารถสรุปเป็นหลักสำคัญ 12 ประการในการวางนโยบายขององค์กร (หอการค้าไทย. 2550: ธันวาคม) ดังนี้

1. ไม่มุ่งกำไรในสินค้ามากเกินไป เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ลูกค้าและไม่ให้เกิดคู่แข่งมากเกินไป
2. ให้คุณค่ากับพนักงานมากที่สุด เพราะมองว่าพนักงานเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจ
3. รับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของธุรกิจ ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น ลูกค้า ผู้ค้า พนักงาน และชุมชน ฯลฯ
4. ให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง
5. ให้ความสำคัญในการสร้างนวัตกรรมใหม่ทั้งองค์กร

6. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
7. นำเทคโนโลยีมาใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
8. ขยายธุรกิจอย่างต่อเนื่องแต่ทำด้วยความระมัดระวัง
9. ขยายผลิตภัณฑ์และช่องทางจำหน่าย หรือช่องทางธุรกิจใหม่ตลอดเวลา
10. สร้างวัฒนธรรมในองค์กรให้เข้มแข็ง
11. สร้างความเป็นธรรมทางสังคมโดยคืนกำไรส่วนหนึ่งให้กับสังคม
12. เห็นความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพันธกิจหลักอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ขององค์กร ดังปรากฏชัดเจนในกิจกรรมขององค์กรที่ได้จัดทำขึ้นในรูปแบบต่างๆ โดยคำนึงถึงการตอบสนองด้านการบริการด้านสังคม ตลอดจนการกำหนดพันธกิจขององค์กรที่ครอบคลุมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ซึ่งองค์กรควรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืนแก่องค์กร เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป

จากความเป็นมาของแนวคิด CSR ในข้างต้นทำให้เห็นว่านอกจากเรื่องของผลกำไรและประโยชน์จากการขายสินค้าและบริการแล้ว องค์กรได้หันมาสนใจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นโดยมีความเชื่อว่าองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีความยั่งยืนทางธุรกิจมากกว่าองค์กรที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับมิติด้านสังคม ด้วยเหตุนี้แนวคิด CSR จึงได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ไปสู่สังคมต่าง ๆ จะเห็นได้จากในปัจจุบันแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรไม่ได้มีอิทธิพลแต่เพียงองค์กรในภาคธุรกิจเท่านั้น หากแต่แทบทุกหน่วยงานในทุกภาคส่วนล้วนแต่ให้ความสำคัญในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อความยั่งยืนแทบทั้งสิ้นไม่เว้นแม้กระทั่งองค์กรในแวดวงด้านการศึกษาที่พยายามจะมีส่วนร่วมในการสร้าง CSR ในแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility; USR) ดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

1.3 แนวคิดและความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมในสถาบันด้านการศึกษา

ตามหลักการอุดมศึกษาโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายสากลของมหาวิทยาลัยมีอยู่ 3 ประการ (จอยทองกล่อมสี. 2555) คือ 1) การสอน จุดมุ่งหมายหลัก และจุดมุ่งหมายแรกของมหาวิทยาลัย เป็นการค้นหาเหตุผลในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เนื้อหาการสอนเน้นศาสตร์เจ็ดประการ คือ แพทย์ สถาปนิก ครู สถาปัตยกรรม ภูมิมาตรกรรม วรรณกรรม และศิลปกรรม มาจากการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยแรกๆ ของยุโรป 2) การวิจัย เป็นการค้นคว้าบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาอาจแตกต่างกันบ้างตรงจุดมุ่งหมายของแต่ละสถาบัน การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติกันกว้างขวางในสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก จนบางครั้งมีการรับจ้างดำเนินการวิจัยโดยมีได้คำนึงถึงว่าผลการวิจัยนั้นจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงได้หรือไม่ จนมีผู้ประณามมหาวิทยาลัยที่รับทำวิจัยว่าเป็นมหาวิทยาลัยรับจ้าง (University of Hire) และถึงแม้ในหลายประเทศที่กำลังพัฒนาจะได้พยายามเร่งการวิจัยในแนวทางการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่การดำเนินการมักเป็นไป

อย่างเชื่องช้า และ 3) การบริการชุมชน เป็นแนวคิดทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษา แต่เดิมนั้นเป็นลักษณะของการกระจายเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวางออกไปสู่คนส่วนมากในรูปของการบรรยาย อภิปราย หรือสัมมนา ไม่ได้มีเป้าหมายในการปรับปรุงแก้ไขสังคม

ต่อมาการบริการชุมชนได้ดำเนินการตามหลักวิชาบนพื้นฐานการวิจัยและมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากการรับเอาแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) และแนวปฏิบัติ CSR ในภาคธุรกิจมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของสถาบันการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับองค์กร และระดับประเทศ ด้วยการบ่มเพาะจิตสำนึกพื้นฐานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ซึ่งแนวความคิดกับการปฏิบัติแบบนี้ ฌ็องนท ทวีสิน (2553) ได้ให้ความเห็นสนับสนุนว่าจริง ๆ แล้วควรจะปลูกฝังลงไปถึงโรงเรียนระดับมัธยมด้วย เรียกว่าเป็น University, College, School Social Responsibility หรือ UCSSR ด้วยเหตุนี้แนวคิดด้าน University Social Responsibility; USR จึงควรเกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา ในหลักการที่ว่าเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคม สื่อสารกับสังคม รับผิดชอบต่อสังคม ความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษา และลดปัญหาความเสียเปรียบในสังคม

ในปี ค.ศ. 2008 มหาวิทยาลัยชั้นนำจากเอเชียแปซิฟิก อเมริกาเหนือ และยุโรปตะวันตกกว่า 25 ประเทศได้ร่วมมือกันก่อตั้งสหพันธ์ University Social Responsibility คือ University Social Responsibility Alliance (USR Alliance) และปีต่อมาได้จัดประชุม The 1st University Social Responsibility International Conference 2009 (USRIC) ขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย โดยจัดบรรยายบทบาทของมหาวิทยาลัยในความรับผิดชอบต่อสังคม วัฒนธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศกับความรับผิดชอบต่อสังคม วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพื่อเป็นการให้ความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมรวมทั้งเพื่อสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในทุกๆ ระดับของระบบการศึกษา (USR Alliance, 2009: online)

เช่นเดียวกับในการประชุมระดับโลกด้านการอุดมศึกษา (World Conference on Higher Education: WCHE) วันที่ 5 - 8 กรกฎาคม ค.ศ. 2009 ณ สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสเรื่องบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (The New Dynamics of Higher Education and Research For Societal Change and Development) ว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นที่คาดหวังของสังคมในระดับสูง ดังนั้น มหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรระดับอุดมศึกษาจึงไม่ควรทำหน้าที่แต่เพียงการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการต่อสังคม แต่เพียงเท่านั้น หากแต่จะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ อีกด้วย โดยมติประชุมคิดเห็นว่าการอุดมศึกษาถือเป็นพลเมืองที่ดี (Public Good) ที่จะสร้างพื้นฐานทางด้านการวิจัยและนวัตกรรมอุดมศึกษาไม่เป็นแค่เพียงสถาบันในการผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่ยังต้องสร้างและผลิตพลเมืองของโลกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรมอันเป็นบทบาทหลักของมหาวิทยาลัยด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ยังต้องเป็นแหล่ง

รวมความคิด (Think Tank) สื่อสารและตอบสนองความต้องการของสังคม ไม่ใช่เป็นเพียงนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในสถาบันที่รับใช้องค์กรธุรกิจที่สังคมจับต้องไม่ได้

นิสิตนักศึกษาที่จะเป็นฟันเฟืองชิ้นสำคัญในการผลักดันความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย (USR) ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างเข้มแข็งนั้นได้ถูกกล่าวถึงไว้อย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ดังที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมของมหาวิทยาลัยมหิดลได้ประกาศปฏิญญา “มหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม” (สุมน อมรวิวัฒน์, ม.ป.ป.) ว่าหนึ่งในภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย คือการพัฒนา นิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรม ในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญต่อการแก้ไขภาวะวิกฤติของสังคมไทยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้บัณฑิตถึงพร้อมด้วยวิชาการ วิชาชีพ และคุณธรรม อีกทั้งสามารถดำรงและช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมได้โดยอาศัยหลักการที่ว่า

1) ร่วมสร้าง “ประชาคมมหาวิทยาลัย” ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปัน มากกว่า “แข่งขัน” ให้เป็นประชาคมแห่งความเสมอภาค ศักดิ์ศรี และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสังคม

2) ปรับเปลี่ยนระบบคิดเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ให้องค์ความรู้ เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตและชุมชนตลอดจนเป็นการเรียนรู้อย่างกัลยาณมิตรระหว่างศิษย์กับอาจารย์

3) มหาวิทยาลัยได้รับทรัพยากรจากประชาชน จึงต้อง “คืน” คุณค่า และความสุขแก่ประชาชน

4) มหาวิทยาลัยต้องไม่ส่งเสียงเรียกร้องหาประโยชน์ใส่ตัวหรือติดอยู่ในบ่วงของธุรกิจการศึกษา แต่ต้องสร้างความรู้ความจริงเพื่อเตือนสติและสร้างสรรค์แนวทางที่ถูกต้องร่วมกับสังคม

5) เสียงของมหาวิทยาลัยจะไร้ผู้ฟังและขาดน้ำหนัก ถ้ามหาวิทยาลัยไม่เข้มแข็ง ไม่พิจารณาตนเอง ไม่สร้างธรรมาภิบาลจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านสถาบัน กลุ่มคน และกระบวนการ จนสังคม และชุมชนเห็นคุณค่าร่วมหรือเป็นเพื่อนร่วมเกื้อกูลต่อกันได้

6) การผสมผสานองค์ความรู้ที่เป็นวิทยาการกับประสบการณ์ชีวิตย่อมเป็นสิ่งสำคัญสู่การเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมร้อยระหว่างภายในกับภายนอก Universe (จักรวาล) หรือ University (มหาวิทยาลัย) จึงเป็นแหล่งเชื่อมโยงของทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน

7) การเปลี่ยนบทบาทของมหาวิทยาลัย คือ การเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ของประเทศไทยที่สามารถเริ่มทำได้เดี๋ยวนี้ โดยมหาวิทยาลัยเอง โดยผู้บริหาร โดยคณาจารย์ โดยนิสิตนักศึกษา ทุกฝ่าย ล้วนเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงนี้

8) เวทีสมัชชาคุณธรรมครั้งนี้พบว่า ทุกมหาวิทยาลัยล้วนมีความเคลื่อนไหวที่สร้างสรรค์ สมควรที่จะเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมหาวิทยาลัยที่เข้มแข็งจะเป็นศูนย์ เชื่อมโยงร่วมแบ่งปันทรัพยากรในการจัดระบบให้ขับเคลื่อนและประสานพลังด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศพบว่าล้วนมีหลักการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าแนวทางและการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network; AUN) มีลักษณะเด่นที่น่าสนใจคือเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมแบบสากลของมหาวิทยาลัยในระดับอาเซียน ที่สถาบันการศึกษาในประเทศไทยสามารถนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานในประชาคมอาเซียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาในครั้งนี้

เครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนประกอบด้วยมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจำนวน 26 แห่ง จาก 10 ประเทศคือ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย พม่า ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย โดย AUN ได้รวบรวมกิจกรรมผลงาน และโครงการของแต่ละมหาวิทยาลัยในเครือข่ายที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการนำเสนอผลงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบและแนวปฏิบัติที่ดีและสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมใหม่ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงภายใต้กรอบแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสถาบันอุดมศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (AUN USR&S) 4 ด้าน (จอย ทองกลมสี. 2555) คือ

1. ด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ซึ่งเป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย เป็นการรวบรวมวิธีการที่มหาวิทยาลัยให้บริการทางวิชาการ เป็นการใช้ความเชี่ยวชาญมาประยุกต์ใช้กับสังคม
2. ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล เน้นวิธีการบริหารจัดการองค์กรซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในโครงสร้างของมหาวิทยาลัยนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติภายในของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดำเนินการโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นในชุมชนและนำไปสู่ผลกระทบในเชิงบวกของสังคมในวงกว้าง
4. ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย เป็นเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยของนิสิต นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีที่มหาวิทยาลัยสร้างขึ้นเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและจะเป็นรากฐานที่สำคัญและมั่นคงในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากองค์ประกอบในข้างต้น หากมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในทุกระดับได้มีส่วนร่วมก็จะเป็นการส่งเสริมบทบาทด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยให้เด่นชัดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังขับเคลื่อนจากนิสิตหรือนักศึกษาที่สถาบันการศึกษาก็ต้องการบ่มเพาะสร้างจิตสำนึกพื้นฐานให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ามีประโยชน์เป็นที่พึงของสังคมต่อไปในอนาคต

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นคุณค่าดังกล่าวจึงได้นำมาเป็นตัวแปรที่สำคัญเพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาโดยให้ขอบเขตความหมายของการศึกษาดังจะกล่าวต่อไป

1.4 ความหมายของพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

จากแนวคิดในข้างต้นได้มีผู้ให้ความหมายและทัศนะเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ไว้อย่างชัดเจน อาทิเช่น องค์การเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งสหประชาชาติ (UNIDO) ให้ความหมายว่า เป็นแนวทางการจัดการที่มุ่งให้วิสาหกิจผสมผสานการดำเนินธุรกิจกับความห่วงใยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วน The World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) นิยามว่าเป็นการปฏิบัติตามพันธสัญญาในการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม นั่นคือการพัฒนาเศรษฐกิจพร้อมไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานและครอบครัว ตลอดจนชุมชนและสังคม ในขณะที่ The European Commission เสนอว่าเป็นกระบวนการดำเนินธุรกิจที่ผสมผสานความใส่ใจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ได้แก่ ผู้ถือหุ้น พนักงาน ชุมชน ลูกค้า คู่ค้า และสังคมส่วนรวม ในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินธุรกิจ (สุทธิศักดิ์ ไกรสรสุธาสินี. 2550: 6) และสถาบันไทยพัฒนา (2555) องค์กรที่ทำการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในประเทศไทยได้เสนอว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมทุกระดับโดยการใช้ทรัพยากรทั้งในและนอกองค์กรสร้างสังคมที่เป็นปกติสุขภายใต้ความถูกต้อง โปร่งใส และการมีจริยธรรมที่ดี นอกจากนี้ จอย ทองกล่อมสี (2555: 22-29) ยังได้รวบรวมนิยาม ประเด็น และขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาแสดงไว้เป็นตารางเปรียบเทียบประเด็นและขอบเขต 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านความสมัครใจ และด้านการบูรณาการ จากแหล่งอ้างอิง 24 แหล่ง ทำการวิเคราะห์จนได้ข้อสรุปขอบเขตความรับผิดชอบต่อสังคม Corporate Social Responsibility (CSR) ว่ามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน 2) การดำเนินกิจกรรมขององค์กรตามหลักคุณธรรม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ 3) ความสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมรับผิดชอบต่อสังคม และ 4) การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่บูรณาการสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยคือ ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่เป็นการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูล หรือการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นว่าตนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทในด้านวางแผน แสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล หรือดำเนินการเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการ การเรียนการสอน และงานวิจัย เช่น การเสนอและจัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอนของรายวิชา การจัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ชุมชน การเสนอคณะเพื่อขอจัดโครงการช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่น เป็นผู้ช่วยโครงการวิจัยเพื่อสังคมของอาจารย์และหน่วยงาน การทำปัญหาพิเศษหรือเสนองานวิจัยเพื่อสังคม การจัดหรือเข้าร่วม

กิจกรรมจิตอาสาพัฒนา การจัดหรือเข้าร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น 2) ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทในการให้ความร่วมมือตอบสนองและปฏิบัติตามนโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความประพฤติที่กระทบต่อสังคมของบุคลากรในมหาวิทยาลัย การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยกติกาของสังคม และการเข้าร่วมรณรงค์และปฏิบัติตนในด้านการประหยัดพลังงาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนได้จัดหรือมีบทบาทในกิจกรรม/โครงการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน การจัดเวทีเสวนาสถาปัตยกรรมด้านสังคมของนักศึกษา คณาจารย์ และสังคม และ 4) ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทการแบ่งปันและเอื้ออาทรและช่วยเหลือสังคมส่วนรวมทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การร่วมดูแลรักษาและรณรงค์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนใกล้เคียง เช่น การจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก เป็นต้น

1.5 การวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ในการศึกษาผลงานที่นำเสนอรูปแบบและแนวปฏิบัติการแสดงความรักรับผิดชอบต่อสังคมในที่ประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network, 2011) พบว่า การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการส่งเสริมบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละมหาวิทยาลัยนั้นมีลักษณะแตกต่างกันไป อาทิ โครงการเพิ่มโอกาสให้กับชุมชนที่ยากไร้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพภายใต้ Under Sultan Haji Hassanal Bolkiah Foundation (YSHHB) ของ Universiti Brunei Darussalam (UBD) ประเทศบรูไนที่ประสบความสำเร็จมากขึ้นเพราะมีนักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยนักศึกษาได้สืบค้นข้อมูลแล้วเกิดแรงจูงใจอยากเข้าร่วมโครงการ แสดงว่าประโยชน์ที่ได้รับไม่เพียงแต่ชุมชนยากไร้ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เกิดประโยชน์กับนิสิตนักศึกษาที่อยากได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าด้วย เช่นเดียวกับโครงการให้ความช่วยเหลือด้านการให้การศึกษาเพื่อขจัดปัญหาความยากจนในอนาคต ของ Universiti Sains Malaysia (USM) ประเทศมาเลเซีย ที่นักศึกษาและศิษย์เก่าจำนวนมากเข้าร่วมจนโครงการเจริญเติบโตอย่างมีนัยสำคัญก่อให้เกิดการประสบความสำเร็จในการศึกษาและการประกอบอาชีพทำให้โครงการมีความเข้มแข็งและได้รับความร่วมมือเพิ่มมากขึ้นจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น มีนักศึกษาอาสาสมัครจาก University of Santiago มาเข้าเยี่ยมชมรม และช่วยวางแผนจัดแบ่งพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม โครงการได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชนในท้องถิ่น และสร้างรากฐานที่เข้มแข็งด้วยการเตรียมคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ทางวิชาการและในทางปฏิบัติเป็นการยกระดับมาตรฐานในการครองชีพซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในขณะที่มหาวิทยาลัยแห่งชาติของประเทศมาเลเซีย Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) ได้อบรม

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและปัญหาการพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนโดยการไปเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กด้อยโอกาสในชุมชน

ส่วน Universitas Gadjah Mada (UGM) ประเทศอินโดนีเซียจัดกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการมีส่วนร่วมของนักศึกษาแบ่งเป็น 1) การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอหัวข้อที่ต้องการทำวิจัยเกี่ยวกับโครงการบริการชุมชน และ 2) กิจกรรมนอกหลักสูตรทั่วไปที่เป็นกิจกรรมการบริการทางสังคม

ในขณะที่ Vietnam National University ประเทศเวียดนาม ดำเนินโครงการ “ ฤดูร้อนสีเขียว ” ด้วยการให้ความรู้กับสังคมเกี่ยวกับธรรมชาติและโลกร้อนเป็นประจำทุกปีในช่วงฤดูร้อน โดยสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างนักศึกษาและชุมชนในสังคม ซึ่งนอกจากชุมชนท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์จากภาคการศึกษาแล้ว ชุมชนยังให้โอกาสนักศึกษาในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ร่วมกันกับชุมชนอย่างเข้มแข็ง ส่วนโครงการแก้ไขปัญหาลิทธิที่ดินทำกินของบรรพบุรุษ โดย Ateneo de Manila University ประเทศฟิลิปปินส์ เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนร่วมมือร่วมใจของเกษตรกรและการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยโดยอาสาสมัครของมหาวิทยาลัยทางการแพทย์ นักศึกษา บุคลากรทางวิชาการและเกษตรกรจากชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นก่อให้เกิดความแข็งแกร่งและมีผลบังคับใช้ทางด้านกฎหมาย

ประเทศสิงคโปร์ National University of Singapore (NUS) ดำเนินโครงการจัดทำระบบรีไซเคิลของเสียในมหาวิทยาลัย และ Nanyang Technological University (NTU) โดยที่นักศึกษาและคณาจารย์ร่วมกันทำโครงการวิจัยผลิตรถจักรยานไฟฟ้าเพื่อลดการใช้ยานพาหนะในมหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพโดยเน้นเรื่องการใส่ใจสิ่งแวดล้อม

สำหรับในประเทศไทย มหาวิทยาลัยบูรพาได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้ความชำนาญด้านวิชาการเฉพาะทางช่วยเหลือชุมชน เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในท้องที่ ผู้เข้าร่วมในโครงการนี้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา และคณาจารย์สาขาพยาบาล ส่วนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการรับรองจากสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดโครงการเกี่ยวกับการบริการวิชาการโดยการประสานความร่วมมือกับชุมชนและสังคมหลายโครงการ เช่น โครงการหลวง โครงการ Creative City “เมืองเชียงใหม่สร้างสรรค์” โครงการมลพิษหมอกควัน เป็นต้น โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมให้บริการความรู้ต่าง ๆ เป็นการแบ่งปันและเอื้ออาทร

จากการศึกษาข้างต้นเห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยที่ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการได้มีการประเมินพฤติกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) มาจากบุคคลหลากหลายกลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย และชุมชนที่มาเข้าร่วมในโครงการ ซึ่งวิธีการประเมินพฤติกรรมของผู้ที่เข้าร่วมโครงการนั้นมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น แต่วิธีการที่นิยมมากที่สุดคือ การใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่า เนื่องจากเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ง่ายและสะดวกในการใช้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2531: 35)

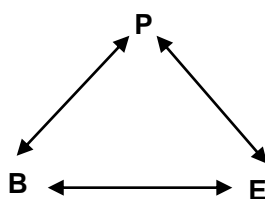
โดยผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้ด้วยเช่นกันโดยจะให้นักศึกษาเป็นผู้ประเมินเนื่องจากการศึกษาในรายงานแนวทางและการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network; AUN) พบว่า นักศึกษามีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของทุกโครงการ นั้นย่อมแสดงว่านักศึกษาย่อมมีความรู้ความเข้าใจถึงศักยภาพในด้านพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของตนเองได้เป็นอย่างดี จึงน่าจะทำให้ผลการประเมินที่ได้มีความเที่ยงและความตรงสูง

นอกจากนี้ในอดีตที่ผ่านมายังพบว่ามี การวัดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคั้งนี้ได้ อาทิ พสขนัน นิรมิตไชยพันธ์ (2552: 132-133) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการเรียนรู้ในสถานประกอบการที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมของนักวิจัยสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมการทำงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมตามนิยามเชิงปฏิบัติการ แบบวัดประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การผลักดันผลวิจัย ไปใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ 2) การปฏิบัติตามกฎหมายและจรรยาบรรณนักวิจัย 3) การรักษาสีงแวดล้อมและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า 4) การถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และ 5) การพัฒนาชุมชนและสังคม แบบวัดมีลักษณะเป็นประโยคคำถามประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .87 และ โสรยา คงดิษ (2555) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานบริษัทผลิตรถยนต์ โดยสร้างแบบวัดพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากนิยามเชิงปฏิบัติการ มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค 2) ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม และ 3) ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม จำนวน 29 ข้อ เป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 6 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .57-.84 และมีค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาเท่ากับ .94

สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในคั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเองจากนิยามเชิงปฏิบัติการของแนวคิดและแนวปฏิบัติการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (AUN USR&S) (ASEAN University Network, 2011) โดยจำแนกเป็น 4 องค์ประกอบคือ 1) ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล 3) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และ 4) ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 19 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เนื่องจากแนวคิดพื้นฐานของแบนดูราเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล และ 2) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม และการร่วมกันของปัจจัยนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Bandura. 1986: 24) ดังแสดงในภาพประกอบ 1

P = ปัจจัยส่วนบุคคล

E = ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

B = พฤติกรรมของบุคคล

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของบุคคล (Bandura. 1986: 24)

จากแนวคิดดังกล่าว ในงานวิจัยนี้จึงอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของนักศึกษาเกิดจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ 1) สาเหตุจากตัวบุคคลหรือลักษณะทางจิต โดยจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ตัวแปรลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความผูกพันทางศาสนา และจิตสำนึกสาธารณะ และ 2) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมหรือลักษณะทางสังคม โดยจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ตัวแปรสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน โดยมีตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator)

2.1 การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

2.1.1 แนวคิดการรับรู้

เอสเซล (Assael. 1998: 205) ได้กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการเลือก การรวบรวม และการตีความสิ่งเร้าและสภาพแวดล้อมให้กลายเป็นภาพรวมที่เชื่อมโยงกันจนสามารถเข้าใจได้ในขณะที่ ชิฟแมน และ แคนุก (Schiffman; & Kanuk. 2007: 148) ได้นิยามความหมายของการรับรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลเลือกจัดระเบียบและตีความสิ่งเร้าเป็นภาพที่มีความหมายและ

เชื่อมโยงกันและแม้ว่าบุคคลจะได้รับสิ่งเร้าสิ่งเดียวกันแต่การรับรู้ในแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไปตามค่านิยมและความคาดหวังของแต่ละบุคคล

กระบวนการรับรู้ตามแนวคิดของ เอสแซล (Assael, 1998: 218) ประกอบไปด้วย

1. การเลือกรับรู้ (Perceptual Selection) บุคคลเปิดรับต่อสิ่งเร้าและตั้งใจรับต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระทบแล้วบุคคลจะเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่ตรงกับความต้องการและทัศนคติของตน รูปแบบของการเลือกรับรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเปิดรับ (Exposure) ความสนใจ (Attention) และการรับรู้แบบเลือกสรร (Selective Perception)

2. การจัดระเบียบการรับรู้ (Perceptual Organization) รับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่หลากหลายแล้วมีการจัดระเบียบออกมาเป็นภาพรวม หลักการนี้อ้างอิงมาจากหลักจิตวิทยาของเกสตัต์ดัลท์ (Gestalt Psychology) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า การสื่อสารข้อมูลใด ๆ ถึงบุคคลควรจะต้องมีความสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียว เพราะบุคคลจะรับรู้องค์ประกอบเป็นภาพรวมและสรุปผลโดยรวมกลายเป็นภาพลักษณ์ด้วยหลักการรับรู้แบบผสมผสาน

3. การตีความ (Perceptual Interpretation) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้เลือกและรวบรวมข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่ตนได้รับจากนั้นจะทำการตีความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากสิ่งเร้าโดยอาศัยหลักการพื้นฐานของการตีความ อยู่ 2 ลักษณะ คือ การจัดประเภท (Perceptual Categorization) และการอนุมาน (Perceptual Inference)

การรับรู้ในแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ คือ

1. ปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล (Individual Factors) ได้แก่ ความสามารถในการแยกความแตกต่างในสิ่งเร้า (Stimulus Discrimination) และความสามารถในการสรุปลักษณะทั่วไปของสิ่งเร้า (Stimulus Generalization)

2. ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ (Situation Factor) ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Surroundings) และสภาพที่เคยเป็นมาก่อน (Antecedent) เช่นฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพอารมณ์ เป็นต้น

3. ปัจจัยทางด้านตัวสิ่งเร้า (Stimulus Factor) เช่น ตราสินค้า เวลา รูปแบบการสื่อสาร เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำมาเชื่อมโยงการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยได้ว่า เป็นการทำความเข้าใจ การตีความ การให้ความหมายและให้คุณค่ากับภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย โดยการรับรู้ของนักศึกษาแต่ละคนนั้นอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้

2.1.2 แนวคิดและความสำคัญของภาพลักษณ์

บทบาททั้งภายนอกและภายในขององค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสดงถึงภาพลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์กร โดยเฉพาะองค์กรที่มีบทบาทโดดเด่นด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมด้วยแล้วก็จะยิ่งเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นองค์กรที่คืนกำไรกลับสู่สังคมโดยการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรอย่างยั่งยืนผ่านทางการมีภาพลักษณ์ที่ดี

การสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกเป็นมูลค่าที่แฝงอยู่ในตัวสินค้าขององค์กรเพราะเป็นภาพที่สร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจให้กับบุคคล ซึ่งในทุกวงการทั้งด้านธุรกิจ ด้านการเมือง ตลอดจนด้านการศึกษาที่ต้องสร้างสิ่งที่ดีให้สังคมได้รับรู้ผ่านการดำเนินงานและการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร การแข่งขันให้บริการอย่างสร้างสรรค์เพื่อจูงใจและครองใจลูกค้า

ด้วยภาพลักษณ์องค์กรเป็นภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรหรือหน่วยงานทุกแขนงจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับ (Acknowledgement) ความเลื่อมใสและศรัทธา (Confidence) และความคล่องตัวในการบริหารงาน (Fluence) ให้เกิดขึ้นในองค์กร (วิรัช ฤทธิรัตนกุล, 2540: 82) เช่นเดียวกับ โสธยา คงดิษ (2555: 14) ที่เห็นว่าภาพลักษณ์ขององค์กรที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลหากเป็นภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ จะมีผลให้การปฏิบัติงานตามพันธกิจขององค์กรบรรลุเป้าหมาย

นภดล อินนา (2548: 56) ได้แบ่งความสำคัญของภาพลักษณ์ เป็น 2 ประเด็น คือ

1. ในด้านจิตวิทยา (Psychological) ภาพลักษณ์เป็นตัวกำหนดทิศทางพฤติกรรมของปัจเจกชนที่มีต่อสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติต่อภาพลักษณ์ในเชิงบวกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกออกมา แต่ถ้าหากเขามีเจตคติต่อภาพลักษณ์ในเชิงลบต่อสิ่งเหล่านั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงออกพฤติกรรมเชิงลบออกมาเช่นกันและสิ่งสำคัญคือ ภาพลักษณ์นั้นก่อให้เกิดอคติ (Bias) ในการพิจารณาพฤติกรรมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เคยมีภาพลักษณ์มาก่อนหน้านี้ เพราะเรื่องภาพลักษณ์เป็นเรื่องที่ฝังใจยากที่จะแก้ไข

2. ในด้านธุรกิจ (Commercial) จะถือว่า ภาพลักษณ์เป็นมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่มีให้กับสินค้าและบริษัท ซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ทางจิตวิทยา (Psychological Benefit) ที่มีอยู่ในตัวสินค้าที่ทำให้สินค้าหลายชนิดสามารถตั้งราคาได้สูงกว่าคุณค่าทางกายภาพ และนับวันยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ จากความสำคัญนี้จึงทำให้ภาพลักษณ์กลายเป็นศาสตร์หนึ่งทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด (Public Relation for Marketing) ซึ่งการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์องค์กร จะเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้สาธารณชนที่เกี่ยวข้องมองหน่วยงาน องค์กร หรือบริษัทในทางที่ดี มีศรัทธา และเกิดความรู้สึกยินดีที่จะสนับสนุน และให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นนโยบายหรือโครงการของหน่วยงาน องค์กร หรือบริษัทนั้น ๆ และส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

คอตเลอร์และเคลเลอร์ (Kotler; & Keller. 2006: 289) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ คือ การรับรู้ของสาธารณชนต่อบริษัทหรือผลิตภัณฑ์ของบริษัทนั้น ๆ และได้แบ่งประเภทของภาพลักษณ์ขององค์กรธุรกิจออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product or Service Image) คือ ภาพที่เกิดขึ้นในใจของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการเพียงอย่างเดียว ไม่รวมถึงสถาบัน หรือ องค์กร 2) ภาพลักษณ์ตราหือสินค้า (Brand Image) คือ ภาพที่เกิดขึ้นในใจของประชาชนที่มีต่อตราหือสินค้ายี่ห้อหนึ่ง หรือตราใดตราหนึ่ง ที่เป็นสิ่งเฉพาะตัวที่บริษัทต้องการให้แตกต่างจากยี่ห้ออื่น ผู้บริโภคที่มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อตราหือใดก็จะมีแนวโน้มในการตัดสินใจที่จะเลือกซื้อยี่ห้อนั้น ๆ 3) ภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร (Institutional Image) คือ ภาพที่เกิดขึ้นในใจของประชาชนที่มีต่อสถาบันหรือองค์กร รวมทั้งการบริหารจัดการ การดำเนินงาน บุคลากร ตลอดจนความรับผิดชอบต่อสังคม การบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ของสถาบันหรือองค์กรนั้น

เสรี วงษ์มณฑา (2542: 83) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาพลักษณ์องค์กรมีดังนี้ 1) ผู้บริหาร (Executive) องค์กรจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ถ้าองค์กรใดมีผู้บริหารที่มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ดี มีนโยบายการบริหารธุรกิจที่ดี ชื่อสัตย์ไม่เอาเปรียบลูกค้า องค์กรนั้นก็จะมีภาพลักษณ์ที่ดี 2) พนักงาน (Employee) องค์กรที่ดีจะต้องมีพนักงานที่มีความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตวิญญาณในการให้บริการ และมีบุคลิกดี นอกจากนี้พนักงานทุกคนจะต้องตระหนักว่าตนเองมีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ไม่มองว่าหน้าที่ในการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรนั้นเป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหากแต่เป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องร่วมมือกัน 3) สินค้า (Product) ต้องเป็นสินค้าที่ดีมีคุณภาพ คุณสมบัตินตรงกับข้อความที่ได้โฆษณาหรือข้อมูลที่สื่อสารเผยแพร่ออกไป 4) การดำเนินธุรกิจ (Business Practice) มีการดำเนินงานที่ชื่อสัตย์ไม่เอารัดเอาเปรียบลูกค้าหรือสังคม นอกจากนี้ ควรมีการคืนกำไรสู่สังคมเพื่อแสดงถึงการเป็นองค์กรที่ดีและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 5) กิจกรรมเพื่อสังคม (Social Activities) คือ การเอาใจใส่สังคมร่วมกิจกรรมการกุศล หรือสร้างประโยชน์ให้กับสังคม 6) เครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ในสำนักงาน (Artifacts) บริษัทต้องมีสิ่งทีแสดงสัญลักษณ์ขององค์กร ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องแบบพนักงาน วัสดุสิ้นเปลือง เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด กระดาษ เป็นต้น ต้องสะท้อนเอกลักษณ์ขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง

จะเห็นได้ว่านักวิชาการได้แบ่งภาพลักษณ์ออกเป็นหลายประเภท และหนึ่งในประเภทต่าง ๆ นั้นจะต้องมีภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กร (Institution Image) รวมอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะภาพลักษณ์ของสถาบันหรือองค์กรมีความสำคัญคือ เป็นภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่เน้นเฉพาะภาพของตัวสถาบันหรือองค์กรเพียงส่วนเดียว ไม่รวมถึงสินค้าหรือบริการที่จำหน่าย ดังนั้น ภาพลักษณ์ประเภทนี้จึงเป็นภาพที่สะท้อนถึงการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร ทั้งในแง่ระบบบริหารจัดการ บุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคม และการทำประโยชน์แก่สาธารณะ (Kotler. 2000: 296)

อย่างไรก็ตามภาพที่มองจะเป็นภาพที่สะท้อนว่าองค์กรมีภาพลักษณ์เป็นอย่างไร และเป็นความจริงอย่างยิ่งว่า “องค์กรที่ดี” เป็นภาพลักษณ์ที่ถูกคาดหวังจากสังคม ซึ่งลักษณะของภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรนั้นนอกจากจะมีระบบการบริหารที่มีคุณภาพ องค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น องค์กรการกุศลหรือองค์กรทางธุรกิจที่มีระดับการบริหารจัดการที่ดี มีคนบริหารที่มีคุณธรรม มีความสามารถสูง มีความเจริญก้าวหน้า ปฏิบัติอยู่ในกรอบของกฎหมายบ้านเมืองโดยเคร่งครัดเป็นแบบอย่างที่ดี และทำคุณประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ เช่น การนำเงินเข้าประเทศ มีการจ้างแรงงานใน ราคายุติธรรมช่วยเหลือชาติในการกู้วิกฤติทางเศรษฐกิจแล้วนั้น สิ่งที่สำคัญที่องค์กรต้องคำนึงถึงต่อ การสร้างภาพลักษณ์ที่เข้มแข็งให้กับองค์กรก็คือ มีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ องค์กรจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและประชาชน สนับสนุนสาธารณประโยชน์ เกื้อกูลด้านสังคม วัฒนธรรม และการศึกษาด้วย (สมยศ แสงสุวรรณ. 2546: 58)

จากที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ว่าการศึกษาคั้งนี้จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษา ดังนั้น การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยในด้านที่เกี่ยวข้องกับสังคมจึงน่าจะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดังกล่าว

2.1.3 ความหมายของการรับรู้ภาพลักษณ์

ภาพลักษณ์ขององค์กร หรือภาพลักษณ์ของบริษัท (Corporate Image) เป็นคำที่นิยม เรียกกันในวงวิชาการ อีกนัยหนึ่งหมายถึง กิตติศัพท์ขององค์กรนั่นเอง (Morley. 1998) แฟรงค์ (Frank.1993: 21-22) ให้ความหมายว่า ภาพขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง ซึ่งหมายรวมทุกสิ่งทุกอย่างของ องค์กรที่ประชาชนรู้จักและเข้าใจ ส่วนหนึ่งกระทำได้โดยอาศัยการนำเสนอเอกลักษณ์ขององค์กรให้ ปรากฏแก่สายตาคนทั่วไปได้ง่าย เช่น สัญลักษณ์ เครื่องแบบ เป็นต้น ส่วน ฟลานาแกน (Flanagan. 1967: 64) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ (Image) เป็นภาพในใจเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง ได้แก่ ผลิตรายณ์ องค์กร ตรายี่ห้อสินค้า บุคลากร ที่ปรากฏในจิตใจของมนุษย์แต่ละบุคคล โดยแต่ละบุคคลจะมีการรับรู้ ที่ต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ส่วนตัว ความรู้สึก ความรู้ ข้อมูลที่ได้รับ หรือจากการจินตนาการในใจ รัตนาวดี ศิริทองถาวร (2546: 152) ได้ให้ความหมายของภาพลักษณ์ ว่าหมายถึง ความประทับใจ ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อองค์กร สถาบัน บุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งความประทับใจดังกล่าวมีรากฐาน มาจากผลกระทบบระหว่างบุคคลกับสิ่งนั้น โดย อำนวย วีรวรรณ (2540: 89-90) เสนอว่าภาพลักษณ์ เกิดขึ้นได้สองทาง คือ 1) ภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คือ การปล่อยให้ไปตาม สภาพแวดล้อม และ 2) ภาพลักษณ์ที่เกิดจากการปรุงแต่ง คือ ใช้กระบวนการในการสร้างภาพลักษณ์ ให้เกิดภาพที่ต้องการออกมา ส่วนนักวิชาการคนอื่น ๆ ได้เสนอความหมายของภาพลักษณ์องค์กรไว้ว่า คือภาพลักษณ์ขององค์กรหรือสถาบันรวมถึงผู้บริหาร อันประกอบด้วย จิตวิทยา (Psychological) คุณค่าเพิ่ม (Value Added) ตรายี่ห้อ (Brand) เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ตัวบุคคลสะท้อนผ่านทาง ความคิด การแสดงออกเมื่อยามพบปะบุคคลภายนอก (พจน์ ใจชาญสุขกิจ. 2548: 27) หมายถึงผลรวม ของความเชื่อถือ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทัศนคติและการกระทำ ใด ๆ ที่คนเรามีต่อสิ่งนั้นจะมีความเกี่ยวพันอย่างสูงกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ (Kotler. 2000: 553)

ภาพลักษณ์องค์กรเป็นภาพรวมทั้งหมดขององค์กรที่บุคคลรับรู้จากประสบการณ์หรือมีความรู้ความประทับใจทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนความรู้สึกประทับใจที่มีต่อองค์กรหรือสถาบันโดยการกระทำหรือพฤติกรรมองค์กรตลอดทั้งการบริหาร การประชาสัมพันธ์ การผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ (สมศักดิ์ เวียงอินทร์. 2551: 33)

จะเห็นว่าความหมายส่วนใหญ่ของภาพลักษณ์องค์กรจะมุ่งเน้นไปทางภาคธุรกิจ อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์สถาบันการศึกษาที่สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ให้ความหมายของภาพลักษณ์องค์กรที่เป็นสถาบันการศึกษาไว้อย่างน่าสนใจว่า ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา คือสถานที่อบรมบ่มเพาะให้ความรู้ ความหมายจึงค่อนข้างไปในเชิงบวก ส่วนภาพลักษณ์ด้านอื่นก็ต้องมีการจำแนกย่อยออกไปตามคุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ทั้งนี้ นอกจากจะมีความหมายในทางบวกแล้วยังอาจมีความหมายในเชิงลบในแง่อื่นตามวิธีการดำเนินงานของแต่ละสถาบันหรือตามแต่ละสถานการณ์ของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องหาวิธีการที่จะแก้ไขภาพลักษณ์ที่ด้อย แล้วพยายามสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกด้านอื่นมาทดแทนหรือเสริมสร้างภาพลักษณ์ด้านดีให้มีคุณค่าในจิตใจของคนทั่วไปและนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยการสร้างภาพลักษณ์ที่กำลังเป็นที่นิยม ได้แก่ ภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบัน เช่น การทำกิจกรรมเพื่อสังคม หรือการพัฒนาสังคม เป็นต้น (อัจฉริยา บุญเนตร. 2554: 42)

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านการพัฒนาท้องถิ่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์.ม.ป.ป.) อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ครอบคลุมทั่วประเทศจึงมีความใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่นมาก มีอุดมการณ์สำคัญเป็นเครื่องกำกับทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยให้มีภาพลักษณ์ของการเป็น “มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย” และมีพันธกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัย 4 ประการ (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ 2545: 7-11) คือ

ประการที่หนึ่ง การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งสัมมาทิว เป็นจุดเริ่มต้นของมหาวิทยาลัยด้วยความคิดที่ถูกต้อง มีความรู้และความเชื่อว่าพฤติกรรมและผลสืบเนื่องจากพฤติกรรมทั้งหลายของมนุษย์ เป็นไปตามกฎของความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย มีค่านิยมพื้นฐานในความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ความไม่ผลสำเร็จที่เกิดจากการกระทำหรือความเพียรพยายาม ความสามารถ และสติปัญญาของตัวเอง

ประการที่สอง การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งจิตสำนึกเพื่อชุมชนและสังคม เรียนรู้เข้าใจตนเองและสังคม โดยมีจุดหมายปลายทางที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาชุมชนและสังคม มหาวิทยาลัยดำเนินการโดยให้ความสำคัญกับการสืบค้นฐานทั้งห้าของชุมชน คือ ฐานปัญญา ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ฐานทรัพยากรที่ต้องอนุรักษ์ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ฐานเศรษฐกิจที่ยึดแนวการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ฐานพลังชุมชนที่ร่วมพัฒนาแรงเกาเกี่ยวในชุมชน

และฐานสุดท้ายคือ ฐานวัฒนธรรม ที่ประกอบด้วยระบบความคิด ความเชื่อ คุณค่าและประเพณีของชุมชน

ประการที่สาม เป็นมหาวิทยาลัยแห่งความมั่งคั่งทางปัญญา มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงแก่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสามารถเลือกสรรกลั่นกรองภูมิปัญญาอื่นๆ และวิทยาการต่างๆ จากทั่วโลกมาปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการและแก้ปัญหาของมหาวิทยาลัยและสังคม นำหลักศาสนธรรมที่อุดมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และการเข้าถึงความจริง ความงาม ความดีมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มีการฝึกกำลังเป็นเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ความก้าวหน้าในการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนาบัณฑิต

ประการที่สี่ การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความเป็นไทย มีอิสระในการคิดการกระทำที่ไม่ตกเป็นทาสของระบบ ไม่ถูกครอบงำด้วยปัญญา วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เพิ่มพูนการเสพบริโภคที่เกินความพอดี และปิดกั้นพลังวิริยะ จินตนาการ และแรงบันดาลใจของคณาจารย์ นักศึกษาและชุมชน มีการตรวจสอบตนเองไม่ให้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของความคิดความเชื่อที่ยึดถือหรือใช้อยู่ โดยการวิเคราะห์ให้รู้ลึกถึงฐานแห่งความคิดและความเชื่อนั้น ๆ

นอกจากอุดมการณ์ดังกล่าวแล้ว บทบัญญัติในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 มาตรา 7 ได้ระบุไว้ว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาแห่งท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้การบริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา 2547: 2) ฉะนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงสามารถสร้างความโดดเด่นเฉพาะตัวที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ได้ด้วยการดำรงรักษาความเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่นของภาค หรือของจังหวัดคล้ายกับมหาวิทยาลัยแห่งรัฐในสหรัฐอเมริกา โดยจุดเด่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการดำเนินงานไม่ใช้อยู่ที่ผลการประเมินจัดอันดับคุณภาพ ทัดเทียมแบบมหาวิทยาลัยสากล แต่อยู่ที่การครองใจชาวบ้านว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่รู้เรื่องท้องถิ่นดีที่สุด เป็นที่พึ่งของท้องถิ่นได้ดีที่สุด และสร้างคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้มากที่สุด (สงบลักษณ์ 2545: 26-27)

สำหรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพันธกิจที่สนองความจำเป็นของท้องถิ่นนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2547: 2-16) ได้กำหนดไว้หลายประการ คือ

1. การเป็นแหล่งข้อมูลหรือแหล่งปัญญาของท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาสะสมและจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลให้กลายเป็นความรู้ และเป็นแหล่งปัญญาของท้องถิ่น ท้องถิ่นสามารถใช้หรือแสวงหาข้อมูล ความรู้ หรือปัญญาจากสถาบันการศึกษาได้

2. การสร้างสมความรู้ สถาบันอุดมศึกษาต้องเก็บรวบรวมความรู้ที่จำเป็น ใช้การวิจัยในการสร้างความรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น หากความรู้จากประสบการณ์ที่มีอยู่มากในท้องถิ่นโดยสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับท้องถิ่นเพื่อจะได้รับโอกาสค้นคว้าหาความรู้จากประสบการณ์เหล่านั้นมาสร้างองค์ความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ

3. การสร้างคน นอกจากการให้โอกาสนักเรียนในท้องถิ่นได้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นควรสนองความต้องการจำเป็นในการใช้งานของคนในท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้บัณฑิตมีงานทำในท้องถิ่นนั้นไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น การจัดหลักสูตรจึงต้องเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นไปตามสาขาวิชาหรือตามประเพณีนิยมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของวิชาตามที่สถาบันหรือผู้สอนอาจกำหนด กลายเป็นการจัดหลักสูตรโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและใช้เอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นจุดเด่นของสถาบัน เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อท้องถิ่น

4. บริการทางวิชาการ สถาบันต้องมีความรู้ที่จำเป็นหรือแสวงหาความรู้มาสนองแก่ท้องถิ่นได้ สามารถปรับความรู้และเทคโนโลยีให้เหมาะสม มีความเข้าใจในเรื่องความจำเป็นและตอบสนองปัจจัยที่จำเป็นโดยจัดบริการทางวิชาการเพื่อท้องถิ่น การให้บริการทางวิชาการอาจดำเนินการโดยสถาบันเกิดรายได้พอสมควรแต่ต้องไม่ลืมหือละเลยผู้ด้อยโอกาส

5. การชี้แนะและเตือนสติสังคมในท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจของชุมชนในท้องถิ่น มีความเป็นกลาง ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย ต้องยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง รวมทั้งไม่เป็นเครื่องมือของคนอื่น จึงจะเป็นบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นแบบอย่างให้กับสังคมท้องถิ่น

นอกจากนี้ ชำนาญ พวงทอง (2554: 18-22) ยังได้รวบรวมคุณลักษณะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อท้องถิ่นจากการกล่าวถึงจากนักวิชาการหลายท่านไว้ ดังนี้

1. ด้านการจัดการศึกษา บทบาทและความสำคัญของสถาบันการศึกษาไทยในการนำอุดมศึกษาสู่ปวงชนนั้นคือการให้ความสำคัญต่อการนำความรู้สู่ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 61) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมีความร่วมมือภายในและระหว่างสถาบันสร้างความร่วมมือกับชุมชนและสถานประกอบการในการร่วมเรียนรู้ ตลอดจนเน้นที่ความเป็นสหวิทยาการและการบูรณาการของเนื้อหาและทักษะจากสาขาที่หลากหลาย (นิตยา สำเร็จผล. 2547: 120)

2. ด้านการวิจัย บทบาทของสถาบันราชภัฏจะเด่นชัดขึ้นหากให้ความสำคัญต่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับท้องถิ่นมากขึ้นโดยการสำรวจหรือเปิดเวทีเสวนาเพื่อให้ได้ข้อมูลว่าควรจะทำเนิการพัฒนาท้องถิ่นไปในทิศทางใด (อมรวิรัช นาคกรรพ 2544: 38) และมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งต้องทำการวิจัยโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งและมีแนวทางในระยะต้น คือ ใช้องค์ความรู้สากลมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์กับการพัฒนาท้องถิ่นและสร้าง Basic Research ในด้านท้องถิ่น (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2545: 51)

3. ด้านการบริการทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏควรจัดกิจกรรมและหลักสูตรตามความต้องการของชุมชนและให้สอดคล้องกับท้องถิ่นนั้น ๆ และมีสร้างสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นในบุคคล ชุมชนและท้องถิ่น (สุตารัตน์ ชาญเลขา. 2545: 235) ให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านการบริการวิชาการของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549: 4) ที่ว่า “การให้บริการวิชาการและวิชาชีพที่เป็นประโยชน์เป็นที่พึงและเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการและวิชาชีพ และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน ประเทศชาติ และนานาชาติ”

4. ด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องส่งเสริมให้นักศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของมรดกศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อการอนุรักษ์เผยแพร่และสืบสานรวมทั้งพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมศิลปวัตถุและโบราณสถานให้เป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นแหล่งรายได้ของประชาชน สอดคล้องกับมาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมต้องจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่เอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นมรดกไทย บูรณาการการผลิตบัณฑิต การวิจัยและการบริการวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างสรรค์และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2549: 5)

5. ด้านการผลิตบัณฑิตและพัฒนาครูของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต้องแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ที่แท้จริงของสถาบันโดยแสดงให้เห็นได้จากคุณลักษณะของบัณฑิต (ถนอม อินทรกำเนิด. 2545: 126-129) ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถวิเคราะห์ปัญหา สร้างสรรค์นวัตกรรม ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตและต้องมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่น (วิจิตร ศรีสอาน.2547: 21)

6. ด้านการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ช่วยให้ท้องถิ่นทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเองอย่างเป็นระบบ มีข้อมูลและแผนการดำเนินงานที่ดี กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจกับสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น (เสรี พงศ์พิศ (2548: 174-176)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อภาพลักษณ์เหล่านั้น ประกอบกับการค้นคว้าหาความหมายและบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจากนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการดำเนินการจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสะท้อนบริบทหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ตลอดจนมีระบบสนับสนุนที่เปิด

โอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมจัดการศึกษา 2) การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตน ในด้านการบริหารจัดการงานวิจัยที่ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการมีผลงานวิจัยที่ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงผลงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้หรือนำไปต่อยอด นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น 3) การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการดำเนินการบริการทางวิชาการในท้องถิ่น มีการทำระบบฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ตลอดจนมีการเสริมสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น และ 4) การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรวบรวมข้อมูล การเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างสรรค์ภูมิปัญญาในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำคัญ และความภาคภูมิใจในศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1.4 การวัดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า มีหลายงานวิจัยที่ใช้แบบวัดมาตรฐานค่าในการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์หรือบทบาทการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย อาทิเช่น อัจฉริยา บุญเนตร (2554) ที่ใช้แบบวัดเกี่ยวกับภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยสร้างขึ้นเองจาก 7 องค์ประกอบ ISO 26000 มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น 0.90 พิณญา คงจันทร์ (2548) ใช้แบบสอบถามความพร้อมในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในด้าน 1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) ผลิิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม 3) เสริมสร้างวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ 4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน 5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิิตและพัฒนาครู 6) ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น 7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน และ 8) ศึกษาวิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยแบบสอบถามมีจำนวนข้อคำถาม 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าโดยรวมเท่ากับ 0.969 ส่วนชานาญ พวงทอง (2554) ได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดคุณภาพการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น ด้านการปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อท้องถิ่น ด้านการทะนุบำรุงศิลป วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน

การผลิตบัณฑิตและพัฒนาครู ด้านการบริหารจัดการ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งนี้แบบสอบถามที่ใช้ถามผู้บริหารและคณาจารย์ ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .978 และแบบสอบถามที่ใช้ถามประชาชน ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .981 และ อารมณ อุตภาพ (2553) พัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ วัดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตัวบ่งชี้ระหว่าง .39 - .74 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินในแต่ละด้าน คือ ด้านการจัดการศึกษา เท่ากับ .90 ด้านการวิจัย เท่ากับ .92 ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม เท่ากับ .93 และด้านการทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม เท่ากับ .94

สำหรับการวัดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในงานวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการวัดการรับรู้ของนักศึกษาโดยผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามมาจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏของ อารมณ อุตภาพ (2553) และตัวชี้วัดคุณภาพการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์ของ ชำนาญ พวงทอง (2554) นำมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้อยู่ในขอบเขตของเรื่อง จำแนกออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบวัดมีข้อคำถาม 19 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

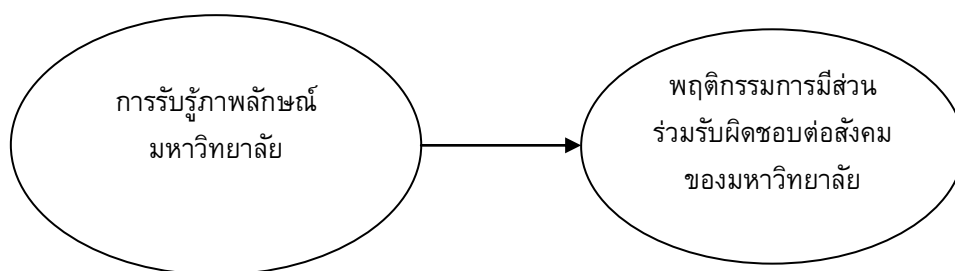
2.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบต่อสังคมกับภาพลักษณ์ขององค์กรไว้ในรูปแบบที่หลากหลาย ในด้านขององค์กรธุรกิจ วาสนี วรรณศรี (2549) ศึกษาพบว่าการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรจึงมีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่ยังบอกถึงคุณภาพการบริการขององค์กร ซึ่งส่งผลต่อความเชื่อถือศรัทธา และการได้รับการสนับสนุนการดำเนินการของบุคคล วิษณุ เพชรเอม (2553) ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน พบว่า พนักงานที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรแตกต่างกันมีผลการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าองค์กรที่มีการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี พนักงานรับรู้ในภาพลักษณ์ขององค์กรที่ตนเองทำงานอยู่ จะทำให้พนักงานเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานอยู่ในองค์กรที่มีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นการสร้างให้

พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงาน และทุ่มเทความสามารถในการทำงาน อมราพร ปวะบุตร (2550) ได้ศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ขององค์กรมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความรับผิดชอบต่อสังคม มินทร์จิตา จิราธรรมวัฒน์ (2553) ได้ศึกษาการรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) พบว่า ประชาชนที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ผลิตภัณฑ์ เพราะมีความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท และมนตรี พิริยะกุล และ บุญชวรรณ วิงวอน (2555) ที่ศึกษาพบว่าความมีชื่อเสียงขององค์กรมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานสูงมาก

ในด้านการศึกษามีการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีของสถาบันการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการงานของนักศึกษาและนักศึกษามักจะมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงเช่นกัน (จันทร์จิรา มูลเมือง. 2535 อ้างอิงจาก Berkowitz; & Luterman. 1968) ในการวิจัยโครงการ Corporate Reputation ครั้งที่ 8 ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโทจากสถาบันชั้นนำในเอเชีย อเมริกา และยุโรป 12 สถาบัน พบว่านักศึกษาในเอเชียให้ความสนใจทำงานร่วมกับองค์กรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการทำงานเพื่อสังคม และมีความเป็นธรรมในการให้สวัสดิการกับพนักงาน ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณที่ชัดเจนว่านักศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมคาดหวังและชื่นชมในสถาบันการศึกษาที่มีภาพลักษณ์ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดี (Corporate Reputation Watch. 2008)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานข้อที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ดังแผนภาพเส้นทาบสัมพันธ์ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

2.2 ความผูกพันทางศาสนา

2.2.1 แนวคิดและความสำคัญของความผูกพันทางศาสนา

เฮอร์ชี่ (Hirschi, 1969) กล่าวว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยความรู้สึกผูกพัน และข้อผูกมัดต่อสถาบันรวมทั้งกระบวนการตามประเพณี ถ้าความผูกพันนี้ขาดหายไปคนก็มีอิสระที่จะฝ่าฝืนกฎระเบียบประเพณีวัฒนธรรมและหันไปสนใจทำกิจกรรมอะไรที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ทั้งนี้ ได้แบ่งความผูกพันออกเป็น 4 องค์ประกอบที่จะช่วยสร้างสายสัมพันธ์ทางสังคมที่เข้มแข็ง ได้แก่ ความรู้สึกผูกพัน (Attachment) การผูกมัด (Commitment) ความเกี่ยวข้อง (Involvement) และความเชื่อ (Belief) องค์ประกอบของความผูกพันเหล่านี้ถึงแม้จะแยกกัน แต่ก็มีความเกี่ยวข้องในลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ถ้าองค์ประกอบใดอ่อนแอองค์ประกอบอื่นๆ ก็มักจะอ่อนแอตามไปด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความรู้สึกผูกพัน (Attachment) เป็นขอบเขตที่บุคคลถูกผูกพันเข้ากับบรรทัดฐานทางสังคมของกลุ่มผ่านทางกระบวนการขัดเกลาทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคมถูกซึมซับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของบุคคล (internalization of norm) เช่น ความรู้สึกผูกพันต่อตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคมได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อนที่ดี โรงเรียน ผู้นำหรือองค์กรทางศาสนา และสมาชิกอื่นของชุมชน

2. ความยึดมั่น (Commitment) หมายถึง การใคร่ครวญถึงผลได้ผลเสีย หรือความเสี่ยง ก่อนที่คนเราจะทำอะไรลงไป ถ้าผลได้น้อยกว่าผลเสียก็จะไม่กระทำ

3. ความเกี่ยวข้องกับการกิจกรรมที่สังคมยอมรับ (Involvement) หมายถึง การหมกมุ่นทุ่มเทเวลาและพลังงานให้หมดไปกับการกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องอยู่กับการทำความดีตามที่สังคมยอมรับ

4. ความเชื่อ (Belief) บุคคลในสังคมมีความแตกต่างกันในเรื่องขนาดของความเชื่อที่มีต่อความถูกต้องชอบธรรมของกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคม โดยบุคคลจะพิจารณาว่าเขาควรเชื่อฟังบรรทัดฐาน หรือค่านิยมของสังคมมากน้อยเพียงใด

ความผูกพันทั้ง 4 ประการดังกล่าวมีความสัมพันธ์ระหว่างกันนั่นคือ หากบุคคลมีความรู้สึกผูกพันกับครอบครัว โรงเรียน วัด บุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ดี ก็จะทำให้เขาเกิดการอุทิศตนเพื่อสิ่งเหล่านั้นและเต็มใจที่จะกระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ (Hirschi, 1969: 27) ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาในครั้งนี้ว่า เมื่อบุคคลมีความผูกพันทางศาสนาจะอธิบายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นได้อย่างไรบ้าง

ศาสนาคือเครื่องมือในการกล่อมเกลาบุคคลให้มีความประพฤติอย่างเหมาะสมกับค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม ในการวิจัยครั้งนี้เล็งเห็นความสำคัญที่ว่าศาสนาน่าจะมีความเกี่ยวข้องกันกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในนักศึกษาเพราะตามแนวคิดจิตวิทยาพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson, 1959) ที่เสนอไว้ว่า บุคคลในช่วงอายุ 15-25 ปี จะมีความสามารถในปรับตัวและแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองโดยการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มสังคมที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เช่น การเมือง ศาสนา บทบาททางเพศ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นผู้ที่มี

จากที่ได้กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า ศาสนามีบทบาทสำคัญมากในการดำเนินชีวิตและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาจึงน่าจะเป็นปัจจัยเชิงเหตุในกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะหรือพฤติกรรมเดิม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้ความผูกพันทางศาสนาเป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยโดยคาดว่าจะระดับความผูกพันทางศาสนาจะส่งผลต่อการรับรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาเช่นกัน

2.2.2 ความหมายของความผูกพันทางศาสนา

จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีการตั้งชื่อตัวแปรด้านความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาไว้อย่างหลากหลายแต่จะเห็นว่าการให้ความหมายล้วนมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น ดังเช่น งามตา วณิชานนท์ (2536: 27) เรียกว่า วิถีชีวิตตามแนวศาสนา (Religious Life Style) คือ การที่บุคคลเลือกดำเนินชีวิตประจำวันโดยมีความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม หรือแบบแผนพฤติกรรมตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือ เช่นเดียวกับ วรวรรณ อร่ามพงศ์ (2551: 35) สรุปว่า วิถีชีวิตตามแนวศาสนา หมายถึง การประพฤติในการดำเนินชีวิตประจำวันที่สุดคล้องตามหลักความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนา เช่น นำหลักความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนามาประกอบการตัดสินใจในการเลือกอาชีพ วิธีการพักผ่อนหย่อนใจ นิสัยการให้ทาน การใช้เวลาว่าง ในขณะที่ ณิชวุฒิ อรินทร์ (2555: 49) ให้ความหมายของความเชื่อและการปฏิบัติทางจิตวิญญาณคือ ระดับความเชื่อความเลื่อมใสศรัทธาต่อสิ่งที่บุคคลนับถือและให้ความสำคัญเพื่อให้รู้สึกสบายใจและเกิดกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคได้ รวมไปถึงระดับการทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งที่นับถือศรัทธา โดยแสดงให้เห็นได้จากพฤติกรรม

จากความหมายข้างต้นจึงนำมาสรุปให้ความหมายความผูกพันทางศาสนาของการวิจัยครั้งนี้ว่าคือ ความเชื่อและการกระทำของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันโดยยึดหลักคุณความดีทางศาสนา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประกอบด้วย 1) ความเชื่อตามหลักศาสนา หมายถึง การรับรู้หรือการยอมรับของนักศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ทางศาสนา และ 2) การปฏิบัติทางศาสนา หมายถึง การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของนักศึกษาในการดำเนินชีวิต ประจำวัน โดยยึดตามหลักคำสอนทางศาสนา

2.2.3 การวัดความผูกพันทางศาสนา

แบบวัดความผูกพันทางศาสนาพัฒนามาจากแบบวัดการปฏิบัติทางพุทธศาสนาและวิถีชีวิตแบบพุทธที่สร้างขึ้นโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2540) ในงานวิจัยเรื่อง “ความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย : การปลุกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต” โดยแบบวัดวิถีชีวิตแบบพุทธ มีเนื้อหาเกี่ยวกับปริมาณความเป็นไปได้ ที่บุคคลจะเลือกประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างสอดคล้องตามหลักคำสอน และหลักธรรมในพุทธศาสนา ในเรื่อง การเลือกอาชีพ การคบเพื่อน การใช้เวลาว่าง และวิธีการพักผ่อนหย่อนใจของบุคคลมีจำนวนข้อคำถาม 10 ประโยค แต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .85 โดยแบบวัดนี้ได้มีการนำไปใช้

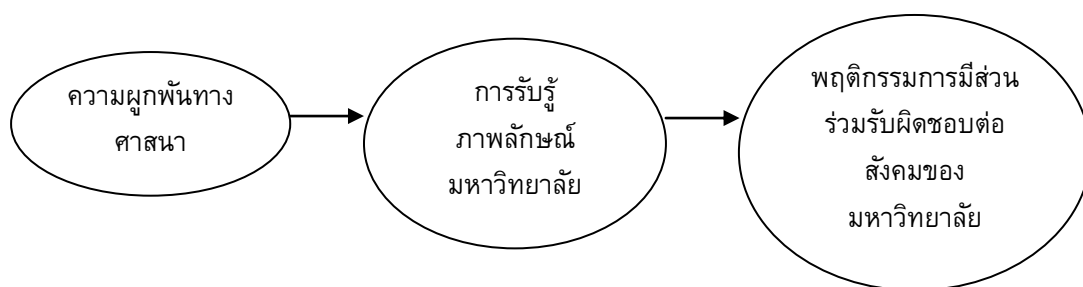
ในงานวิจัยหลายงานด้วยกัน ดังเช่นเมื่อนำมาใช้ในงานของ ฌ็อง-ลุยส์ สัจฉินท์กุล (2541) ที่ทำการศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว การทำงาน และลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลของ พยาบาลวิชาชีพ แบบวัดมีความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 ในงานวิจัยของ วิลาสลักษณ์ ชวัลลี และคณะ (2547) ได้มีการนำแบบวัดวิถีชีวิตแบบพุทธ ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิณ และคณะ (2540) มาปรับใช้โดยเปลี่ยนแปลงข้อความบางส่วนให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อวัดวิถีชีวิตตามแนว ศาสนาใดๆ ของข้าราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา พบว่า แบบวัดมีความเชื่อมั่นแบบ สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 และในงานของอังคินันท์ อินทรกำแหง อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2550) ที่นำมาดัดแปลงสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันทางศาสนาในครอบครัว พบว่า แบบวัดจำนวน 13 ข้อดังกล่าวมีความสัมพันธ์รายข้อ (ค่า r) อยู่ระหว่าง 0.5010-0.7339 และค่าความเชื่อมั่นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.8921-0.9023 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ผู้วิจัยจึง นำแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันทางศาสนาในครอบครัวฉบับนี้มาปรับใช้ในการศึกษาวิจัยกับ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้โดยนำแบบวัดดังกล่าวมาปรับภาษาและข้อคำถามให้เหมาะสมกับบริบทได้ จำนวนข้อคำถาม 14 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตรฐานประมาณค่า 6 ระดับ จากมากที่สุดจนถึง น้อยที่สุด ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความผูกพันทางศาสนามากกว่าผู้ตอบที่ได้ คะแนนรวมต่ำกว่า

2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันทางศาสนา

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันทาง ศาสนากับคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ และพฤติกรรมการทำงานเพื่อสังคมไว้ หลากหลาย จึงขอยกตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ไว้พอสังเขป คือ จิรวัดนา มั่นยืน (2536) ศึกษาพบว่า นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมที่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือกิจกรรมทั่วไป มี ตำแหน่งหน้าที่ในการร่วมกิจกรรมและมีความถี่สูงในการเข้าร่วมกิจกรรมมักเป็นนิสิตที่มีความเชื่อ ทางพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนามากกว่านิสิตกลุ่มอื่น ส่วนฌ็อง-ลุยส์ สัจฉินท์กุล (2541) ศึกษาเรื่องปัจจัยด้านครอบครัว การทำงาน และลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม กรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าพยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการพยาบาลมากก็มักจะเป็น พยาบาลที่มีลักษณะทางพุทธมากด้วย สอดคล้องกับฌ็อง-ลุยส์ ลือชาทิตติกุล (2546) ศึกษาลักษณะทางจิต สังคมและลักษณะทางพุทธที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานด้านบริการของพนักงานธนาคาร พบว่า พนักงานที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูงก็จะเป็นผู้มีเจตคติต่อการทำงานด้านบริการสูงกว่าพนักงานที่ มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำ

นอกจากนี้งานของสุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2557) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิง สาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของ นักศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยลักษณะประจำตัวที่สำคัญ ประการหนึ่งก็คือด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่มีความสอดคล้องกับ บุคคลที่มีความผูกพันกับศาสนา

ดังนั้น จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นว่า ความเชื่อ การปฏิบัติวิถีชีวิตทางพุทธ และคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อบทบาทหรือคุณลักษณะที่บุคคลคาดหวังและพฤติกรรมการทำงาน ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่านักศึกษาที่มีความผูกพันทางศาสนาสูงจะมีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยสูง และน่าจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสูงแตกต่างกันไปตามลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเช่นกัน ซึ่งสามารถกำหนดสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

2.3 จิตสำนึกสาธารณะ

2.3.1 แนวคิดและความสำคัญของจิตสำนึกสาธารณะ

การ์ดเนอร์ (Gardner, 2008) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของจิตที่ส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลทั้งในแง่การทำงาน การดำเนินชีวิต และเป็นคนที่มีคุณภาพในสังคม เป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กร สังคม และประเทศชาติให้ก้าวไปสู่เป้าหมายสามารถยืนหยัดอยู่ท่ามกลางการแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยชี้ให้เห็นและเน้นความสำคัญของความฉลาดหรือทักษะ ซึ่ง Gardner ใช้แทนด้วยคำว่า “จิต” (Mind) 5 ประการที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน จิตทั้ง 5 ประกอบไปด้วย 1) จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined mind) คือความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ยึดติดกับเนื้อหา สามารถเข้าใจและวิเคราะห์ได้ตามบริบท 2) จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing mind) คือ ความสามารถในการสังสมและสังเคราะห์ข้อมูลที่มีมากมายจนได้เป็นข้อสรุปและต่อยอดเป็นความรู้ใหม่ 3) จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating mind) คือ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมด้วยการหมั่นฝึกฝน 4) จิตแห่งความเคารพ (Respectful mind) คือ การเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น ถึงแม้จะมีความคิดหรือค่านิยมที่แตกต่างกัน 5) จิตแห่งคุณธรรม (Ethical mind) คือ การมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในพื้นฐานของจิตใจ โดยจิตทั้ง 5 นั้นมีความสำคัญต่อมนุษย์ในด้านการงานและการดำเนินชีวิต

เมื่อพิจารณาแนวคิดเรื่อง “จิตทั้ง 5” ของ Gardner พบว่ามีความสอดคล้องกับนโยบายการบริหารประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหลายฉบับที่เคยถูกกล่าวถึงในเรื่องการเตรียมความพร้อมของคนไทยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องเผชิญในอนาคต หมายถึงว่านอกจากการสร้างความรู้ให้กับคนแล้วยังต้องสร้างและพัฒนาความคิด ทักษะคิด มุมมองต่อโลกและสังคมในแง่ของ “จิตใจ” ตามแนวทางการพัฒนา “ความรู้คู่คุณธรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติด้วย ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทุนมนุษย์จึงจำเป็นต้องอาศัยค่านิยมเรื่องจิตสำนึกสาธารณะ เพราะจิตสำนึกสาธารณะทำให้คนในสังคมเกิดความเอาใจใส่ มีความห่วงใยต่อกันและมีการแบ่งปันข้อมูลความรู้ สังคมก็จะเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในท้ายที่สุด (อริสา สุขสม. 2555: 3)

จิตสำนึกสาธารณะมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสังคมภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากจิตสำนึกสาธารณะเป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดขึ้นภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในจิตและส่งผลสู่การกระทำภายนอกของบุคคล เห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ในสังคมเกิดจากการขาดจิตสำนึกของคนส่วนใหญ่ การสร้างจิตสำนึกสาธารณะของคนในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่ายิ่งโดยสามารถทำได้หลายรูปแบบทั้งจากการกระทำของตนเอง เช่น การรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อมิให้เกิดผลกระทบและเกิดความเสียหายต่อส่วนรวม รวมถึงการกระทำที่มีบทบาทช่วยสังคมในการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและแก้ปัญหาสังคมอย่างสร้างสรรค์ (กุลทิพย์ ศาสตรระจุ. 2551)

จิรวัดน์ วีรังกร (2549: 26-32) ได้เสนอลักษณะร่วมของนักศึกษาผู้มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ดังนี้

1. การมีทัศนคติที่รับรู้ว่าคุณค่าเพียงพอ และรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องกระทำหรือไม่กระทำหรืองดเว้นการกระทำ คิดเห็นได้ด้วยตนเองว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของส่วนรวม
2. การมีความยินดีที่ได้ทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เชื่อมั่นว่าตนทำได้ ไม่เห็นว่าเป็นภาระของตนเองที่มากจนเกินไป
3. เป็นผู้เห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนทำ ทำอย่างมีความสุข ไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย และไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนใดๆในสิ่งที่ตนได้ทำ
4. รู้สึกทนไม่ได้ที่ตนเองมองข้ามผ่านไปโดยไม่ให้ความร่วมมือ
5. เป็นคนมองประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะหรือมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมต้องเกิดจากการรับรู้ถึงคุณค่าในตัวเองและเล็งเห็นว่าตนเองสามารถทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัว ไม่นิ่งดูดาย ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดเชิงบวกหรือสร้างสรรค์ (Positive thinking) ยิ่งกว่านั้นต้องเกิดความรู้สึกอยากเข้าไปมีส่วนร่วม (Participation) อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดียิ่งขึ้นด้วย

2.3.2 ความหมายของจิตสำนึกสาธารณะ

จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) เป็นศัพท์ในทางสังคมศาสตร์ ซึ่งได้รับความสนใจจากแวดวงนักวิชาการด้านการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ในทางปฏิบัติเมื่อกล่าวถึงคำว่า “จิตสำนึกสาธารณะ” หรืออาจจะเป็นคำอื่นๆ เช่น จิตสาธารณะ จิตสำนึกสาธารณะสมบัติ จิตอาสา จิตสำนึกทางสังคมจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม จิตสำนึกเพื่อมวลชน ฯลฯ คำเหล่านี้ล้วนแต่มีความหมายที่ใกล้เคียงกันมากขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าเป็นคนกลุ่มไหน อาจแยกย่อยออกไปตามความสนใจเฉพาะกลุ่ม เช่น จิตสำนึกทางการเมืองในการสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในสังคม จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น หรือจิตสำนึกทางสังคม เป็นต้น สำหรับ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2549) ให้นิยามคำว่า จิตสำนึก (Conscious) หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่อยู่ส่วนลึกของบุคคล ติดตัวติดใจอยู่ตลอดเวลา คงทนและไม่เปลี่ยนแปลงโดยง่าย หากรวมคำว่าจิตสำนึกเข้ากับคำว่าสาธารณะ (Public) ซึ่งหมายถึง กิจ สมบัติ สิ่งของ สถานที่ที่เป็นของส่วนรวมหรือสังคม “จิตสำนึกสาธารณะ” จึงเกี่ยวข้องกับการรู้สำนึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะ การให้ความสำคัญกับของส่วนรวมเป็นของใช้ร่วมกันทั้งสังคม สอดคล้องกับนิยามของราชบัณฑิตยสถาน (2542) ซึ่งให้ความหมายจิตสำนึกทางสังคมหรือจิตสำนึกสาธารณะ คือ การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกันหรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542) ให้ความหมายว่าเป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม มีความละเอียดต่อสิ่งผิด เน้นความเรียบร้อย ความประหยัดและมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

เช่นเดียวกับ ชาย โพรสิตา (2543: 14 -16) ได้ให้ความหมายจิตสำนึกสาธารณะสมบัติว่าคือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ซึ่งมี 2 ประการคือ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้การกระทำที่ก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสาธารณสมบัตินั้น ๆ รวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยทัศน์ที่ตนทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น เพราะสาธารณสมบัติคือของที่คนทั่วไปมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ คำนึงว่าคนอื่นมีสิทธิใช้เช่นเดียวกัน จึงต้องไม่ยึดสาธารณสมบัติไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นการใช้ประโยชน์ของผู้อื่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ การมองเห็นคุณค่า และการคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม ประกอบด้วย 1) การเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การตระหนักรู้และมองเห็นคุณค่าในสิ่งของส่วนรวมโดยการใส่ใจดูแลรักษารู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม 2) การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม หมายถึง การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของกฎระเบียบปกติกา การใส่ใจดูแลรักษาไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง เข้าใจการเคารพสิทธิและการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวม และ 3) การอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การตระหนักรู้ และใส่ใจต่อปัญหาในสังคมทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนการมองเห็นคุณค่าของการอาสาหรือ

การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาว่าหากปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งเป็นความหมายที่ผู้วิจัยจะนำมาศึกษาในครั้งนี้

2.3.3 การวัดจิตสำนึกสาธารณะ

การวัดจิตสำนึกสาธารณะพบว่า มีผู้สร้างแบบวัดจิตสาธารณะขึ้น เช่น ในงานวิจัยของ หฤทัย อาจปรุ (2544) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตัวเองกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาพยาบาลเขต กรุงเทพมหานคร ได้สร้างแบบวัดจิตสาธารณะที่มี 2 องค์ประกอบ องค์ประกอบแรก จิตสาธารณะ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน 2) ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 3) ด้านความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี และ 4) ด้านการรับรู้และสามารถในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม องค์ประกอบที่สอง แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติตนในการแก้ไขปัญหาสังคม และ 2) ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในส่วนพฤติกรรมที่แสดงการมีจิตสำนึกสาธารณะ ต่อมา โกศล มีความดี (2547) ได้สร้างแบบวัดจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจขึ้นใหม่ตามนิยามปฏิบัติการ โดยนำแบบวัดของ หฤทัย อาจปรุ (2554) และ จันทร์จิรา มูลเมือง (2535) มาเป็นแนวทางการสร้างข้อคำถาม ลักษณะของประโยคคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .92 นอกจากนี้ อรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549: 34) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย และได้สร้างแบบวัดจิตสำนึกทางปัญญาเพื่อวัดจิตสำนึกทางปัญญา 3 ด้าน คือ 1) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ 2) ด้านจิตสำนึกการบริโภคด้วยปัญญา และ 3) ด้านจิตสาธารณะ แบบวัดมีลักษณะเป็นประโยคคำถาม ประกอบด้วยมาตรส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จาก จริง ถึง ไม่จริง จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 โดยที่แบบวัดจิตสาธารณะมีจำนวน 7 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81 ต่อมา โสรยา คงดิษ. (2555) ปรับปรุงข้อคำถามจากแบบวัดของ อรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549) และ โกศล มีความดี (2547) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .39 - .78 และมีค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาเท่ากับ .90 มีจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตรประเมินค่า 6 ระดับ และ สุนันท์ธา เส็งเจริญ (2556) ได้สร้างแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะตามความหมายจิตสาธารณะของชาย โพธิสิตา (2543) และลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การใช้หรือการหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และ 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของกลุ่ม มีจำนวน 24 ข้อ เป็นแบบมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 - .71 และมีค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาเท่ากับ .92

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวัดจิตสำนึกสาธารณะโดยดัดแปลงจากแบบวัดของโสธยา คงติษ (2555) และแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะของสุคนธ์ธา เส็งเจริญ (2556) วัดจาก 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม ด้านการรักษากฎระเบียบของส่วนรวม และด้านการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม แบบวัดมีข้อคำถาม 14 ข้อ ลักษณะเป็นมาตร ประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม โดยผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

2.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกสาธารณะ

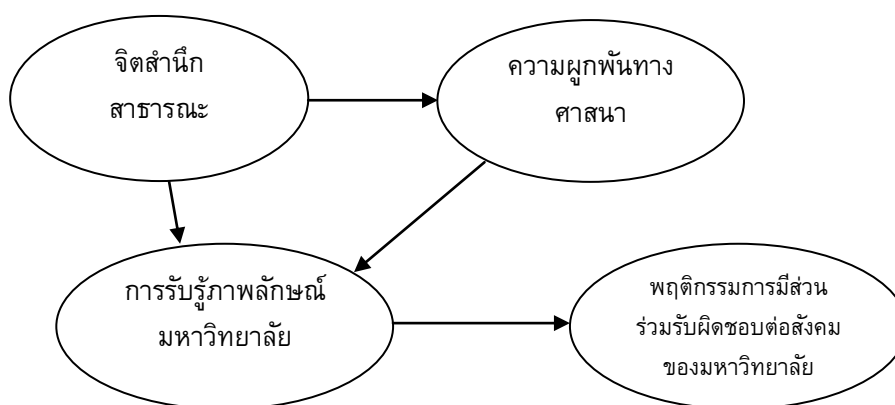
สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพบว่าจิตสำนึกสาธารณะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้นโยบาย การรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กร และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมดังปรากฏในงานวิจัยของอรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2549: 49-50) ที่ได้ศึกษาพบว่า เยาวชนที่มีจิตสำนึกทางปัญญาสูงจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากกว่าเยาวชนที่มีจิตสำนึกทางปัญญาต่ำกว่าและจิตสำนึกทางปัญญามีอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อพฤติกรรมเอื้อสังคม งานของ ธรณ์ธัญย์ อ่ำภานุกิจ (2551: 56) ศึกษาลักษณะทางจิตและลักษณะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารสำนักงานของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด พบว่าความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมประหยัดพลังงานไฟฟ้า ส่วน วรณิ งามขจรกุลกิจ (2550) ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงประสงค์ให้มหาวิทยาลัยสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนมากที่สุดซึ่งจะเป็นการสนับสนุนแบรนด์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และ โสธยา คงติษ (2555) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตและลักษณะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตสาธารณะและการรับรู้ นโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และ ตัวแปรที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านรวม ได้ร้อยละ 46 ตัวแปรสำคัญที่เข้าทำนายลำดับแรก คือ จิตสาธารณะ

ในขณะที่ รัญจวน อินทรกำแหง (บุญทัน ภูบาล, 2549: 19-20 อ้างอิงจาก รัญจวน อินทรกำแหง, 2528: 110-119) ยังชี้ให้เห็นว่าจิตสำนึกของคนมีความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมหลายส่วน สถาบันหนึ่งที่สำคัญคือ สถาบันทางศาสนา ที่มาจากผู้นำที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมโดยการนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคมเป็นใหญ่ ไม่บริโภคนิยม ความจำเป็นหรือเพราะความอยาก มีความสันโดษ พอใจที่จะมีกินมีอยู่ มีใช้เท่าที่จำเป็น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจือจานแก่ผู้อื่น มีความเมตตาอาหารต่อกัน เห็นแก่ผู้อื่นเสมือนเห็นแก่ตนเอง รู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง จนเป็นสถาบันที่มีบทบาทในการช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้เห็นเข้ามาอยู่ในความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ตลอดจนผู้ที่ยึดถือศาสนาเองก็ต้องพึงประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่คนในสังคมในด้านการช่วยเหลือส่วนรวม และในงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 93) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับ

บุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับคุณธรรมของนิสิตนักศึกษาได้ร้อยละ 18.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .426 ตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีนัยสำคัญและมีค่าเป็นบวก โดยตัวแปรการพยายามปรับปรุงตนเองอยู่เสมอเท่ากับ .426 การบำเพ็ญประโยชน์เท่ากับ .128 เช่นเดียวกับการศึกษากรณีตัวอย่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญก็คือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า จิตสำนึกสาธารณะจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อความผูกพันทางศาสนาของบุคคล

นอกจากนี้ มนตรี พิริยะกุล และ บุญชวรรณ วิงวอน (2555) ศึกษาอิทธิพลเชิงโครงสร้างของความสามารถขององค์กรและชื่อเสียงองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานและการทำกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร พบว่า ความสามารถขององค์กรในการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่มีคุณลักษณะส่งเสริมองค์กร เช่น แรงบันดาลใจ บทบาททางสังคม องค์กรความรู้ หรือคุณธรรมต่าง ๆ จะมีอิทธิพลต่อความมีชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ขององค์กร และความมีชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานและความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นว่า ตัวแปรจิตสำนึกสาธารณะมีความสัมพันธ์กับชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์องค์กรและการปฏิบัติงาน และยังส่งผลต่อความผูกพันทางศาสนา ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่า จิตสำนึกสาธารณะจะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยซึ่งได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานข้อ 4 และกำหนดสมมติฐานที่ 5 ว่าจิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกสาธารณะ ความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

2.4 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

2.4.1 แนวคิดและความสำคัญของแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

ตัวแบบหรือแบบอย่างเป็นลักษณะที่อธิบายไว้ในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งทฤษฎีประเภทนี้ได้เอาหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมด้วย โดย Albert Bandura (วรวรรณ อร่ามพงศ์. 2551: 39 อ้างอิงจาก Bandura.1997: 89) ได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้โดยมีตัวแบบไว้ 4 ประการ คือ 1) การเอาใจใส่ (Attentional processes) คือการที่ผู้เลียนแบบมีความใส่ใจสนใจรับรู้ในการกระทำของตัวแบบเพื่อทำการเลียนแบบ 2) การเก็บจำ (Retention processes) เป็นความต่อเนื่องจากกระบวนการแรกคือ เมื่อสนใจแล้วมีความสามารถในการจดจำการกระทำของตัวแบบได้มากน้อยเพียงใดในการเลียนแบบ 3) การแสดงออก (Production processes) เมื่อจดจำการกระทำของตัวแบบได้แล้ว แบบอย่างที่เคยเห็นและเก็บจำไว้นั้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามแสดงพฤติกรรมที่คล้ายคลึงตัวแบบ และ 4) สิ่งล่อใจและการจูงใจ (Incentive and motivation) คือการที่ผู้เลียนแบบสามารถเลียนแบบจากตัวแบบได้ ทำให้เกิดความรู้สึกพอใจและเป็นการได้ชื่นชมตัวแบบไปพร้อมกัน เสมือนการได้รับรางวัลทางอ้อมแก่จิตใจของตนเองและเมื่อประสบความสำเร็จก็ยิ่งภูมิใจในตัวแบบมากขึ้น

การเป็นแบบอย่างเป็นลักษณะของการถ่ายทอดทางสังคม โดยมีพ่อแม่ ครูอาจารย์ เพื่อน บุคคลหรือตัวละครในสื่อ และเพื่อนร่วมงานเป็นต้นแบบหรือผู้ถ่ายทอด (Socializing Agents) พฤติกรรมเหล่านั้น (วิลลาสลักซ์ วัชวัลลี. 2544: 1) เป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคมอาจเป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ และสถานการณ์นั้นเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดการยอมรับและเลียนแบบสร้างพฤติกรรมใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมโดยการทำซ้ำๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นไปในที่สุด (ดวงเดือน พันธุมนาวิ และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. 2520: 11) ทั้งนี้ ถ้าพฤติกรรมและความสำเร็จของต้นแบบสอดคล้องกับความต้องการบุคคลก็จะยกย่องว่าเป็นแบบอย่างที่ดีและพยายามปฏิบัติตนให้คล้ายคลึงตามแบบนั้นด้วยความภาคภูมิใจมากยิ่งขึ้น (ประทีป จินฉวี. 2540: 97-102)

ในสถานการณ์การทำงานทั่วไปการมีตัวแบบที่ดีคือการรับรู้ของบุคคลว่าหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานของตน มีพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งที่ดี มีความสามารถในการทำงานได้ดี และประสบความสำเร็จ (โสธยา คงดิษ. 2555: 41)

ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบอย่างของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาภาระหน้าที่อาจารย์จากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ได้มีประกาศเรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศได้นำไปกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติถึง 48 สถาบัน โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามประกาศของ ก.พ.อ. โดยบางมหาวิทยาลัยได้เพิ่มเติมในเรื่องกลไกในการส่งเสริม

จรรยาบรรณวิชาชีพหรือให้สภาคณาจารย์มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลรวมถึงจัดทำแนวทางปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม (ประทีป จัตุรัสสุภางค์ และคณะ. 2558) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จรรยาบรรณต่อตนเอง หมายถึง อาจารย์พึงเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตน ถูกต้องและเหมาะสมปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์ ไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยึดมั่นใน สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2. จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ หมายถึง อาจารย์พึงปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพของ องค์การวิชาชีพที่ตนสังกัด ในที่นี้หมายถึงสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และพึงปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่ตนสังกัด

3. จรรยาบรรณต่อการปฏิบัติงาน หมายถึง อาจารย์พึงมีความรับผิดชอบในการจัดการเรียน การสอน และพึงมีจรรยาบรรณการวิจัยตามที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติกำหนด

4. จรรยาบรรณต่อหน่วยงาน หมายถึง อาจารย์พึงปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลัง ความสามารถ รอบคอบ รวดเร็ว ขยันหมั่นเพียร ถูกต้อง สมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงประโยชน์ของ สถาบันอุดมศึกษาที่ตนสังกัด พึงดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษาที่ตนสังกัดอย่าง ประหยัด คุ่มค่า ระมัดระวังมิให้เสียหาย ปฏิบัติเสมือนเป็นทรัพย์สินของตนและการรักษาชื่อเสียง ของหน่วยงาน

5. จรรยาบรรณต่อผู้บังคับบัญชา หมายถึง อาจารย์พึงปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาด้วยความ สุภาพ มีน้ำใจไมตรี เอื้ออาทร และมีมนุษยสัมพันธ์ รับผิดชอบร่วมมือกับผู้บังคับบัญชาในการ ปฏิบัติงาน ให้ความคิดเห็น แก้ไขปัญหาพร้อมกัน และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

6. จรรยาบรรณต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หมายถึง อาจารย์พึงเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาใน เรื่องการปฏิบัติงาน ขวัญ กำลังใจ สวัสดิการ รับฟังความคิดเห็นและปกครองด้วยหลักธรรมาธิปไตย ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ใต้บังคับบัญชาในทางที่ชอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความสามัคคี และละเว้นจาก การนำผลงานของผู้ใต้บังคับบัญชามาเป็นของตน

7. จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมงาน หมายถึง อาจารย์พึงปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ มีมนุษยสัมพันธ์ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน ส่งเสริม และเกื้อกูลกันอย่างสร้างสรรค์

8. จรรยาบรรณต่อนิสิตนักศึกษาและผู้รับบริการ หมายถึง อาจารย์พึงใช้ภาษาและ ถ้อยคำที่สุภาพ เหมาะสม ไม่ใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์จากนิสิตนักศึกษาและผู้รับบริการ สอน อย่างเต็มกำลังความสามารถ ไม่สอนสิ่งผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในเรื่อง ส่วนตัวและหน้าที่การงาน มีเสรีภาพทางวิชาการ ไม่ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลหรือผลประโยชน์ มี จิตสำนึกในการให้บริการ เสมอภาค รวดเร็ว ถูกต้อง และปราศจากอคติ

9. จรรยาบรรณต่อประชาชน หมายถึง อาจารย์พึงให้บริการอย่างเต็มความสามารถ เสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรมเอื้อเพื่อ มีน้ำใจ ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ และละเว้นการรับ ทรัพย์สินหรือแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองหรือผู้อื่นในทางที่มีชอบทั้งทางตรงและทางอ้อม

10. จรรยาบรรณต่อสังคม หมายถึง อาจารย์พึงเป็นผู้ชี้้นำการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้อง และชอบธรรมแก่สังคม และการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ในวงกว้างต่อสังคม

อังศินันท์ อินทรกำแหง และทัศนากา ทองภักดี (2549: 71) พบว่า โดยทั่วไปภาระงานในหน้าที่อาจารย์มักจะต้องคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. งานสอนและผลิตบัณฑิตนักศึกษา ประกอบด้วย งานสอน งานที่ปรึกษานักศึกษา งานที่ปรึกษาโครงการ งานดูแลฝึกปฏิบัติงานนิเทศงาน และงานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

2. งานวิจัย ผลิตตำรา บทความ และผลงานประดิษฐ์คิดค้น ประกอบด้วยงานวิจัย งานเขียนตำรา เอกสารประกอบการสอน คู่มือปฏิบัติงาน งานเขียนบทความทางวิชาการ การสร้างพัฒนาประดิษฐ์ชิ้นงาน งานเผยแพร่เอกสารวิชาการ

3. งานกิจการนักศึกษา กิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วยงานที่ปรึกษาชมรม สโมสร สภานิสิต ปฐมนิเทศ ปัจฉิมนิเทศ งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

4. งานและกิจกรรมบริการวิชาการ ประกอบด้วย การจัดประชุมวิชาการ กรรมการวิชาการ บริการโครงการวิชาการ กรรมการตรวจ/ตัดสินผลงาน ประเมินการสอน/เครื่องมือ/หลักสูตร เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ความรู้ เป็นวิทยากร จัดนิทรรศการ และบริการชุมชน

5. งานพัฒนาคุณภาพ ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพวิชาการ/วิชาชีพ งานประกันคุณภาพ งานพัฒนาวิชาชีพตนเอง การร่วมประชุมวิชาการ การศึกษาดูงาน งานพัฒนาการเรียนการสอน การฝึกใช้สื่อเทคโนโลยี งานบรรณาธิการ การเสนอผลงาน และงานแสดงผลงาน

6. งานที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วยงานพระราชทานปริญญาบัตร งานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะกิจ กิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัย งานปฐมนิเทศ งานประชาสัมพันธ์ และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัย

แบบอย่างของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร และเพื่อน ซึ่งนักศึกษาสามารถรับรู้พฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ได้ ดังนั้นถ้าบุคคลเหล่านี้เป็นต้นแบบด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว ก็ย่อมจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษาในสถาบันเดียวกันประพฤติตามได้

2.4.2 ความหมายของแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2520: 11) เสนอไว้ว่าการมีแบบอย่างที่ดีในการทำงาน หมายถึง การรับรู้พฤติกรรมการทำงานของตัวเองแบบในลักษณะของการทำงานอย่างตั้งใจจริง มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน และ โสรายา คงดิษ (2555: 41) ให้ความหมายของการมีตัวแบบที่ดี คือ ปริมาณการรับรู้ของพนักงานว่าหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานของตนมีพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งที่ดีมีความสามารถในการทำงานได้ดีและประสบความสำเร็จ

ส่วนกังสดาล เชาว์วัฒนกุล นำโมเดล CSR ของแคร์โรล (กังสดาล เชาว์วัฒนกุล, 2558 อ้างอิงจาก Carroll, 1991) มาศึกษานิยามของพฤติกรรมการทำงานตามแนวคิด CSR ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและผู้มีส่วนได้เสียในความรับผิดชอบต่อสังคมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งพีรามิตความรับผิดชอบต่อสังคม (Pyramid of Corporate Social Responsibility) ของแคร์โรล ประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร 4 ชั้น คือ ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านจริยธรรม และด้านการให้แก่สังคม ดังนี้

1) ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ คือ การให้ความสำคัญเรื่องการผลิตที่สร้างกำไรสูงสุดแก่เจ้าของและผู้ถือหุ้น การสร้างผลกำไรสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้อย่างสม่ำเสมอ การรักษาความสามารถทางการแข่งขัน การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและความสำเร็จขององค์กรจากการแสวงหากำไร

2) ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย คือ การให้ความสำคัญในเรื่องการผลิตตามความคาดหวังของรัฐและกฎหมาย การกระทำตามกฎหมายของท้องถิ่นหรือระเบียบแห่งชุมชน การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยความเป็นพลเมืองที่ดี และความสำเร็จขององค์กรต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย

3) ความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรม คือ การให้ความสำคัญในเรื่องการผลิตตามความคาดหวังของสังคมด้านจารีต และจริยธรรม การยอมรับและการเคารพต่อศีลธรรมจริยธรรมประเด็นใหม่ ๆ ในสังคม การยึดมั่นในจริยธรรมเหนือการคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร และเหนือการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายทั่วไป

4) ความรับผิดชอบต่อทางด้านการให้แก่สังคม คือ การให้ความสำคัญในเรื่องการผลิตตามความคาดหวังของสังคมด้านการให้และการแสดงน้ำใจต่อสังคม การสนับสนุนด้านศิลปวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของหัวหน้าและลูกน้องในกิจกรรมจิตอาสาและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนด้านการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

เนื่องจากโมเดลของแคร์โรลเป็นกรอบแนวคิด CSR ที่นิยมใช้ทั่วโลก และมีรายละเอียดครอบคลุมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดเกี่ยวกับพฤติกรรม CSR งานวิจัยจำนวนมากยังสนับสนุนความครอบคลุมและความเหมาะสมในการใช้โมเดลของแคร์โรลในปัจจุบันด้วย (กังสดาล เชาว์วัฒนกุล, 2558 อ้างอิงจาก Post, Lawrence; & Weber, 2002) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำองค์ประกอบและนิยามพฤติกรรมการทำงานตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามแนวคิดของแคร์โรลในบริบทของสังคมไทยในงานของกังสดาล เชาว์วัฒนกุล (2558) มาปรับเป็นตัวแปรการเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในงานวิจัยนี้จึงหมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่าอาจารย์ในสถาบันของตนมีพฤติกรรมที่แสดงความใส่ใจต่อสังคมในด้านเศรษฐกิจ กฎระเบียบ จริยธรรม และการเสียสละหรือการให้เพื่อสังคมจนเป็นต้นแบบที่นักศึกษาชื่นชมและทำตามอย่างได้ ประกอบด้วย

1) ด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการประหยัดและรักษาอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้และทรัพยากรส่วนรวมของมหาวิทยาลัย การจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสังคมโดยไม่ใช้งบประมาณจากมหาวิทยาลัย 2) ด้าน

กฎหมายและระเบียบทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการปฏิบัติการรักษาระเบียบวินัยและกฎกติกาทางสังคม การปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณของอาจารย์ การแสดงบทบาทความคิดเห็นในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ในเวทีของสังคม

3) ด้านจริยธรรม หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการสอดแทรกจริยธรรม คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในการเรียนการสอน การจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของสถาบัน 4) ด้านการให้แก่สังคม หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การทำบุญ การบริจาค การให้ความรู้เชิงวิชาการและให้คำปรึกษาทั่วไปกับสังคมทุกระดับชั้น การบำเพ็ญประโยชน์ การมีจิตอาสาบริการชุมชน

2.4.3 การวัดแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

สำหรับการวัดการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นพบว่ามีการใช้แบบวัดในหน่วยงานที่หลากหลาย ดังในงานของงานวิจัยของ นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ (2546) ที่ทำการศึกษาดั้วงชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการทำงานในข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 4 โดยสร้างแบบวัดการเป็นแบบอย่างของตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชาและระดับเพื่อนโดยพิจารณาว่าน่าจะนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติของตนมากเพียงใด วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .27 ถึง .59 และมีความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .76 ในงานของ วิลาสลักษณ์ ชวัลลีย์ และคณะ (2547) ได้สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างในการทำงาน ลักษณะของแบบวัดเป็นการวัดปริมาณการสังเกตเห็นหรือรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับบุคคลอื่นที่มีความสำคัญกับตนในด้านพฤติกรรมทั้งดีและไม่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยวัดจากสมาชิกในหน่วยงาน ประกอบด้วยหัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน มีข้อคำถาม 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .89 และเป็นแบบวัดที่มีผู้นิยมนำมาใช้อย่างต่อเนื่องดังเช่นในงานของ วรวรรณ อร่ามพงศ์ (2551) ที่ศึกษาตัวแปรทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของสัตวแพทย์ และนำแบบวัดการมีแบบอย่างที่ดีจากบุคลากรในหน่วยงานของ วิลาสลักษณ์ ชวัลลีย์ และคณะ (2547) มาใช้ซึ่งครั้งนี้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .12 ถึง .82 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 เช่นเดียวกับ โสธยา คงดิษ (2555) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานบริษัทผลิตภัณฑ์ ปรับปรุงข้อคำถามจากแบบวัดการมีแบบอย่างในการทำงานของ วิลาสลักษณ์ ชวัลลีย์ และคณะ (2547) เหลือจำนวน 12 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .38-.71 และค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาเท่ากับ .88

สำหรับการวัดการเป็นแบบอย่างในหน่วยงานทางการศึกษานั้นขอเสนอไว้พอสังเขป คือ ชวนชัย เชื้อสาธุชน (2546) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมประหยัดทรัพยากรของ อาจารย์สถาบันราชภัฏ โดยสร้างแบบมาตรประเมินรวมค่าจำนวน 10 ข้อ วัดการมีแบบอย่าง พฤติกรรมการประหยัดทรัพยากร 3 ด้าน คือ ประหยัดเวลา ประหยัดวัสดุสำนักงาน และประหยัด ค่าใช้จ่าย ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .36 ถึง .55 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .79 ใช้วัดการรับรู้จากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างานที่มีต่อแบบอย่างการประหยัดทรัพยากร ในขณะที่ พสชนัน นิรมิตรไชยนนท์ (2549) สร้างแบบวัดการรับรู้ของนิสิตต่อพฤติกรรมของอาจารย์ ในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้เรียนเพื่อให้ นิสิตบรรลุจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วย ข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .576 - .760 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .876 และปิยวรรณ บุญเพ็ญ (2550: 79) ที่ศึกษาค่านิยม สร้างสรรค์และสถานการณ์การทำงานที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ของบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 222 คน พบว่า บุคลากรในกลุ่มที่มี อายุราชการน้อยมีแบบอย่างที่ดีในการทำงานวิจัยสูง และในกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัย น้อยมีแบบอย่างที่ดีในการทำงานวิจัยสูง จะมีพฤติกรรมการทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่า บุคลากรที่มีแบบอย่างที่ดีในการทำงานวิจัยน้อย

สำหรับในงานของกังสตาล เซาวิวัฒน์กุล (2558) ได้ศึกษาสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดเกี่ยวกับ พฤติกรรมการทำงานตามแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนและผู้มีส่วนได้เสียในความรับผิดชอบต่อสังคมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ตลอดจนความ คาดหวังของสังคมต่ออาจารย์มหาวิทยาลัย แบ่งบุคลากรเป็น 2 ระดับ คือ ระดับผู้บริหาร ได้แก่ อาจารย์ในระดับหัวหน้าภาควิชาหรือเทียบเท่า และระดับปฏิบัติปฏิบัติงาน ได้แก่ อาจารย์ประจำของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Questionnaire) และมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ในงานวิจัยนี้การวัดแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ผู้วิจัยสร้างแบบวัดจากนิยามแนวคิดพีรามิด CSR (Pyramid of Corporate Social Responsibility) ของแคร์โรล (กังสตาล เซาวิวัฒน์กุล, 2558 อ้างอิงจาก Carroll, 1991) ในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทำงานตามแนวคิด CSR ของบุคลากรใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนและผู้มีส่วนได้เสียในความรับผิดชอบต่อสังคมของอาจารย์มหาวิทยาลัย เอกชนของ กังสตาล เซาวิวัฒน์กุล (2558) แบบวัดมีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตร ประมาณค่า 6 ระดับ จากไม่จริงที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงจริงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ได้รับ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

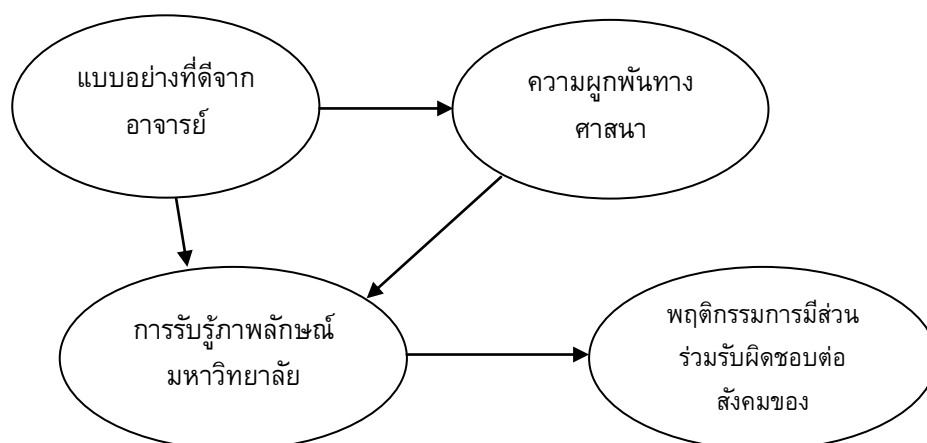
2.4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

หลายงานวิจัยพบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อรูปแบบหรือลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์และพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน ดังเช่นในผลงานวิจัยของ วัชรวิธาน เข้มทอง (2555) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีแบบอย่างจากครู บิดามารดาและเพื่อนมากและมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างและเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย โชติมา สุรฤทธิธรรม (2551) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย พบว่าการมีแบบอย่างสัมพันธ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับการศึกษาของ ปฏิมากร ศิริเตชะ (2549: 63) ศึกษาพบว่า การเป็นแบบอย่างของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นักเรียนระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับ คมณา วัชรานินทร์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พบว่านักศึกษาที่มีแบบอย่างในการอาสาเป็นผู้มีพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนามากกว่านักศึกษาที่ไม่มีแบบอย่างในการอาสา และประยูทธ กมลเมือง (2543) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีแบบอย่างที่ดีมากมีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างที่ดีน้อย ส่วนงานของสุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2557) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากรซึ่งหมายถึงรวมถึงอาจารย์ด้วยมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยคุณลักษณะอาจารย์ในงานวิจัยนั้นนอกจากเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีระเบียบ ตรงต่อเวลา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีบุคลิกภาพเหมาะสมแล้ว คุณสมบัติเด่นที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับ ดุษฎี เทียมเทศ และคณะ(2553) ที่ศึกษาภาพลักษณ์คณะบริหารธุรกิจเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทัศนะของตลาดแรงงานผ่านการประชาสัมพันธ์ในเขตจังหวัดนครราชสีมา พบว่าคุณลักษณะอาจารย์มีผลต่อภาพลักษณ์ของคณะบริหารธุรกิจ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบบางงานวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะแบบอย่างหรือบทบาทของครูอาจารย์กับลักษณะทางศาสนาของบุคคล เช่น พรรษา เลหาเสรีกุล (2537: 10) ที่เสนอว่าสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดทางศาสนาคือตัวแบบ ซึ่งได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบกับผู้เลียนแบบก็เป็นสิ่งที่ควรให้ความสนใจ หากบิดามารดาหรือครูให้ความสนิทสนมอบอุ่นเป็นกันเองโอกาสที่บุคคลจะยึดเป็นตัวแบบในการประพฤติก็มีมากตามไปด้วย ในสถาบันการศึกษาครูอาจารย์เป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมทางศาสนาสู่นักเรียน นักศึกษา โดยวิธีการที่ครูนิยมใช้ในการปลูกฝังค่านิยมทางศาสนามีสองวิธีคือ การอบรมสั่งสอนและเป็นตัวแบบ ส่วนสุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 97) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนา

คุณธรรมของนักศึกษามาจากตัวของนักศึกษาเองและคนรอบข้าง ได้แก่ พ่อแม่ปู่ย่าตายาย ครูบาอาจารย์ และเพื่อน โดยกระบวนการพัฒนาจากอาจารย์มหาวิทยาลัยถึงแม้ว่าอาจารย์ประมาณร้อยละ 53 ไม่ได้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม แต่อาจารย์ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 90 ได้มีการสอนสอดแทรกคุณธรรมแก่นิสิตนักศึกษาโดยใช้เวลาในการสอนไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนคาบเวลา และได้สรุปตัวแปร 19 ตัวที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับคุณธรรมของนิสิตนักศึกษาได้ ร้อยละ 18.10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .426 ตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์ถดถอยที่มีนัยสำคัญและมีค่าเป็นบวกมี 12 ตัว โดยตัวแปรการได้รับการอบรมเอาใจใส่จากครูเท่ากับ .087 และ เสกสรร ทองคำบรรจง (2545: 117-119) ศึกษาโครงสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนา: การสร้างมโนทัศน์พื้นฐาน การวัดความเปลี่ยนแปลงและรูปแบบเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงพบว่า โมเดลโครงสร้างทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยตัวแปรแฝงด้านปัญญา ด้านศีล และด้านสมาธิได้รับผลกระทบจากความเป็นกัลยาณมิตรของครูที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแปรสังเกตที่มีค่านำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตั้งแต่ 0.610 – 0.869 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า มีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.909 โดยตัวแปรแฝงด้านความเป็นกัลยาณมิตรของครูสามารถอธิบายความแปรปรวนในภาพรวมของตัวแปรสังเกตเท่ากับร้อยละ 59.20

จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยซึ่งได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานข้อ 6 และกำหนดสมมติฐานข้อที่ 7 ว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ ความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

2.5 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

2.5.1 แนวคิดการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมาจากแนวคิดการสนับสนุนขององค์กร (Organizational Support) ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขขององค์กรที่ส่งผลต่อเจตคติและพฤติกรรมการทำงานที่ดีของบุคลากร โดยไอเซนเบอร์เกอร์ และคณะ (Shanna.2003: 13; citing Eisenberger; & et al. 1986) ได้พัฒนามาจากพื้นฐานทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคมกลายเป็นทฤษฎีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร (Perceived Organizational Support: POS) โดยอธิบายกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรว่า บุคคลจะตอบแทนและให้ความร่วมมือช่วยเหลือให้องค์กรบรรลุเป้าหมายเมื่อรับรู้ว่าการให้การสนับสนุนตนเป็นอย่างไรดี เนื่องจากเป็นปทัสฐานของการตอบแทน (Norm of reciprocity) การได้รับการใส่ใจ การยอมรับและความเคารพนับถือส่งผลให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นสมาชิกในองค์กรเกิดการผสมผสานกลายเป็นอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) รวมไปถึงการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดี ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร และลดอัตราการเปลี่ยนงานและลาออก (นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. 2550: 32. อ้างอิงจาก Rhodes; & Eisenberger. 2002)

2.5.2 ความหมายของการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

เวย์ (Wei. 2004: 13) ให้ความหมายการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรว่าเป็นความเชื่อของบุคลากรที่มีต่อองค์กรด้านความเอาใจใส่ความเป็นอยู่ และการให้ผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานของพวกเขา เช่นเดียวกับ ชันนา (Shanna. 2003: 7) ที่เสนอการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของครูว่าหมายถึง ความเชื่อโดยรวมเกี่ยวกับองค์กรที่ให้คุณค่า ความสำคัญ ความหวังใจ และสร้างสภาพแวดล้อมสนับสนุนการทำงานของครู

ส่วน นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล (2550: 11-12) กล่าวว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร หมายถึง การรับรู้ของครูหรือหัวหน้ากลุ่มเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านผลตอบแทน 2) ด้านโอกาสความก้าวหน้า 3) ด้านสภาพการทำงาน 4) ด้านความมั่นคงในการทำงาน 5) ด้านจิตสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ปัญญา ประดิษฐ์บาททุกา (2556: 60) ที่ให้ความหมายการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยว่า หมายถึง การที่อาจารย์ได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนและการวิจัย คือ 1) การกำหนดนโยบาย หมายถึง การที่อาจารย์ได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยหรือคณะโดยกำหนดแนวทางในการอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนและการวิจัย เช่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และมีการกำหนดภาระงานไว้อย่างชัดเจน 2) โอกาสก้าวหน้าและพัฒนา หมายถึง การที่อาจารย์ได้รับการส่งเสริมจากมหาวิทยาลัยหรือคณะให้มีโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง หรือเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือได้รับผลตอบแทนจากการทำงาน และให้โอกาสศึกษาดูงาน และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และ 3) การยอมรับ หมายถึง การที่อาจารย์ได้รับการส่งเสริมจาก

มหาวิทยาลัยและคณะโดยการเห็นคุณค่า ให้ความสำคัญตลอดจนยกย่องให้เกียรติอาจารย์ที่ทำงานวิจัยหรือว่าเห็นอาจารย์ที่ทำวิจัยเป็นการทำคุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย

จากความหมายทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่ามหาวิทยาลัยให้การส่งเสริมการดำเนินงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม ได้แก่ 1) ด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และแรงงาน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่าคณะหรือมหาวิทยาลัยอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการดำเนินงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษา เช่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดตั้งบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาในคณะทำงาน เป็นต้น 2) ด้านการยอมรับและพัฒนา หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาว่าคณะหรือมหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญ ส่งเสริม และให้เกียรติยกย่องนักศึกษาที่ดำเนินงานหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยและสนับสนุนให้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และดูงานด้านบริการสังคมในหน่วยงานภายนอก เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ตลอดจนทักษะกระบวนการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

2.5.3 การวัดการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

แต่เดิมนั้น ไอเซนเบอร์เกอร์ และคณะ (Shanna.2003: 13; citing Eisenberger; & et al. 1986) ได้บุกเบิกและพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรชื่อว่า Survey of Perceived Organizational Support (SPOS) มีลักษณะเป็นข้อคำถามมาตรฐานค่าแบบไลเคิร์ต 7 ระดับ จำนวน 36 ข้อ แต่เนื่องจากด้วยจำนวนข้อคำถามที่มากเกินไปไม่สะดวกต่อการนำไปใช้ จึงได้ปรับให้กลายเป็นฉบับย่อมีข้อคำถามลดเหลือเพียง 8 ข้อ ซึ่งมีความเที่ยงตรงต่อการวัดตัวแปรการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรได้แตกต่างจากการวัดความผูกพันต่อองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน การรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างาน และความสามารถพึ่งพาองค์กร อีกทั้งความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha จากการนำไปใช้ในงานวิจัยต่าง ๆ ก็มีค่าสูงตั้งแต่ .90 ขึ้นไป

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล (2550) ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นพหุระดับปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยกลุ่มสาระการเรียนรู้ และปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อเครือข่ายการแลกเปลี่ยนทางสังคมในที่ทำงานและตัวแปรผลทางด้านจิตพิสัยของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีการนำเครื่องมือวัดนี้มาปรับและเพิ่มข้อคำถามเพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างครูและหัวหน้ากลุ่มในโรงเรียน ซึ่งพบค่าความเชื่อมั่นฉบับครู .81 และฉบับหัวหน้ากลุ่ม .86 ส่วน ปัญญา ประดิษฐ์บาทุกา (2556) ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้นำแบบสอบถามของนำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล (2550) กาญจนา ตระกูลวรกุล (2548) และคนอื่น ๆ มาปรับภาษาและข้อคำถาม จำแนกเป็น 3

องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดนโยบาย โอกาสก้าวหน้าและพัฒนา และการยอมรับ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .94 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง .60-.80

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ในการวัดการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของปัญญา ประดิษฐ์บาทูกา (2556) โดยนำมาปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้อยู่ในขอบเขตของเรื่องและบริบทที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา ทั้งนี้แบบวัดมีจำนวนข้อคำถาม 11 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้รับรู้ตัวตนเองได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมากกว่า ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

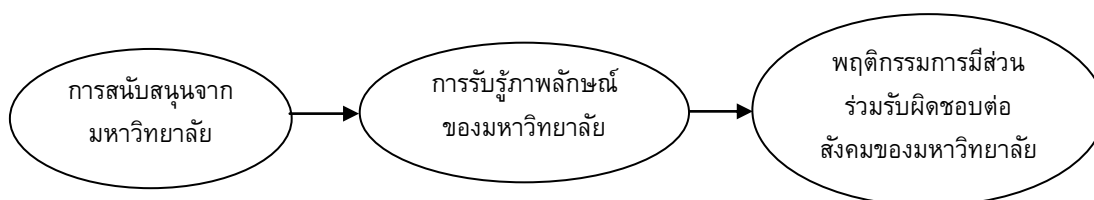
2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่สนับสนุนว่าการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์หรือเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลมาจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในหน่วยงานที่หลากหลาย อาทิเช่นในองค์กรด้านการศึกษา สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2557) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี วงษ์มณฑา (2541: 77) ว่าองค์กรที่มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ดี มีนโยบายการบริหารที่ดีในการส่งเสริมสนับสนุนในการทำงาน องค์กรนั้นจะมีภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้มีบุคลากรมีความสามารถ มีจิตวิญญาณของการให้บริการ และอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานขององค์กร ส่วนปริญญา ฌ วันจันทร์ (2536) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงานของครูพบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงานของครู และวัชชีรทาน เข้มทอง (2555) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากและมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเสียสละมากกว่านักเรียนที่การสนับสนุนทางสังคมและมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเสียสละน้อย นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรอื่นที่มีผลการวิจัยที่เป็นไปในทิศทางเช่นเดียวกับการรับรู้การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ได้แก่ ฌรัฐสุดา สุจินันท์กุล (2541) ศึกษาพบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัวและจากหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการให้พยาบาลในทางอ้อมแต่ส่งผลทางตรงต่อจิตใจหรือทัศนคติที่ดีต่อการพยาบาลและผลที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการพยาบาลอย่างเด่นชัด ส่วนโกศล มีความดี (2547) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจพบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาสูงมีจิตสาธารณะสูงกว่าข้าราชการตำรวจที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชาต่ำ นอกจากนี้ในงานวิจัยของ เรวัต สดมณี (2544) ยังพบว่า กำลังพลในสายงานปลัดบัญชีที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากจะมีพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมสูงไปด้วย และ ฌรัฐยา ลือชาภิตติกุล

(2546) ศึกษาพบว่าพนักงานธนาคารที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสูงและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานด้านบริการสูงจะเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานด้านบริการสูงกว่าพนักงานในกลุ่มตรงกันข้าม

จากประมวลผลการวิจัยจะเห็นว่า การสนับสนุนจากองค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่เกี่ยวกับเจตคติหรือความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลหลากหลายอาชีพ โดยพบว่าผู้ที่รู้สึกว่าจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจะมีความพึงพอใจในการทำงานของตน ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยน่าจะสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานข้อ 8 ว่า การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และกำหนดสมมติฐานที่ 9 ว่าการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

2.6 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

2.6.1 แนวคิดและความสำคัญของแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีผลต่อพัฒนาการทางสังคมและการรู้จัก (Berns. 2004) มีบทบาทในการถ่ายทอดทางสังคมโดยเฉพาะการเป็นตัวแบบซึ่งแบนดูรา (Bandura. 1977: 40-50) ได้กล่าวถึงตัวแบบไว้ว่า

1. ตัวแบบช่วยสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยบุคคลจะถ่ายทอดการกระทำจากการรวบรวมแบบแผนการกระทำที่ให้เห็นได้ยีน
2. ตัวแบบช่วยสร้างกฎเกณฑ์และหลักการใหม่ จากการสังเกต การเรียนรู้จากสภาพการณ์
3. ตัวแบบช่วยพัฒนาพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ จากการทำบุคคลนำพฤติกรรมจากตัวแบบแล้วมาประกอบกับประสบการณ์ของตนแล้วพัฒนาการกระทำเป็นพฤติกรรมใหม่
4. ตัวแบบมีผลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งทางบวกและทางลบขึ้นอยู่กับได้รับการเสริมแรง
5. ตัวแบบมีผลต่ออารมณ์ สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดการคล้อยตาม
6. ตัวแบบมีผลต่อการเผยแพร่แนวคิดและการกระทำให้บุคคลในระดับสังคม

การคบเพื่อนเป็นพัฒนาการทางสังคมตามธรรมชาติของบุคคล เพราะนอกจากช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจแล้วยังเปิดโอกาสให้ได้แสดงความสามารถเฉพาะตัว เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งจะช่วยให้นักบุคคลเกิดความเชื่อมั่นและมีมีโนทัศน์แห่งตนที่ดี กลุ่มเพื่อนและสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นแบบอย่างของการปรับตัว ค่านิยมและเจตคติ และการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมในด้านต่าง ๆ ของบุคคล เช่น การแสดงออกที่เหมาะสม การรู้จักเครือข่ายทางสังคม การรู้จักเลือกลักษณะเพื่อนที่ดี การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากเพื่อน (Lerner. 2002: 215–218) สอดคล้องกับ ลัตดา กิติวิภาต (2530: 20) ที่ให้ทัศนะว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม เป็นตัวแบบที่นักเรียนจะเรียนรู้เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมต่าง ๆ และยังพบว่าความปรารถนาในการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับกลุ่มเพื่อน เช่นเดียวกับ ฌรงค์ เส็งประชา (2538: 166) ที่เห็นว่ากลุ่มเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่อาจไม่ได้รับจากครอบครัวหรือผู้ใหญ่ เช่น เพศศึกษา ความเสมอภาค ความเป็นผู้นำ ในกลุ่มเพื่อนเด็กจะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เด็กจะเลือกคบเพื่อนที่ถูกต้องและอาจนำพฤติกรรมของเพื่อนมาใช้เป็นแนวปฏิบัติของตนเอง กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ คือ 1) ยึดมั่นในประเพณีน้อยลง สร้างค่านิยมและความรู้ใหม่เพิ่มมากขึ้น 2) สอนให้รู้จักแบบแผนของการอยู่ร่วมกันในสังคมมากขึ้น เช่น การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มในการเล่นกีฬา หรือทำงานร่วมกัน 3) สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียมกัน 4) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง แบบของอารมณ์เอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ความคิดเห็นของตนเอง เป็นต้น และ 5) สอนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์กันเป็นส่วนตัวมากกว่าที่จะใช้อำนาจ และในทัศนะของ อัจฉรา สุขารมณ และอังคินันท์ อินทรกำแหง (2548) ก็มีความเห็นว่าสังคมกลุ่มเพื่อนส่งผลต่อนิสิตหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน ความประพฤติ เจตคติและค่านิยม รวมถึงการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย หากสภาพแวดล้อมกลุ่มเพื่อนดีจะทำให้ นิสิตมีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในด้านการเรียนและการปรับตัวของนิสิต

นอกจากนี้นักทฤษฎีทางพัฒนาการยังได้เสนอไว้ว่ากระบวนการเกิดคุณธรรมความดีมักซ่อนเร้นอยู่ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีการแลกเปลี่ยนร่วมมือและพึ่งพาซึ่งกันและกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนจึงเป็นบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเกิดความคิดและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความยุติธรรม ความเมตตา ความห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้อื่น และการเข้าใจความรับผิดชอบของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม โดยกลุ่มเพื่อนก่อให้เกิดการเรียนรู้บทบาททางสังคมในเรื่องความร่วมมือและพฤติกรรมที่เหมาะสม (Berns. 2004)

2.6.2 ความหมายของแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

ความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงมีความเชื่อมโยงกับความหมายของแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน ที่มีผู้ให้นิยามไว้มากมาย เช่น นิวคอมบ์ (สมบุรณ์ ผุยดี. 2547: 18; อ้างอิงจาก Newcomb. 1962: 79) บอกว่าการได้รับแบบอย่างจากเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีเจตคติ ทักษะ ความสามารถ และบุคลิกภาพของตนตามกลุ่มเพื่อนของตน ส่วน อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2547)

เสนอว่าหมายถึง การแสดงอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมของเพื่อนในเรื่องต่าง ๆ ที่บุคคลสังเกตเห็นได้ ส่วน ธนู ฤทธิกุล (2542: 45) ให้ความหมายว่าเป็นบทบาทของเพื่อนที่มีต่อการเรียน โดยการเอื้อประโยชน์ทางวิชาการต่อกัน โดยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ มีสัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และ ปรีนดา ตาสี (2551) ให้ความหมายว่า หมายถึงพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนของนักศึกษาที่แสดงต่อนักศึกษา โดยที่พฤติกรรมนั้นมีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรมของนักศึกษาเองทั้งในด้านความคิดและการกระทำ พร้อมทั้งการเป็นที่ปรึกษาเอื้อประโยชน์ทางวิชาการต่อกัน โดยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ มีสัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน ว่าหมายถึงการรับรู้ของนักศึกษาในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมของเพื่อนจนนักศึกษาสามารถซึมซับเรียนรู้และทำตามอย่างได้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์จากเพื่อน หมายถึง การรับรู้จากเพื่อนในการแสดงออกและจัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม แสดงความเห็นอกเห็นใจและให้กำลังใจผู้อื่นเมื่อมีความทุกข์ใจ 2) การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญาจากเพื่อน หมายถึง การรับรู้จากเพื่อนเกี่ยวกับการบริโภค ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งของ เงิน และเวลาอย่างมีคุณค่า และได้รับการชักชวนจากเพื่อนให้ทำตาม 3) การเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะจากเพื่อน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาในการเห็นเพื่อนแสดงพฤติกรรมในการให้ความเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม ไม่ยึดของส่วนรวมมาเป็นของตน รวมทั้งการแบ่งปันเกื้อกูลสิ่งของแก่ผู้อื่น

2.6.3 การวัดแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย แบบวัดแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมักถูกนำมาใช้ในแวดวงการศึกษาจะเห็นได้จากงานวิจัยของ พิศดี มินศิริ (2547: 118–119) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต เป็นแบบสอบถามประเภทให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับมีค่าความเชื่อมั่น .89 และต่อมา ปรีนดา ตาสี (2551) ได้นำมาใช้ศึกษาลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามประเภทให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ โดยแบบสอบถามนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ข้อ มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง .16 – .55 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .72 ส่วน อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2547) ได้สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อนมาใช้ในการศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์จากเพื่อน การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญาจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างทางจิต

สาขารณะจากเพื่อน ซึ่งมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ ประกอบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริง ไปถึง ไม่จริง ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง .69-.79

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อน ของ อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2547) มาปรับใช้วัดแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน โดยจะนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในขอบเขตของเรื่องสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง โดยวัดจาก 3 องค์ประกอบ คือ การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์จากเพื่อน การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญาจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาขารณะจากเพื่อน แบบวัดมีจำนวนข้อคำถาม 21 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ จากน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน จนถึงมากที่สุดให้ 6 คะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก สำหรับข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนในลักษณะตรงข้าม ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

2.6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

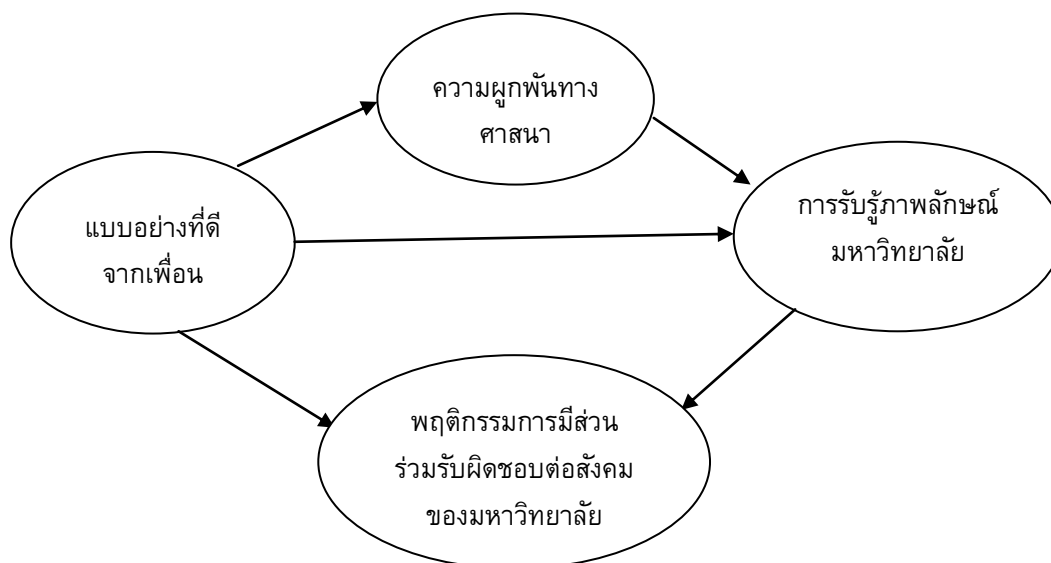
หลายงานวิจัยที่พบว่า แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคล ดังที่ ชูติมณฑน์ ศรีสุข (2552) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมกาเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของวิทยาลัย เช่นเดียวกับ บาร์รี และเจมส์ (Barry; & James. 1996: 57) ที่ศึกษาพบว่า การรับรู้แบบอย่างทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานสามารถลดความกดดันในการทำงาน ทำให้สามารถเพิ่มความรู้สึกที่ดีหรือความพึงพอใจในงานและความรู้สึกนั้นก็มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานในเชิงบวกอีกด้วย สอดคล้องกับ คมนา วัชรานินท์ (2546) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับแบบอย่างด้านการอาสาสมัครเป็นนักรับผิดชอบอาสาสมัครมากกว่านักศึกษาประเภทตรงข้าม

ในผลการศึกษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของ ปรีนดา ตาสี (2551) ศึกษาลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา จากผลการวิจัย แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับแบบอย่างจากเพื่อนสูงทำให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงด้วย ที่พบผลเช่นนี้เนื่องมาจากพฤติกรรมของเพื่อนนั้นมีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรมของนักศึกษาทั้งในด้านความคิด และการกระทำ รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษา เอื้อประโยชน์ทางวิชาการต่อกัน โดยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ มีสัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ประกอบกับ ชนนทิพย์ จันทรโสภณ (2550: 98) พบว่า เจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ มีนัยสำคัญทางสถิติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และอำนาจ หงษา (2545: 68) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า กลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อตัวนิสิต ต่อพฤติกรรมการเรียน ต่อการดำเนินชีวิตและอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย เพราะนิสิตจะต้องมีการพบปะกับเพื่อนนิสิตด้วยกันและเพราะอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2547) ทำการวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชนที่เป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลและเอกชน พบว่าการควบคุมตนเองและอิทธิพลของเพื่อนเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลสูงต่อพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา

นอกจากนี้งานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 93) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษามาจากตัวของนักศึกษาเองและครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ครูบาอาจารย์ และเพื่อน ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่าตัวแปรที่เกี่ยวกับกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรมของนิสิตนักศึกษาได้แก่การปลูกฝังจากบิดามารดา การอบรมเอาใจใส่จากครูอาจารย์ การได้อยู่ในโรงเรียนที่มีปรัชญาเน้นการพัฒนาคุณธรรม การอยู่ในสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ดี การมีเพื่อนที่ดี และความตั้งใจพัฒนาปรับปรุงตนเองให้เป็นคนดี โดยการมีเพื่อนที่ดีมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .066 ซึ่งได้ผลวิจัยเช่นเดียวกับการศึกษาแบบกรณีตัวอย่าง และเสกสรร ทองคำบรรจง (2545: 156) ศึกษาโครงสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนา: การสร้างมโนทัศน์พื้นฐาน การวัดความเปลี่ยนแปลง และรูปแบบเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงพบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกด้านความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนส่งผลกระทบต่อตัวแปรแฝงด้านปัญญาและด้านศีล และส่งผลกระทบต่ออ้อมมายังตัวแปรแฝงด้านสมาธิ ตัวแปรด้านความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนประกอบด้วยตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตั้งแต่ 0.367 – 0.864 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่ามีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.575 โดยตัวแปรแฝงด้านความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนสามารถอธิบายความแปรปรวนในภาพรวมของตัวแปรสังเกตเท่ากับร้อยละ 44.10

จากการศึกษาผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นว่า แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่เกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อ เจตคติกับพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนน่าจะสัมพันธ์กับความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยจึงได้กำหนดไว้เป็นสมมติฐานข้อ 10 ว่า แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย และกำหนดสมมติฐานที่ 11 ว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน ความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

3. กิจกรรมชมรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาเป็นหลักสูตรที่สาม (Frederick. 1965) หรือเป็นกิจกรรมนอกชั้นเรียนที่นักศึกษาจัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้เข้าใจตนเองและสังคมดีขึ้น (จิรวัดนา มั่นยืน. 2536 อ้างอิงจาก Good. 1973) และ สำเนา ขจรศิลป์ (2542: 251) ได้เสนอไว้ว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรงที่นักศึกษาร่วมกันจัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาเอง และณัฐพงศ์ สุโกมล (2543) กล่าวถึงกิจกรรมชมรมนักศึกษาว่าเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รู้จักสนิทสนมและปรึกษาหารือร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของนักศึกษา โดยมีอาจารย์ประจำชมรมคอยแนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อให้การจัดกิจกรรมของนักศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงให้ความหมายของกิจกรรมนักศึกษาว่าหมายถึง กิจกรรมที่มีประโยชน์ช่วยในการสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้กับนักศึกษา โดยนักศึกษาและหรือสถาบันการศึกษาจัดขึ้นตามความต้องการและความสนใจของนักศึกษา

สำเนา ขจรศิลป์ (2542: 123-125) เสนอว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดกิจกรรมขึ้นในสถานศึกษา เพราะกิจกรรมนักศึกษามีความสำคัญหลายประการ ได้แก่

1. ความสำคัญต่อนักศึกษา เพราะกิจกรรมชมรมนักศึกษาซึ่งมีหลายประเภท เช่น กีฬา ศิลปวัฒนธรรม บำเพ็ญประโยชน์และนันทนาการ สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ทางด้านร่างกายและความสนใจโดยช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้พลังร่างกายและความคิดกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อ

ตนเองและสังคม โดยความหลากหลายของกิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นหาอาชีพ งานอดิเรก และกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจที่เหมาะสมกับตนเองได้ อีกทั้งกิจกรรมนักศึกษาทำให้เกิดความสมดุลในด้านความรู้ และความสนใจของนักศึกษา เช่น นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สนใจทำกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรมหรือกิจกรรมจิตอาสาทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ อิริยาบถ และผ่อนคลายความตึงเครียดจากการศึกษาเล่าเรียนอย่างหนัก มีโอกาสได้พัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญาสังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ได้เสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานต่างๆ รวมถึงการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเองและเกิดความรู้สึกรักนึกคิดที่ดีในการดูแลสังคม

2. ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ครบทุกด้าน ทำให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา การทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่น เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจต่ออาจารย์และสถาบันดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ กิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬา ศิลปะและวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ยังมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบันได้เป็นอย่างดี

3. ความสำคัญต่อประเทศ ในแต่ละปีมีนักศึกษาเป็นจำนวนมากออกค้าขายอาสาพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารยากไร้ ได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง และได้ช่วยแนะนำประชาชนในชนบทให้มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกรรมแผนใหม่ การสาธารณสุข และการศึกษา ช่วยให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมของนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ กิจกรรมด้านกีฬาช่วยทำให้นักศึกษาร่างกายแข็งแรง และที่สำคัญที่สุด คือ กิจกรรมนักศึกษาช่วยพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพสามารถที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานงานกิจกรรมนักศึกษา พ.ศ. 2541 เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันการศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และคุณภาพดีให้มีขึ้นในสถาบันอย่างเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา แบ่งออกได้เป็น 7 ประเภท (สำเนาวัชรศิลป์. 2542: 128-129) ดังนี้

1. กิจกรรมวิชาการ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้แก่นักศึกษา
2. กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ ให้แก่นักศึกษาทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม
3. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษากระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือสร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณะสมบัติเพื่อช่วยให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
4. กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนทำให้มีร่างกายแข็งแรงและฝึกให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
5. กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

6. กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรนักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษาเพื่อเป็นศูนย์รวมของนักศึกษาและให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่น ๆ ด้วย

7. กิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกซึ่งอาจเป็นการคัดค้านหรือการสนับสนุนต่อเหตุการณ์ต่างๆ ของสังคม

นักศึกษามีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันไป สถาบันการศึกษาต้องรู้จักนักศึกษาให้มากที่สุด ให้การยอมรับ เข้าใจ สนใจปัญหา และความต้องการแล้วนำไปสู่การแก้ไขอย่างแท้จริง การจัดกิจกรรมชมรมนักศึกษาสถาบันจึงต้องส่งเสริมสนับสนุนและหาวิธีสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเกิดความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างจริงจัง การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษา ลักษณะกิจกรรมต้องมีความหลากหลายเพียงพอและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักศึกษาอย่างแท้จริงเพื่อให้นักศึกษามีความสนใจและมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่และทั่วถึงทุกคน (จตุรวัฒน์ ฝืนรัมย์, 2557: 16) ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543: 26-28) เสนอไว้ว่าพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาเป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ช่วงวัยรุ่น และพบว่าผลการวิจัยที่ศึกษาสภาพนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของสหรัฐมีลักษณะสอดคล้องและใกล้เคียงกับสภาพนิสิตนักศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทยหลายประการ คือ

1. ชั้นปีที่ 1 นิสิตนักศึกษารู้สึกตื่นเต้น สนใจทุก ๆ สิ่งรอบด้านไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมสังคมในมหาวิทยาลัย มีความตั้งใจในการที่จะศึกษาเต็มที่และต้องการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะสนิทสนมและเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์

2. ชั้นปีที่ 2 นิสิตนักศึกษาไม่ค่อยพอใจอาจารย์ เริ่มมีความคิดเห็นขัดแย้ง และเป็นปฏิปักษ์ต่อมหาวิทยาลัย มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น

3. ชั้นปีที่ 3 นิสิตนักศึกษามักสงบเงียบ ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อน ๆ ไม่สนใจสังคมของมหาวิทยาลัยและการเรียน อาจมีความคิดที่จะเริ่มมีเพื่อนต่างเพศที่สนิทพอจะเป็นคู่รักต่อไป

4. ชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษาไม่ค่อยยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะเริ่มสนใจเรื่องเกี่ยวกับการงาน การศึกษาต่อ และความก้าวหน้าในอนาคต

นอกจากนี้ ชาญชัย อินทรประวัติ (2545: 27) ได้จำแนกลักษณะปัญหาที่พบจากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การเข้าร่วมน้อยเกินไป (Under participation) คือ นิสิตนักศึกษาที่ไม่สนใจกิจกรรมหรือสนใจน้อยมากอาจจะเป็นเพราะสนใจด้านวิชาการและต้องการเรียนอย่างเดียวส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เรียนดี หรืออาจจะไม่ค่อยสนใจอะไรเลย หรืออาจจะเป็นคนที่ชอบเก็บตัวอยู่ตามลำพัง

2. การเข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป (Over participation) หมายถึง นิสิตนักศึกษาที่กระตือรือร้นในเรื่องกิจกรรมมาก จริงจัง ทุ่มเท ใช้เวลาไปกับการทำกิจกรรมยกเว้นการศึกษาเล่าเรียนเป็นเหตุให้ผลการเรียนตกต่ำ ลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นผู้เสียสละเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แต่ก็อาจมีในลักษณะนี้เช่นกันที่ชอบเรียกร้องเพื่อประโยชน์ส่วนตน

3. การเข้าร่วมพอเหมาะพอควร (Proper participation) หมายถึง การที่นิสิตนักศึกษา มีความเข้าใจว่าภารกิจหลักของตน คือ ศึกษาเล่าเรียนทางวิชาการ เพื่อความเป็นวิชาชีพ รู้ว่าการเรียนเป็นสิ่งที่ต้องทำและมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งเสมอ และรู้ว่ากิจกรรมเป็นสิ่งที่ควรทำและมีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากการเรียน

ส่วน กรกช ศิริ (2536: 20) ได้ศึกษาปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตในด้านต่าง ๆ พบว่า

1. ด้านกีฬา นิสิตชายและนิสิตหญิง มีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬาแตกต่างกันโดย นิสิตชายมีปัญหาการเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬามากกว่านิสิตหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยยังไม่เอื้ออำนวยต่อการเล่นกีฬาเท่าที่ควร

2. ด้านศิลปวัฒนธรรม นิสิตมีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลางและจำนวนนิสิตเข้าร่วมกิจกรรมน้อย

3. ด้านบำเพ็ญประโยชน์ นิสิตมีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่เน้นในด้านปลูกฝังให้นิสิตตระหนักภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องมีส่วน

4. ด้านวิชาการ นิสิตมีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบสูงสุดตามลำดับ คือ นักศึกษามีเวลาว่างน้อย ไม่ทราบข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏถือว่าการจัดกิจกรรมนักศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีค่าให้กับนักศึกษา และเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะพัฒนานักศึกษา นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน จึงมีการส่งเสริมให้นักศึกษาจัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตในรูปแบบของชมรม โดยมหาวิทยาลัยมีนโยบายมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีการเข้าร่วมชมรมอย่างเพียงพอและหลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การบริหารงาน การรับผิดชอบตนเองและสังคม ฝึกการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำให้การจัดตั้งชมรมที่ดำเนินกิจกรรมใน 4 ประเภท ได้แก่ ชมรมส่งเสริมวิชาการ ชมรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ชมรมส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ และชมรมส่งเสริมการบำเพ็ญประโยชน์ (สำนักกิจการนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. 2548: ออนไลน์)

สำหรับการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนักศึกษาผู้วิจัยพบว่า กิตติมา เจริญศิริ (2538: 83-88) ศึกษาสภาพของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาว่าช่วยทำให้มีเพื่อนมากขึ้น ปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรม เสริมสร้างสมรรถภาพทางกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ และส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาเหตุของการไม่เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมยังไม่ทั่วถึงและไม่มีผู้แนะนำชักชวนและเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาใช้เวลามากเกินไป สัมพันธ์ รอดผึ้งครุฑ (2542) ได้วิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนบนพบว่า การจัดกิจกรรมนักศึกษามีรูปแบบของการจัดกิจกรรมใกล้เคียงกัน แต่ละสถาบันจะมีการจัดกิจกรรมตลอดทั้งปี มีการส่งเสริมและสนับสนุน

โดยกำหนดนโยบายการร่วมกิจกรรมของนักศึกษา การชี้แจง การทำคู่มือ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาค่อนข้างน้อย ผู้บริหารงานกิจการนักศึกษาเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดกิจกรรมแต่นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับรูปแบบการจัดกิจกรรม สุคนธ์ ไชยเจริญ และ ธวัช ลัดลอย (2549) ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลคณะเกษตรศาสตร์บางพระ พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านกีฬา ด้านพัฒนาสังคมและบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านนักศึกษาสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อย นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน ปัญหาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษามีระดับปานกลาง โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ งบประมาณไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม ขาดแรงจูงใจจากอาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมวิชาการไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา อาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม และภาระการเรียนมีผลกระทบต่อเข้าร่วมกิจกรรม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบผลการวิจัยที่น่าสนใจของ วิสาขา เทียมลม (2551) ที่ได้ศึกษาวิจัยแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าแรงจูงใจที่ทำให้นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรม คือ การได้รับผลตอบแทนด้านสังคม ด้านการสนับสนุนจากองค์กร และด้านคุณลักษณะของกิจกรรม และพบอีกว่านักศึกษาสส่วนใหญ่อเข้าร่วมกิจกรรมโดยเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อปี

จากเอกสารงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า กิจกรรมนักศึกษาสะท้อนได้ถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักศึกษา สภาพแวดล้อม ตลอดจนภาพลักษณ์ของสถาบันการศึกษา ผู้วิจัยจึงใช้การเข้าร่วมกิจกรรมชมรมของนักศึกษาเป็นตัวเปรียบเทียบตัวแปรเชิงสาเหตุต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยคาดว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในแบบจำลองโครงสร้างเชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกัน

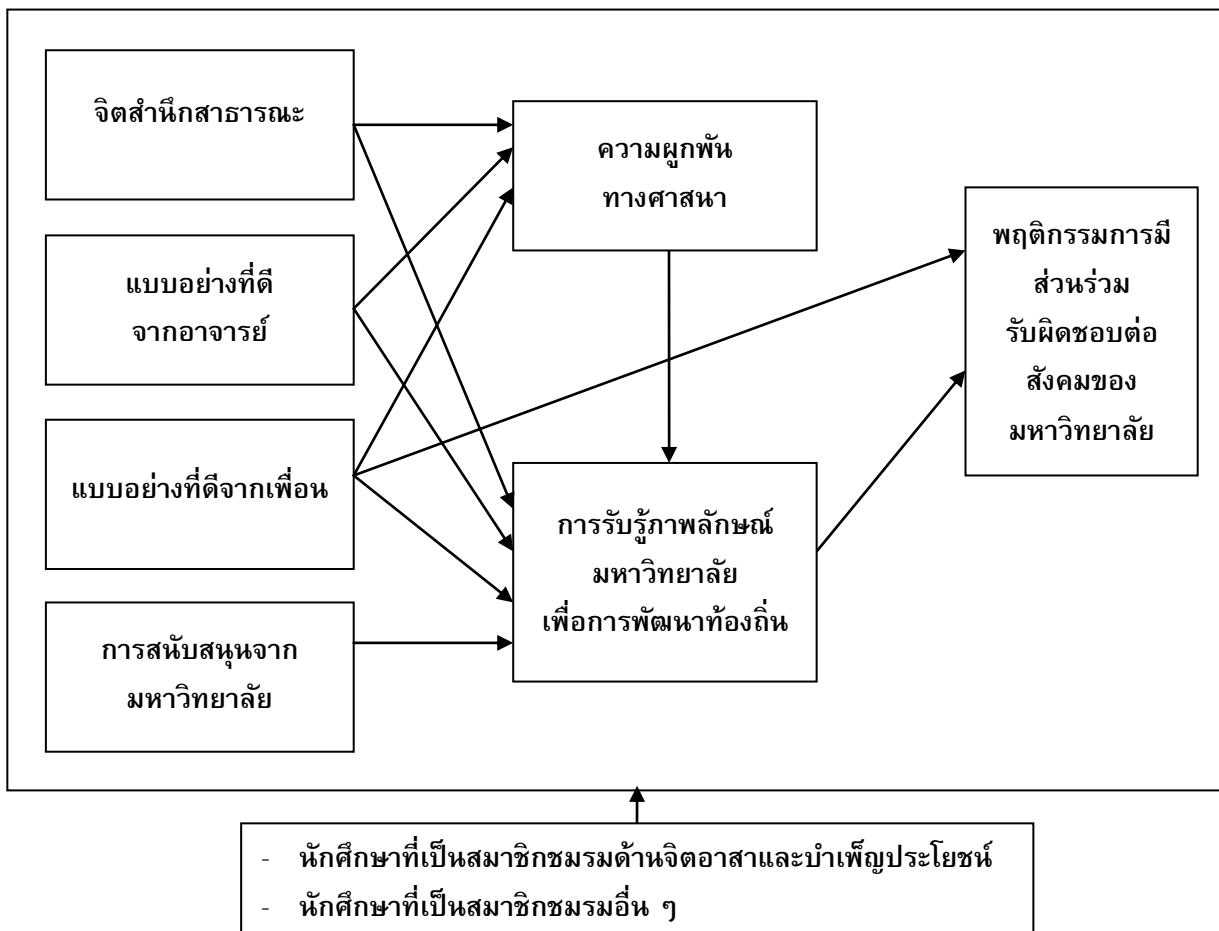
4. กรอบแนวคิดในการวิจัยและแบบจำลองสมมติฐาน (Hypothesized model)

4.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 1986) มากำหนดเป็นกรอบในการศึกษา แบนดูราให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม โดยอธิบายว่าสาเหตุการเกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมปรากฏในลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายว่า การกระทำของบุคคลเป็นไปเพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของสังคมโดยรวม ดังนั้น พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) จากแนวคิดตัวบ่งชี้ของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (ASEAN University Network, 2011) ในการวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาจากพฤติกรรมของนักศึกษาที่รายงานว่าพบทบทวนหรือการกระทำของตนเองนั้นแฝงไว้ด้วยการมีส่วนร่วมสนับสนุนช่วยเหลือให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่มีสาเหตุจากตัวบุคคล (Personal: P) หรือปัจจัยทางจิต (ความผูกพันทางศาสนา และจิตสำนึกสาธารณะ) ได้แก่ แนวคิดความผูกพันทางศาสนาในครอบครัวของ อังศินันท์ อินทรกำแหง อรพินทร์ ชุชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2550) และแนวคิดเกี่ยวกับจิตทั้ง 5 (Five Minds) ของการ์ดเนอร์ (Gardner, 2008) ตามลำดับ ส่วนสาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อม (Environment: E) หรือปัจจัยทางสังคม (แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน) ได้แก่ แนวคิดปิรามิด CSR (Pyramid of Corporate Social Responsibility) ของแคร์โรล (กังสดาล เชาว์วัฒนกุล, 2558 อ้างอิงจาก Carrol, 1991) แนวคิดการสนับสนุนจากองค์กรของไอเซนเบอร์เกอร์ และคณะ (ปัญญาญา ประดิษฐ์บาทูภา, 2556: 56 อ้างอิงจาก Shanna, 2003: 13; citing Eisenberger; & et al. 1986) และแนวคิดพัฒนาการทางสังคมและการรู้คิดของเบิร์น (Berns, 2004) และแนวคิดการเป็นตัวแบบของแบนดูรา (Bandura, 1977) ตามลำดับ ทั้งนี้กำหนดให้การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยจากแนวคิดมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547) เป็นตัวแปรคั่นกลาง

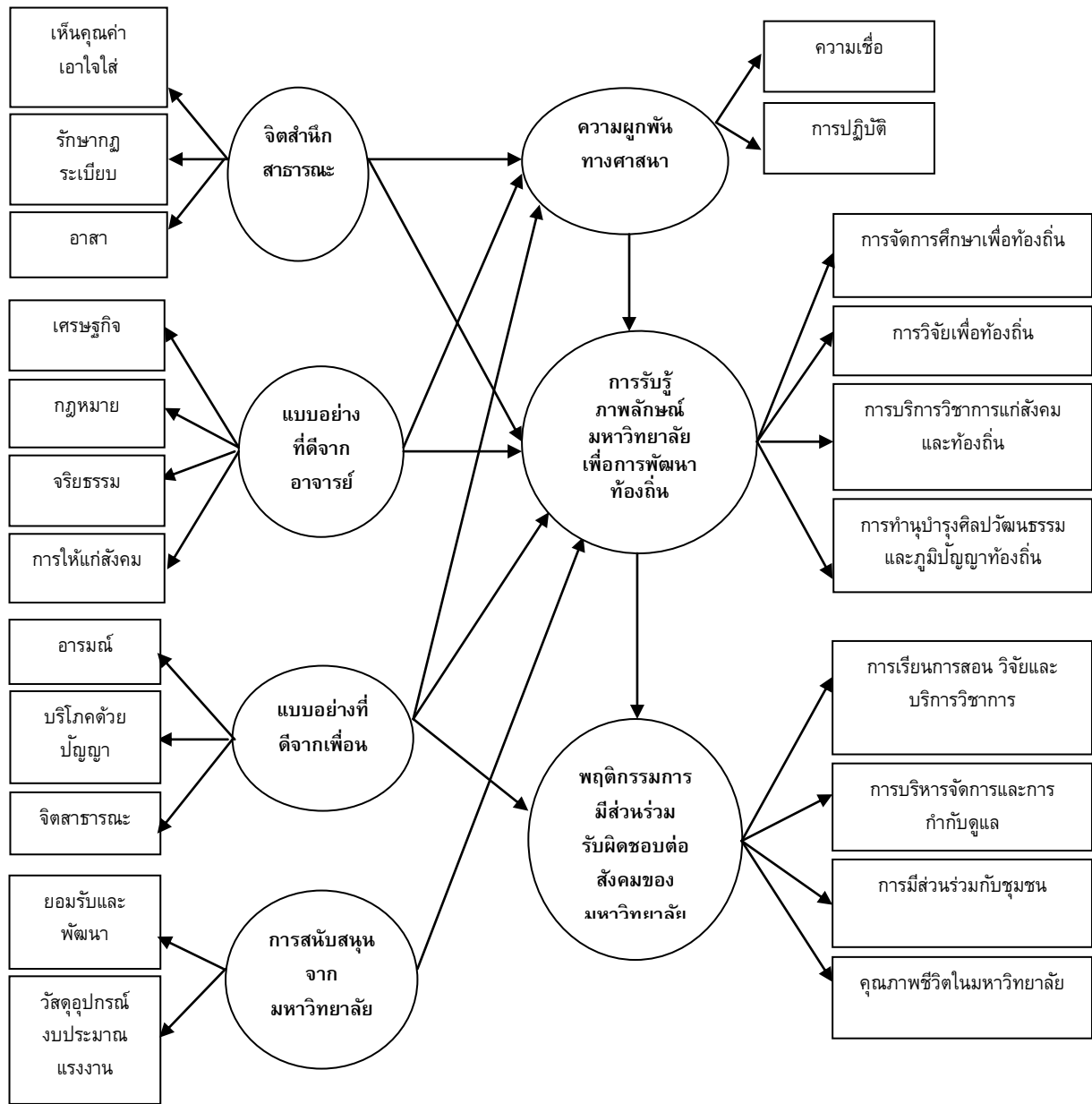
นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาเปรียบเทียบแบบจำลองระหว่างนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษาที่มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตไทยให้สอดคล้องกับปัญหาและตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติยิ่งขึ้น ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4.2 แบบจำลองสมมติฐาน (Hypothesized model)

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำตัวแปรต่าง ๆ มาสร้างเป็นแบบจำลองสมมติฐาน (Hypothesized model) ซึ่งเป็นแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษา ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 แบบจำลองสมมติฐาน (Hypothesized model)

สัญลักษณ์และคำย่อที่ใช้ในแบบจำลองสมมติฐานการวิจัย

- แทน ตัวแปรแฝง
- แทน ตัวแปรสังเกต
- แทน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม

จากภาพประกอบ 9 แสดงแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. แบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีสมมติฐานย่อยตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

1.2 ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.4 จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.5 จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.6 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.7 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.8 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.9 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.10 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

1.11 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

2. แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน

3. ค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในแบบจำลอง ฯ ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 สถาบัน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา รวมจำนวน 101,247 คน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2559) โดยแบ่งเป็นนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากประชากรนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 972 คน ประกอบด้วย นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 478 คน และนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 494 คน โดยมีขั้นตอนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal structural model with latent variable) ดังนั้นจึงต้องกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการประมาณค่าแบบแมกซ์ลิคไลด์ (Maximum Likelihood) เนื่องจากเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพคงเส้นคงวา เป็นอิสระจากมาตรวัด อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย (Bollen.1989: 108) ผู้วิจัยจึงกำหนด

สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงเกณฑ์ของชูเมคเคอร์และโลแมกซ์ (Schumacke; & Lomax. 1996: 20) ที่กำหนดว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ควรน้อยกว่า 10 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต และเกณฑ์ของคอมเรย์และลี (Comrey; & Lee. 1992) ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างในระดับดีมาก (very good) ควรมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 500 คน และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 20 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต ซึ่งตัวแปรสังเกตในงานวิจัยมีทั้งหมด 22 ตัวแปร ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มจึงไม่ควรน้อยกว่ากลุ่มละ 440 คน รวมกลุ่มไม่ควรน้อยกว่า 880 คน และภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์จำนวน 972 คน จึงเป็นขนาดที่มากพอที่จะทำให้มีความเชื่อมั่นสูงในผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.2.2 ในการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก (Lottery) รายชื่อชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทั้ง 5 แห่ง รวบรวมจำนวนสมาชิกในชมรมทีละชมรมจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ 478 คน และจำนวนกลุ่มตัวอย่างชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ 494 คน รวมทั้งสิ้น 972 คน รายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักศึกษาชมรมมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	มหาวิทยาลัย ราชภัฏ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง ชมรมด้านจิตอาสาฯ				กลุ่มตัวอย่าง ชมรมอื่น ๆ				รวม
			ชมรม	ชมรม	ชมรม	รวม	ชมรม	ชมรม	ชมรม	ชมรม	
			1	2	3	รวม	1	2	3	4	
1	สวนสุนันทา	36,029	90	20	55	165	48	36	32	52	168
2	จันทระเกษม	12,574	22	16	25	63	30	34	-	-	64
3	พระนคร	16,449	46	34	-	80	39	16	28	-	83
4	ธนบุรี	12,501	36	24	-	60	32	36	-	-	68
5	บ้านสมเด็จฯ	23,694	83	27	-	110	29	39	43	-	111
	รวม	101,247				478					494

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 8 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันทางศาสนา

ตอนที่ 5 แบบสอบถามจิตสำนึกสาธารณะ

ตอนที่ 6 แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 8 แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชา คณะ
สถานภาพการเป็นสมาชิกชมรม ระยะเวลาการเป็นสมาชิก การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง
ตัวอย่าง

1. เพศ ชาย หญิง
2. กำลังศึกษาชั้นปีที่..... สาขาวิชา.....คณะ.....
3. ท่านเป็นสมาชิกในชื่อชมรม/ชุมนุม.....หรือโครงการ.....
4. จำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม/ชุมนุม
 1-3 ครั้ง 4-6 ครั้ง 7-9 ครั้ง 10 ครั้งขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการวัดพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของ
มหาวิทยาลัย ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่เป็นการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูล
หรือการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นว่าตนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อ
ต่อสังคมของมหาวิทยาลัย 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ
ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตใน
มหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเองจากแนวคิดตัวบ่งชี้ของการแสดงความรับผิดชอบต่อ
สังคมของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากการประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยกลุ่ม
ประเทศอาเซียน (ASEAN University Network. 2011)

รูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก
ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการให้คะแนน ผู้ที่ตอบว่ามากที่สุดได้ 6 คะแนน มากได้ 5 คะแนน ค่อนข้างมากได้ 4 คะแนน
ค่อนข้างน้อยได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดได้ 1 คะแนน

การให้ความหมายคะแนน พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 19 – 114 คะแนน
ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

คุณภาพเครื่องมือ จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยฉบับทดลองใช้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.949 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ระหว่าง 0.577 - 0.794 ส่วนฉบับใช้จริงมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.966 และมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.690 - 0.802 และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการวัดพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีข้อที่ผ่านคุณภาพการคัดเลือกจำนวน 19 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.766 - 0.849 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.586 - 0.720

ตัวอย่างข้อคำถาม

1. ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการ

0) ท่านเข้าร่วมกับอาจารย์ประจำรายวิชาในการจัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ชุมชน

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

2. ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล

0) ท่านมีส่วนร่วมผลักดันโครงการรณรงค์ประหยัดพลังงานของมหาวิทยาลัยให้สำเร็จลุล่วง

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

3. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน

0) ท่านอาสาจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนหรือช่วยผู้ยากลำบากในที่ต่าง ๆ

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

4. ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย

0) ท่านเข้าร่วมสนับสนุนการจัดโครงการ/กิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการวัดรับรู้ของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยราชภัฏของตนในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น จาก 4 องค์ประกอบ คือ การจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น การวิจัยเพื่อท้องถิ่น การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่ง ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามมาจากตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ของมหาวิทยาลัยราชภัฏของ อารมณ อุตภาพ (2553) และตัวชี้วัดคุณภาพการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ของ ชำนาญ พวงทอง (2554)

รูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการให้คะแนน ผู้ที่ตอบว่ามากที่สุดได้ 6 คะแนน มากได้ 5 คะแนน ค่อนข้างมากได้ 4 คะแนน ค่อนข้างน้อยได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดได้ 1 คะแนน

การให้ความหมายคะแนน พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 19 - 114 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่า ผู้ตอบที่ได้คะแนนต่ำกว่า

คุณภาพเครื่องมือ จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า แบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของ มหาวิทยาลัยฉบับทดลองใช้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.950 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ระหว่าง 0.539 – 0.784 ส่วนฉบับ ใช้จริงมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.966 และมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ที่ปรับแก้ระหว่าง 0.697 – 0.789 และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการวัด การรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีข้อที่ผ่านคุณภาพ การคัดเลือกจำนวน 19 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.787 - 0.887 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ระหว่าง 0.619 – 0.787

ตัวอย่างข้อคำถาม

1. การจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น

0) การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้อง กับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นโดยรอบมหาวิทยาลัย

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

2. การวิจัยเพื่อท้องถิ่น

0) ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมกระบวนการวิจัยเพื่อกิจกรรมพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น หรือสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริอย่างชัดเจน

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

3. การบริการวิชาการแก่สังคม

0) ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยส่งเสริมการบูรณาการจัดการศึกษากับการบริการ วิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

0) ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันทางศาสนา

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการวัดการกระทำของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันโดยยึดหลักคุณความดีทางศาสนา และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัดจาก 2 องค์ประกอบคือ ความเชื่อตามหลักศาสนา และการปฏิบัติทางศาสนา ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของ อังศิรินทร์ อินทรกำแหง อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2550)

รูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการให้คะแนน เมื่อเป็นข้อทางบวก ผู้ตอบจะได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด” แต่ถ้าเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนตรงกันข้าม

การให้ความหมายคะแนน พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ระหว่าง 14 – 84 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความผูกพันทางศาสนามากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

คุณภาพเครื่องมือ จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า แบบสอบถามความผูกพันทางศาสนา ฉบับทดลองใช้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.921 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ระหว่าง 0.534 – 0.806 ส่วนฉบับใช้จริงมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.950 และมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.621 – 0.799 และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการวัดความผูกพันทางศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีข้อที่ผ่านคุณภาพการคัดเลือกจำนวน 14 ข้อ คำนี้น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.705 - 0.837 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.497 – 0.762

ตัวอย่างข้อคำถาม

1. ความเชื่อตามหลักศาสนา

0) เมื่อท่านได้ฟังเรื่องราวของผู้มีคุณธรรมสูงทำให้เกิดความศรัทธาและปฏิบัติตามผู้นั้น

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

2. การรักษาภาวะเบี่ยงของส่วนรวม

0) ท่านตระหนักดีว่าในการอยู่ในสังคมต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดร่วมกัน

....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

3. การอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

0) ท่านตระหนักว่าการอาสาทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

ตอนที่ 6 แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการวัดปริมาณการรับรู้ของนักศึกษาว่าอาจารย์ในสถาบันของตนมีพฤติกรรมที่แสดงความใส่ใจต่อสังคมในด้านเศรษฐกิจ กฎระเบียบ จริยธรรม และการเสียสละหรือการให้เพื่อสังคมจนเป็นต้นแบบที่นักศึกษาชื่นชมและทำตามอย่างได้จาก 4 องค์ประกอบ คือ ด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม ด้านจริยธรรม และด้านการให้แก่สังคม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างจากนิยามแนวคิดปิรามิด CSR (Pyramid of Corporate Social Responsibility) ของแคร์โรล (กังสดาล เชาว์วัฒนกุล, 2558 อ้างอิงจาก Carroll, 1991) ในงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทำงานตามแนวคิด CSR ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและผู้มีส่วนได้เสียในความรับผิดชอบต่อสังคมของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนของ กังสดาล เชาว์วัฒนกุล (2558)

รูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการให้คะแนน ผู้ที่ตอบว่ามากที่สุดคำถามเชิงบวกได้ 6 คะแนน มากได้ 5 คะแนน ค่อนข้างมากได้ 4 คะแนน ค่อนข้างไม่น้อยได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดได้ 1 คะแนน ในคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงกันข้าม

การให้ความหมายคะแนน พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 18 - 108 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้ได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

คุณภาพเครื่องมือ จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ ฉบับทดลองใช้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.962 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ระหว่าง 0.661 - 0.813 ส่วนฉบับใช้จริงมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.967 และมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.706 - 0.813 และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการวัดแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีข้อที่ผ่านคุณภาพการคัดเลือกจำนวน 18 ข้อ คำนวณหาค่าองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.786 - 0.896 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.642 - 0.803

ตัวอย่างข้อคำถาม1. ด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย

0) ท่านได้รับแบบอย่างจากอาจารย์ที่ใส่ใจดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนส่วนรวมของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

2. ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม

0) อาจารย์ของท่านปฏิบัติตามระเบียบวินัยและรักษากฎกติกาสังคม ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

3. ด้านจริยธรรม

0) อาจารย์ของท่านสอดแทรกเรื่องคุณธรรมความดีเข้ามาในการเรียนการสอน ท่านจึงนำคำสอนนั้นไปปฏิบัติตาม

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

4. ด้านการให้แก่สังคม

0) อาจารย์ของท่านเล่าถึงการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมให้ท่านและเพื่อน ๆ ฟัง ท่านจึงต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมบ้าง

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการวัดการรับรู้ของนักศึกษาว่ามหาวิทยาลัยให้การส่งเสริมการดำเนินงานหรือการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม 2 องค์ประกอบ คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และแรงงาน และด้านการยอมรับและพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามของปัญญาประดิษฐ์บาทูกา (2556) โดยปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้อยู่ในขอบเขตของเรื่อง

รูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มากค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการให้คะแนน ผู้ที่ตอบว่ามากที่สุดได้ 6 คะแนน มากได้ 5 คะแนน ค่อนข้างมากได้ 4 คะแนน ค่อนข้างน้อยได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดได้ 1 คะแนน

การให้ความหมายคะแนน พิสัยของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 11 - 66 คะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้รับรู้ว่าตนเองได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

คุณภาพเครื่องมือ จากการตรวจสอบคุณภาพพบว่า แบบสอบถามการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ฉบับทดลองใช้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.936 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ระหว่าง 0.642 - 0.790 ส่วนฉบับใช้จริงมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.950 และมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.727 - 0.791 และจากการวิเคราะห์ห้อยู่ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการวัดการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีข้อที่ผ่านคุณภาพการคัดเลือกจำนวน 11 ข้อ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.787 - 0.859 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.619 - 0.738

ตัวอย่างข้อคำถาม

1. ด้านวัตถุประสงค์ งบประมาณ และแรงงาน

0) มหาวิทยาลัย/คณะของท่านสนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคม

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

2. ด้านการยอมรับและพัฒนา

0) มหาวิทยาลัย/คณะของท่านสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคมและจิตสาธารณะ

.....
มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   น้อยที่สุด

ตอนที่ 8 แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นการวัดการรับรู้ของนักศึกษาในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมของเพื่อนจนนักศึกษาสามารถซึมซับเรียนรู้และทำตามอย่างได้ 3 องค์ประกอบ คือ การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์จากเพื่อน การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญาจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะจากเพื่อน ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงแบบวัดการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมจากเพื่อนของ อรพินทร์ ชูชม อัจฉรา สุขารมณ และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2547)

รูปแบบของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย และน้อยที่สุด

วิธีการให้คะแนน ผู้ที่ตอบว่ามากที่สุดได้ 6 คะแนน มากได้ 5 คะแนน ค่อนข้างมากได้ 4 คะแนน ค่อนข้างน้อยได้ 3 คะแนน น้อยได้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดได้ 1 คะแนน

3.4 เสนอเครื่องมือวัดฉบับร่างที่ใช้ในการวิจัยต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของนิยามปฏิบัติการ

3.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท

3.6 นำเครื่องมือวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา ด้านพฤติกรรมศาสตร์ และด้านการอุดมศึกษา รวมจำนวน 5 คน

3.7 นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ไว้ (สุวิมล ตีรกาพันธ์. 2550: 166) หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามก่อนนำไปทดลองใช้

3.8 นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และทำการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ (Item analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดังกล่าวเป็นบวกและมีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (สุวิมล ตีรกาพันธ์. 2550: 153) ทั้งนี้ผลการตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากฉบับทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และจากฉบับใช้จริงที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 972 คน แสดงรายละเอียดภาคผนวก ค.

3.9 ทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายในด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (สุวิมล ตีรกาพันธ์. 2550: 173-175) ทั้งนี้ผลการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นจากฉบับทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และจากฉบับใช้จริงที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 972 คน แสดงรายละเอียดภาคผนวก ค.

3.10 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย จำนวน 972 คน ซึ่งก่อนที่จะดำเนินการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของข้อคำถามทุกข้อในแต่ละตัวชี้วัดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ในโปรแกรม LISREL เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่อยู่ในระดับดี เพื่อนำมาวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้าง (รายละเอียดดังภาคผนวก ง.)

4. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้รับการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ (SWUEC/E-180/2559) จากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อผ่านการอนุมัติแล้วผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแนะนำตัวและชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนชี้แจงสิทธิที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมการวิจัยหรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้โดยไม่มีผลต่อการบริการใดๆ ที่จะได้รับหรือส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยโดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังได้รับการพิจารณารับรองด้านจริยธรรมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อกับทางสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมในระยะเวลาที่กำหนด โดยนำหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถึงอธิการบดีหรือผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาของสถาบันที่ใช้เป็นสถานที่เก็บข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง
3. เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 5 แห่ง ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของเครื่องมือในแต่ละชุดโดยคัดเลือกข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ ทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับเครื่องมือการวิจัยแต่ละชุดและนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC for Windows) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

2. ใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือวัดและการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Structural equation models for latent variable) เพื่อตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตกับตัวแปรแฝงก่อนแล้ว นั่นคือตัวแปรสังเกตจะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเฉพาะกับตัวองค์ประกอบเท่านั้น (Bollen. 1989: 228) ในการตัดสินใจจะเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ที่มีนัยสำคัญไว้ก่อน โดยในการวิเคราะห์และตรวจสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝงเพื่อตรวจสอบความตรงของแบบจำลองสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 23-26)

2.1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของแบบจำลอง (Specification of the model) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเชิงเหตุใดบ้างที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตและตัวแปรแฝง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ว่าความสัมพันธ์ของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive Model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous Variable) และตัวแปรภายใน (Endogenous Variable)

2.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของแบบจำลอง (Identification of the model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎ t (t-rule) นั่นคือจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน - แปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกฎ t กล่าวว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์จะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2)(p+q)(p+q+1)$ และใช้กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive Rule) (Bollen.1989: 103-104)

2.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง (Parameter estimation from the model) ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าโดยใช้วิธี ML (Maximum Likelihood) เป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุดเนื่องจากเป็นวิธีที่มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรฐานวัดและมีการแจกแจงปกติ (สุวิมล ตีรกาพันธ์. 2550: 279)

3. การตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลอง (Goodness-of-fit measures) เป็นการประเมินความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบ โดยพิจารณาค่าสถิติต่าง ๆ ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติเหล่านี้ใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีหรือไม่ หรือแนะนำว่า

โมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลอย่างไร ซึ่งกรณีโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลต้องปฏิเสธโมเดลองค์ประกอบตามสมมติฐาน หรืออาจใช้ค่าสถิติที่ให้มากับผลการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดลหรือปรับโมเดลใหม่ ค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้พิจารณาหรือตัดสินใจในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Hair; & et al. 2006:746-750; สุกมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนีกุล วิทยุภาณุวัฒน์. 2551: 21-25 และ สุวิมล ตีรกาพันธ์. 2550: 240-249) ได้แก่

3.1 ค่าสถิติสถิติไคสแควร์ (Chi-square statistics: χ^2) เป็นสถิติที่ทดสอบสมมติฐานเป็นกลางว่า เมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรมีค่าเท่ากัน ดังนั้น ถ้าผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า รูปแบบไม่มีความกลมกลืน ค่าสถิติไคสแควร์ มีจุดอ่อนคือไม่อิสระจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่มาก ผลการทดสอบจะออกมา มีนัยสำคัญได้ง่าย และถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กไป (น้อยกว่า 100) จะมีค่าสูงไปหรือได้ค่าที่มีความน่าเชื่อถือน้อยลง (สุกมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล วิทยุภาณุวัฒน์. 2551: 21) และค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไคสแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) ควรมีค่าน้อยกว่า 3.00 (Hair; & et al. 2006: 38 -134)

3.2 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ CFI (Comparative Fit Index) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้ามีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลประจักษ์ดี (Hair; & et al. 2006:749 และ สุวิมล ตีรกาพันธ์. 2550: 247)

3.3 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน SRMR (Standardized root mean square residual) เป็นค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุกมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนีกุล วิทยุภาณุวัฒน์. 2551: 25)

3.4 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) ค่า RMSEA เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่กลมกลืนของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ ความแปรปรวนร่วมของประชากร ดังนั้นโมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีควรมีค่า RMSEA เข้าใกล้ศูนย์ โดยถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลกลมกลืนดีมาก ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.08 แสดงว่าโมเดลกลมกลืนในระดับดีพอสมควร ถ้ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.08 ถึง 0.10 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนปานกลาง (Hair; & et al. 2006: 747; สุกมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และรัชนีกุล วิทยุภาณุวัฒน์. 2551: 23)

ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้เกณฑ์ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ตามตาราง 2

ตาราง 2 สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลอง

ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง	เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินความสอดคล้อง
1. ค่าไค-สแควร์ (χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) , χ^2 / df น้อยกว่า 3
2. ค่า CFI	มากกว่า 0.90
3. ค่า SRMR	น้อยกว่า 0.05
4. ค่า RMSEA	น้อยกว่า 0.10

4. การปรับแบบจำลอง (Model adjustment) ในการปรับแก้แบบจำลองที่ไม่กลมกลืน (Model modification) จะพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับแก้ (Modification indices) ซึ่งจะบอกผู้วิจัยว่า ควรจะเพิ่มเส้นทางอิทธิพลเพิ่มหรือตัดเส้นทางอิทธิพลออกในตัวแปรคู่ใด จึงจะทำให้แบบจำลองมีความกลมกลืนดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะทำการตัดสินใจโดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยสนับสนุนเป็นหลัก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

usr	หมายถึง	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย
teach	หมายถึง	การเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ
govern	หมายถึง	การบริหารจัดการและการกำกับดูแล
partic	หมายถึง	การมีส่วนร่วมของชุมชน
qualit	หมายถึง	คุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย
image	หมายถึง	การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
manage	หมายถึง	ภาพลักษณ์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น
researc	หมายถึง	ภาพลักษณ์ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น
servic	หมายถึง	ภาพลักษณ์ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น
cultur	หมายถึง	ภาพลักษณ์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
religi	หมายถึง	ความผูกพันทางศาสนา
believ	หมายถึง	ความเชื่อตามหลักศาสนา
pract	หมายถึง	การปฏิบัติทางศาสนา
public	หมายถึง	จิตสำนึกสาธารณะ
value	หมายถึง	การเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม
rules	หมายถึง	การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม
volunt	หมายถึง	การอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
model	หมายถึง	แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

econo	หมายถึง	เศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย
soclaw	หมายถึง	กฎหมายและระเบียบทางสังคม
ethics	หมายถึง	จริยธรรม
give	หมายถึง	การให้แก่สังคม
usup	หมายถึง	การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย
budget	หมายถึง	วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และแรงงาน
accept	หมายถึง	การยอมรับและพัฒนา
friend	หมายถึง	แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน
emo	หมายถึง	แบบอย่างทางอารมณ์
wit	หมายถึง	แบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา
mind	หมายถึง	แบบอย่างทางจิตสาธารณะ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 972 คน โดยมีคุณลักษณะดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	ชมรมด้านจิตอาสา และบำเพ็ญประโยชน์ (n = 478)		ชมรมอื่น ๆ (n = 494)		กลุ่มรวม (n = 972)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	150	31.38	132	26.72	282	29.01
หญิง	328	68.62	362	73.28	690	70.99
รวม	478	100	494	100	972	100
ศาสนา						
พุทธ	426	89.12	468	94.74	894	91.97
คริสต์	23	4.81	10	2.02	33	3.40
อิสลาม	27	5.65	16	3.24	43	4.42
อื่น ๆ	2	0.42	0	0.00	2	0.21
รวม	478	100	494	100	972	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ชมรมด้านจิตอาสา และบำเพ็ญประโยชน์ (n = 478)		ชมรมอื่น ๆ (n = 494)		กลุ่มรวม (n = 972)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการเป็นสมาชิกชมรม						
ประธานชมรม	2	0.42	2	0.40	4	0.41
รองประธานชมรม	5	1.04	3	0.61	8	0.82
เลขานุการชมรม	1	0.21	0	0.00	1	0.11
กรรมการชมรม	13	2.72	5	1.01	18	1.85
สมาชิกชมรม	457	95.61	484	97.98	941	96.81
รวม	478	100	494	100	972	100
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม						
6 เดือน ไม่ถึง 1 ปี	210	43.93	175	35.43	385	39.61
1 ปี	162	33.89	193	39.07	355	36.52
2 ปี	72	15.07	80	16.19	152	15.64
3 ปี	34	7.11	44	8.91	78	8.03
4 ปี	0	0.00	2	0.40	2	0.20
รวม	478	100	494	100	972	100
จำนวนครั้งการเข้าร่วมกิจกรรม						
1-3 ครั้ง	377	78.87	367	74.29	744	76.55
4-6 ครั้ง	68	14.23	79	15.99	147	15.12
7-9 ครั้ง	33	6.90	48	9.72	81	8.33
รวม	478	100	494	100	972	100
มหาวิทยาลัยราชภัฏ						
ธนบุรี	60	12.55	68	13.77	128	13.17
บ้านสมเด็จฯ	110	23.01	111	22.47	221	22.74
สวนสุนันทา	165	34.52	168	34.01	333	34.26
พระนคร	80	16.74	83	16.80	163	16.77
จันทราเกษม	63	13.18	64	12.95	127	13.06
รวม	478	100	494	100	972	100

ตาราง 3 พบว่า ในกลุ่มรวมของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยจำนวน 690 คน คิดเป็นร้อยละ 70.99 เป็นเพศหญิง และจำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 29.01 เป็นเพศชาย สำหรับการนับถือศาสนาพบว่า เป็นกลุ่มนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด จำนวน 894 คน คิดเป็นร้อยละ 91.97 รองลงมาเป็นกลุ่มนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 4.42 ส่วนสถานภาพการเป็นสมาชิกชมรมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุสถานภาพเป็นสมาชิกชมรม จำนวน 941 คน คิดเป็นร้อยละ 96.81 รองลงมาเป็นการชมรมจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85 สำหรับระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมนักศึกษาส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม 6 เดือน แต่ไม่ถึง 1 ปี จำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 39.61 รองลงมาเป็นกลุ่มที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม 1 ปี จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 36.52 ส่วนจำนวนครั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-3 ครั้ง จำนวน 744 คน คิดเป็นร้อยละ 76.55 รองลงมาเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม 4-6 ครั้ง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 15.12 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 34.26 รองลงมาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 22.74

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยจำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 68.62 เป็นเพศหญิง และจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 31.38 เป็นเพศชาย สำหรับการนับถือศาสนาพบว่า เป็นกลุ่มนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด จำนวน 426 คน คิดเป็นร้อยละ 89.12 รองลงมาเป็นกลุ่มนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.65 ส่วนสถานภาพการเป็นสมาชิกชมรมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุสถานภาพเป็นสมาชิกชมรม จำนวน 457 คน คิดเป็นร้อยละ 95.61 รองลงมาเป็นการชมรมจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 2.72 สำหรับระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม 6 เดือนแต่ไม่ถึง 1 ปี จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 43.93 รองลงมาเป็นกลุ่มที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม 1 ปี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 33.89 ส่วนจำนวนครั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-3 ครั้ง จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 78.87 รองลงมา 4-6 ครั้ง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 14.23 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 34.52 รองลงมาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 23.01

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในชมรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยจำนวน 362 คน คิดเป็นร้อยละ 73.28 เป็นเพศหญิง และจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 26.72 เป็นเพศชาย สำหรับการนับถือศาสนาพบว่า เป็นกลุ่มนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด จำนวน 468 คน คิดเป็นร้อยละ 94.74 รองลงมา เป็นกลุ่มนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.24 ส่วนสถานภาพการเป็นสมาชิกชมรมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุสถานภาพเป็นสมาชิกชมรม จำนวน 484 คน คิดเป็นร้อยละ 97.98 รองลงมาเป็นการชมรมจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01 สำหรับระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรมส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกชมรม 1 ปี จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 39.07

รองลงมาเป็นกลุ่มที่ระยะเวลาการเป็นชมรม 6 เดือนแต่ไม่ถึง 1 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43 ส่วนจำนวนครั้งการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ที่ 1-3 ครั้ง จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29 รองลงมาเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม 4-6 ครั้ง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 15.99 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 34.01 รองลงมาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 22.47

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ทำการศึกษาในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Sk) ค่าความโด่ง (Ku) ค่า P-value ของสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) โดยผู้วิจัยได้แปลงค่าตัวแปรให้กลายเป็นค่าคะแนนแบบปกติ (Normal Score) แล้วทดสอบว่าตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์มีการแจกแจงเป็นแบบโค้งปกติหรือไม่ โดยพิจารณาจากผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของทั้งค่าความเบ้และความโด่ง ถ้าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตาราง 4 และการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งในกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์โดยใช้การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Relationship) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) แสดงในตาราง 5

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาค่าสถิติพบว่าตัวแปรที่ใช้ศึกษาสะท้อนได้อย่างชัดเจนว่า กลุ่มตัวอย่างในทุกกลุ่มมีจิตสำนึกสาธารณะสูงที่สุดโดยในกลุ่มรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.379 กลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.314 และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.441 รองลงมาคือตัวแปรการได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์โดยในกลุ่มรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.259 กลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.229 และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.289 และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดโดยในกลุ่มรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.717 กลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.740 และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.695 โดยจำแนกรายละเอียดตามตัวแปรสังเกตได้ดังนี้

ตาราง 4 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal curve) ของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	กลุ่มนักศึกษา ชมรมด้านจิตอาสาฯ					กลุ่มนักศึกษา ชมรมด้านอื่น ๆ					กลุ่มรวม				
	M	SD	Sk	Ku	P- value	M	SD	Sk	Ku	P- value	M	SD	Sk	Ku	P- value
	การเรียนการสอน วิจัยฯ	3.621	0.913	-0.005	-0.043	0.995	3.603	0.950	-0.007	-0.037	0.996	3.612	0.932	-0.005	-0.044
การบริหารจัดการและการกำกับดูแล	3.699	0.944	-0.005	-0.059	0.984	3.638	1.027	0.002	-0.119	0.891	3.668	0.987	-0.001	-0.095	0.851
การมีส่วนร่วมกับชุมชน	3.775	0.917	-0.004	-0.035	0.998	3.755	0.972	-0.005	-0.074	0.967	3.765	0.945	-0.005	-0.060	0.948
คุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย	3.895	0.972	-0.007	-0.091	0.946	3.785	0.973	-0.015	-0.070	0.964	3.839	0.974	-0.011	-0.083	0.880
การจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น	3.819	0.879	-0.010	-0.044	0.991	3.909	0.861	-0.006	-0.078	0.962	3.865	0.871	-0.012	-0.048	0.960
การวิจัยเพื่อท้องถิ่น	3.955	0.894	-0.009	-0.051	0.988	3.921	0.894	-0.006	-0.049	0.990	3.938	0.894	-0.007	-0.055	0.955
การบริการวิชาการแก่สังคมฯ	3.951	0.882	-0.007	-0.043	0.993	3.984	0.879	-0.007	-0.047	0.991	3.968	0.880	-0.008	-0.050	0.964
การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมฯ	3.855	0.950	-0.021	-0.060	0.967	3.978	0.893	-0.020	-0.097	0.919	3.918	0.923	-0.023	-0.074	0.876
ความเชื่อตามหลักศาสนา	4.106	0.884	-0.008	-0.038	0.995	4.276	0.858	-0.017	-0.082	0.948	4.192	0.875	-0.013	-0.061	0.934
การปฏิบัติทางศาสนา	4.031	0.859	-0.004	-0.024	0.999	4.086	0.855	-0.012	-0.057	0.981	4.059	0.857	-0.009	-0.041	0.975
การเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ฯ	4.254	1.012	-0.059	-0.209	0.550	4.377	0.943	-0.066	-0.241	0.424	4.317	0.979	-0.063	-0.229	0.205
การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม	4.347	1.001	-0.056	-0.215	0.538	4.519	0.943	-0.073	-0.250	0.383	4.435	0.975	-0.066	-0.233	0.189
การอาสาทำกิจกรรมฯ	4.347	0.995	-0.075	-0.272	0.330	4.424	0.929	-0.083	-0.266	0.315	4.386	0.962	-0.081	-0.270	0.090
เศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย	4.195	0.940	-0.053	-0.184	0.637	4.202	0.868	-0.031	-0.126	0.841	4.199	0.903	-0.043	-0.162	0.492

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	กลุ่มนักศึกษา ชมรมด้านจิตอาสา					กลุ่มนักศึกษา ชมรมด้านอื่น ๆ					กลุ่มรวม				
	M	SD	Sk	Ku	P- value	M	SD	Sk	Ku	P- value	M	SD	Sk	Ku	P- value
	กฎหมายและระเบียบทางสังคม	4.172	0.968	-0.040	-0.147	0.774	4.283	0.859	-0.032	-0.123	0.845	4.228	0.915	-0.038	-0.137
จริยธรรม	4.240	0.927	-0.030	-0.119	0.863	4.348	0.854	-0.032	-0.128	0.834	4.295	0.892	-0.032	-0.125	0.678
การให้แก่สังคม	4.270	0.913	-0.020	-0.094	0.927	4.296	0.833	-0.020	-0.089	0.932	4.283	0.873	-0.022	-0.091	0.864
วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ฯ	3.961	0.900	-0.009	-0.053	0.987	4.003	0.863	-0.020	-0.092	0.927	3.982	0.881	-0.015	-0.077	0.893
การยอมรับและพัฒนา	4.119	0.888	-0.008	-0.059	0.982	4.120	0.838	-0.015	-0.059	0.975	4.120	0.862	-0.013	-0.061	0.935
การเห็นแบบอย่างทางอารมณ์	4.094	0.891	-0.009	-0.046	0.990	4.174	0.817	-0.012	-0.062	0.975	4.135	0.855	-0.012	-0.055	0.947
การเห็นแบบอย่างการบริโภคฯ	4.094	0.879	-0.008	-0.035	0.996	4.146	0.867	-0.008	-0.051	0.988	4.120	0.873	-0.009	-0.040	0.976
การเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะ	4.248	0.930	-0.017	-0.092	0.934	4.292	0.842	-0.015	-0.084	0.947	4.270	0.886	-0.018	-0.084	0.864

ในตัวแปรพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยพบว่ากลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในด้านการเรียนการสอน วิจัยและบริการวิชาการเท่ากับ 3.621 ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแลเท่ากับ 3.699 ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนเท่ากับ 3.775 และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยเท่ากับ 3.895 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยทุกด้านของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

สำหรับตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ พบว่าการรับรู้ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่นและการรับรู้ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่นของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ย 3.955 และ 3.951 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ที่มีค่าเฉลี่ย 3.894 และ 0.882 ส่วนค่าเฉลี่ยของการรับรู้ด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่ากลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ เช่นเดียวกับตัวแปรการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยพบว่าค่าเฉลี่ยด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และแรงงาน และด้านการยอมรับและพัฒนาของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เท่ากับ 3.961 และ 4.119 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ที่มีค่าเท่ากับ 4.003 และ 4.120 ตามลำดับ

ส่วนตัวแปรความผูกพันทางศาสนานั้นพบว่าค่าเฉลี่ยทั้งด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและด้านการปฏิบัติทางศาสนาของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่ากลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับตัวแปรจิตสำนึกสาธารณะ ตัวแปรแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์และตัวแปรแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนที่ค่าเฉลี่ยในทุกด้านของกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ล้วนสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

เมื่อทำการตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปรสังเกตในกลุ่มรวมพบว่าตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาทุกตัวแปรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value ของ Skewness; & Kurtosis มากกว่า .05) ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรสังเกตที่ทำการศึกษาในกลุ่มรวมทุกตัวแปรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ เช่นเดียวกับผลการตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปรสังเกตในกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ที่ตัวแปรสังเกตทุกตัวแปรที่ทำการศึกษามีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ดังนั้นข้อมูลที่นำมาศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการแจกแจงแบบโค้งปกติ

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1. การเรียนการสอนวิจัยและบริการวิชาการ	1																					
2. การบริหารจัดการและการกำกับดูแล	.783**	1																				
3. การมีส่วนร่วมกับชุมชน	.791**	.798**	1																			
4. คุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย	.742**	.771**	.829**	1																		
5. การจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น	.594**	.550**	.620**	.603**	1																	
6. การวิจัยเพื่อท้องถิ่น	.621**	.588**	.682**	.683**	.796**	1																
7. การบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น	.593**	.560**	.649**	.634**	.763**	.827**	1															
8. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	.539**	.487**	.564**	.544**	.697**	.715**	.745**	1														
9. ความเชื่อตามหลักศาสนา	.403**	.378**	.451**	.440**	.565**	.583**	.585**	.631**	1													
10. การปฏิบัติทางศาสนา	.474**	.475**	.545**	.526**	.550**	.599**	.612**	.608**	.781**	1												
11. การเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อส่วนรวม	.267**	.239**	.321**	.346**	.504**	.478**	.477**	.571**	.707**	.549**	1											
12. การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม	.269**	.245**	.353**	.347**	.482**	.467**	.487**	.537**	.708**	.582**	.831**	1										
13. การอาสาทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	.308**	.263**	.382**	.384**	.492**	.499**	.514**	.527**	.700**	.602**	.763**	.810**	1									
14. เศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย	.355**	.322**	.387**	.429**	.506**	.513**	.520**	.566**	.611**	.574**	.646**	.633**	.639**	1								
15. กฎหมายและระเบียบทางสังคม	.345**	.322**	.398**	.409**	.531**	.519**	.539**	.621**	.670**	.559**	.686**	.689**	.675**	.764**	1							
16. จริยธรรม	.372**	.342**	.430**	.437**	.490**	.520**	.539**	.582**	.650**	.570**	.667**	.650**	.656**	.695**	.811**	1						
17. การให้แก่สังคม	.421**	.392**	.468**	.490**	.512**	.549**	.580**	.602**	.631**	.597**	.649**	.651**	.676**	.725**	.793**	.817**	1					
18. วัสดุอุปกรณ์งบประมาณและแรงงาน	.448**	.417**	.483**	.491**	.550**	.591**	.584**	.619**	.563**	.560**	.546**	.534**	.551**	.614**	.634**	.611**	.660**	1				
19. การยอมรับและพัฒนา	.466**	.445**	.499**	.516**	.563**	.611**	.610**	.625**	.622**	.619**	.575**	.595**	.633**	.609**	.652**	.673**	.706**	.806**	1			
20. แบบอย่างทางอารมณ์	.421**	.393**	.478**	.481**	.522**	.541**	.544**	.570**	.594**	.585**	.599**	.588**	.598**	.620**	.666**	.660**	.675**	.655**	.680**	1		
21. แบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา	.401**	.368**	.448**	.468**	.511**	.508	.527**	.519**	.592**	.597**	.592**	.573**	.604**	.593**	.633**	.626**	.649**	.603**	.626**	.771**	1	
22. แบบอย่างทางจิตสาธารณะ	.388**	.364**	.443**	.474**	.495**	.516	.538**	.524**	.612**	.601**	.614**	.621**	.651**	.616**	.645**	.670**	.691**	.610**	.650**	.755**	.801**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หลังจากที่ได้ดำเนินการตรวจสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติของตัวแปรสังเกตที่นำมาใช้ในการศึกษาในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มรวม กลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และกลุ่มนักศึกษาชมรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Relationship) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามที่ไคลน์ (Kline, 2005: 56) ได้เสนอไว้ว่าหากตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงกว่า .85 จะทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้จึงควรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ไม่เป็นปัญหาดังกล่าว และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากตาราง 5 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ศึกษาพบว่า มีค่าความสัมพันธ์ไปในเชิงบวกอยู่ระหว่าง .239 ถึง .831 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ การเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อส่วนรวม กับ การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม ($r = .831, P < .01$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกับชุมชน กับ คุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ($r = .829, P < .01$) และ การวิจัยเพื่อท้องถิ่น กับ การบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น ($r = .827, P < .01$) ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เกิน .85 ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าตัวแปรไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยตามสมมติฐานข้อที่ 1.1 – 1.11 ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

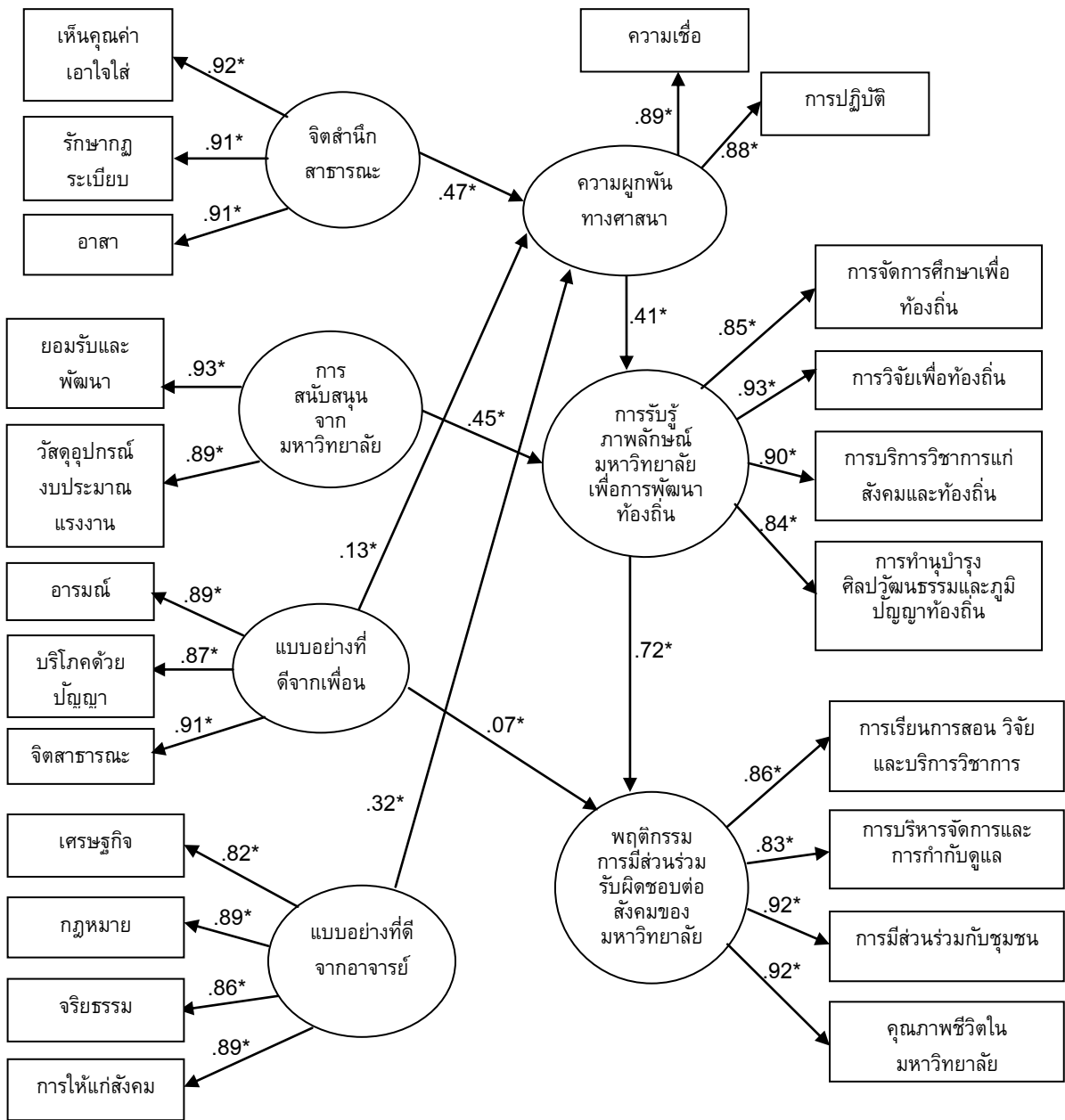

ตาราง 6 ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองในกลุ่มรวมหลังปรับแบบจำลอง

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าสถิติหลังปรับ
χ^2	$p > .05$	422.66, df = 165, p = 0.00
χ^2 / df	น้อยกว่า 3	2.562
CFI	มากกว่า 0.90	1.00
SRMR	น้อยกว่า 0.05	0.037
RMSEA	น้อยกว่า 0.10	0.040

จากตาราง 6 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองภายหลังจากการปรับแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ถึงแม้ว่ายังมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าสถิติดังกล่าวขึ้นกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งหากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ค่าไค-สแควร์จะยิ่งสูงมากจนทำให้สรุปได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยการพิจารณาค่า χ^2 / df ซึ่งค่าที่ได้คือ 2.562 ซึ่งไม่เกิน 3 จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ที่บ่งบอกได้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนดีมาก ส่วนค่า SRMR ค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่า CFI มากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลประจักษ์ดี จากค่าดัชนีดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่ปรับแก้มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์และการประมาณค่าขนาดอิทธิพลในแบบจำลองเป็นที่ยอมรับได้ตามผลการวิเคราะห์ดัชนีภาพประกอบ 10 และตาราง 7

ภาพประกอบ 10 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของแบบจำลองในกลุ่มรวมหลังปรับแก้ (นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05)

ตาราง 7 คะแนนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมของแบบจำลองหลังปรับแก้

ตัวแปรตาม	R ²	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ					
			การรับรู้ ภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัย	ความ ผูกพันทาง ศาสนา	จิตสำนึก สาธารณะ	การสนับสนุน จาก มหาวิทยาลัย	แบบอย่าง ที่ดีจาก เพื่อน	แบบอย่าง ที่ดีจาก อาจารย์
การมีส่วนร่วม		DE	.72*				.07*	
รับผิดชอบต่อสังคม	.60	IE		.30*	.14*	.32*	.04*	.09*
		TE	.72*	.30*	.14*	.32*	.11*	.09*
การรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย	.62	DE		.41*		.45*		
		IE			.19*		.06*	.13*
		TE		.41*	.19*	.45*	.06*	.13*
ความผูกพันทางศาสนา	.75	DE			.47*		.13*	.32*
		IE						
		TE			.47*		.13*	.32*

$\chi^2 = 422.66, df = 165 (p = .00), \chi^2 / df = 2.562, CFI = 1.00, SRMR = 0.037, RMSEA = 0.040$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพประกอบ 10 และตาราง 7 อิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลมีรายละเอียดดังนี้

1. อิทธิพลของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลรวม (Total Effect) และอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อตัวแปรพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่มีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85) ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .93) ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90) และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84) จะส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย

2. อิทธิพลของลักษณะทางจิตและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

จากภาพประกอบ 10 และตาราง 7 พบว่าตัวแปรลักษณะทางจิตและตัวแปรสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลรวม (Total Effect) ต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมากที่สุด คือ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ ความผูกพันทางศาสนา จิตสำนึกสาธารณะ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .41, .19, .13 และ .06 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ โดยตัวแปรอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ ความผูกพันทางศาสนาที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเท่ากับ .41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจิตสำนึกสาธารณะ แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเท่ากับ .19, .06 และ .13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ และตัวแปรเชิงสาเหตุดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 62

กล่าวได้ว่าการศึกษาที่มีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) และการปฏิบัติทางศาสนา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88) จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และหากนักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในด้านวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และแรงงาน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) และด้านการยอมรับและพัฒนา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .93) จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย อีกทั้งการที่นักศึกษามีจิตสำนึกสาธารณะในด้านการเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .92) การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) และการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) ย่อมส่งผลให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยโดยส่งผลทางอ้อมผ่านความผูกพันทางศาสนา กล่าวคือ จิตสำนึกสาธารณะส่งผลให้เกิดความผูกพันทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนาส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้หากนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82) ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) ด้านจริยธรรม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86) และด้านการให้แก่สังคม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) ย่อมส่งผลทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และยังส่งผลทางอ้อมผ่านความผูกพันทางศาสนา กล่าวคือ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ส่งผลให้เกิดความผูกพันทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนาส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และพบว่าหากนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในด้านการเห็นแบบอย่างทาง

อารมณ์ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .87) และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) ย่อมส่งผลทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และยังส่งผลทางอ้อมผ่านความผูกพันทางศาสนา กล่าวคือ แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนส่งผลให้เกิดความผูกพันทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนาส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

3. อิทธิพลของลักษณะทางจิตและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

จากภาพประกอบ 10 และตาราง 7 พบว่าตัวแปรลักษณะทางจิตและตัวแปรสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลรวม (Total Effect) ต่อตัวแปรพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .32 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ ความผูกพันทางศาสนา จิตสำนึกสาธารณะ แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .30, .14, .11 และ .09 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ โดยตัวแปรอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากที่สุดคือ แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนที่มีค่าเท่ากับ .07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยเท่ากับ .04 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความผูกพันทางศาสนา จิตสำนึกสาธารณะ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยเท่ากับ .30, .14, .32 และ .09 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ และตัวแปรเชิงสาเหตุดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 60

กล่าวได้ว่าการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยส่งผลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แสดงว่าหากนักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และแรงงาน (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) และด้านการยอมรับและพัฒนา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .93) จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ส่วนในด้านความผูกพันทางศาสนาพบว่าส่งผลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แสดงว่าหากนักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) และการปฏิบัติทางศาสนา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88) ก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย และการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ซึ่งในด้านจิตสำนึกสาธารณะพบว่าส่งผลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์

มหาวิทยาลัย แสดงว่าหากนักศึกษามีจิตสำนึกสาธารณะในด้านการเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .92) การรักษาภาวะเบี่ยงเบนของส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) และการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แล้วตัวแปรทั้งสองยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนพบว่า หากนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในด้านการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .87) และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) ย่อมส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย และยังพบว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนส่งผลทางอ้อม (Indirect Effect) ผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย กล่าวคือ เมื่อแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยแล้วตัวแปรทั้งสองยังส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย และในด้านแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ก็ส่งผลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยด้วยเช่นกันแสดงว่าหากนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82) ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) ด้านจริยธรรม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86) และด้านการให้แก่สังคม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) จะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยแล้วตัวแปรทั้งสองจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

4. อิทธิพลของลักษณะทางจิตและอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อความผูกพันทางศาสนา

จากภาพประกอบ 10 และตาราง 7 พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลรวม (Total Effect) ต่อตัวแปรความผูกพันทางศาสนามากที่สุดคือ จิตสำนึกสาธารณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .32 และ .13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ เช่นเดียวกับตัวแปรอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อความผูกพันทางศาสนามากที่สุดคือ จิตสำนึกสาธารณะที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อความผูกพันทางศาสนาเท่ากับ .32 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อความผูกพันทางศาสนาเท่ากับ .13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวได้ว่าการที่นักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะในด้านการเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .92) การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) และการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) จะส่งผลให้นักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาทั้งด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนา ส่วนแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์หากนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82) ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) ด้านจริยธรรม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86) และด้านการให้แก่สังคม (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) ก็ส่งผลทำให้มีความผูกพันทางศาสนา และหากนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในด้านการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .89) การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .87) และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะ (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91) จะส่งผลทำให้มีความผูกพันทางศาสนาทั้งด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนาไปด้วย

จากอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีต่อตัวแปรผลดังภาพประกอบ 10 และตาราง 7 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 – 1.11 ดังนี้

1. แบบจำลองแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.1 ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีค่าเท่ากับ .72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.1 ที่กำหนดว่าการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

1.2 ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของความผูกพันทางศาสนาที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีค่าเท่ากับ .41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.2 ที่กำหนดว่าความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมของความผูกพันทางศาสนาที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีค่าเท่ากับ .30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.3 กำหนดว่าความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

1.10 ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนที่มีต่อความผูกพันทางศาสนาและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยเท่ากับ .13 และ .07 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ แต่ไม่ได้มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.10 เพียงบางส่วนที่กำหนดว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

1.11 ผลการวิจัยพบว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยผ่านความผูกพันทางศาสนาเท่ากับ .06 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเท่ากับ .04 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.11 ที่กำหนดว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมใหม่มหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ตามสมมติฐานข้อ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมใหม่มหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์เหมือนกันและไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากัน 2) กำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 1 และเพิ่มเงื่อนไขให้ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรสังเกตภายนอกทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน 3) กำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 2 และเพิ่มกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน 4) กำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 3 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัว ในรูปแบบเท่ากัน และ 5) กำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 4 และเพิ่มกำหนดเงื่อนไขให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายในที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน รายละเอียดแสดงตามตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

เงื่อนไข	ดัชนีความกลมกลืน (Fit Index)				เงื่อนไขความไม่แปรเปลี่ยน			
	χ^2	df	P-value	RMSEA	χ^2/df	χ^2 (ผลต่าง)	df (ผลต่าง)	P-value
ขั้นที่ 1: รูปแบบความสัมพันธ์เหมือนกัน และไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากัน	1067.66	372	0.00	0.062	2.870	-	-	-
ขั้นที่ 2: ขั้นที่ 1 เพิ่มเงื่อนไขให้ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน	1071.83	380	0.00	0.061	2.821	4.17 (ขั้น2-ขั้น1)	8 (ขั้น2-ขั้น1)	0.841
ขั้นที่ 3: ขั้นที่ 2 เพิ่มเงื่อนไขให้ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน	1075.66	387	0.00	0.061	2.779	3.83 (ขั้น3-ขั้น2)	7 (ขั้น3-ขั้น2)	0.799
ขั้นที่ 4: ขั้นที่ 3 เพิ่มเงื่อนไขให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน	1082.36	392	0.00	0.060	2.761	6.70 (ขั้น4-ขั้น3)	5 (ขั้น4-ขั้น3)	0.244
ขั้นที่ 5: ขั้นที่ 4 เพิ่มเงื่อนไขให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายในที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน	1088.57	394	0.00	0.060	2.763	6.21 (ขั้น5-ขั้น4)	2 (ขั้น5-ขั้น4)	0.045*
ขั้นที่ 5.1: ขั้นที่ 4 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเท่ากัน	1088.36	393	0.00	0.060	2.775	6.00 (ขั้น5.1-ขั้น4)	1 (ขั้น5.1-ขั้น4)	0.014*
ขั้นที่ 5.2: ขั้นที่ 4 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยเท่ากัน	1082.83	393	0.00	0.060	2.755	0.47 (ขั้น5.2-ขั้น4)	1 (ขั้น5.2-ขั้น4)	0.493

จากตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในชั้นที่ 1 พบว่า ดัชนีความกลมกลืนเกือบทุกดัชนีบ่งบอกว่าแบบจำลองที่วิเคราะห์ในชั้นตอนนี้มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 1067.66$, $df = 372$, $p\text{-value} = 0.00$, $\chi^2/df = 2.870$, $RMSEA = 0.062$, $SRMR = 0.055$, $CFI = 0.99$) แสดงว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลองของทั้งสองกลุ่มเหมือนกันแต่อาจแตกต่างกันที่ขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจึงต้องดำเนินการทดสอบในชั้นตอนต่อไป ซึ่งเป็น การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ค่าพารามิเตอร์ใน รูปแบบความสัมพันธ์) รายละเอียดตามขั้นตอนที่ 2-5

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแฝงภายนอกทุกตัวภายในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน โดยกำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 1 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกทุกตัวในรูปแบบ เท่ากัน โดยผลการทดสอบพบว่าผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 1 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2_{diff} = 4.17$, $df_{diff} = 8$, $p\text{-value} = 0.841$) แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายนอกทุกตัวภายในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่เป็น สมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิต อาสาและบำเพ็ญประโยชน์เท่ากัน

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแฝงภายในทุกตัวภายในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน โดยกำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 2 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบเท่ากัน ผลการทดสอบพิจารณาจากผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างขั้นที่ 3 และขั้นที่ 2 ที่ระดับขององศาอิสระที่มา จากผลต่างขององศาอิสระระหว่างขั้นที่ 3 และขั้นที่ 2 ถ้าผลการทดสอบพบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายในในรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกัน ระหว่างกลุ่ม โดยผลการทดสอบพบว่าผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ขั้นที่ 3 และ ขั้นที่ 2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2_{diff} = 3.83$, $df_{diff} = 7$, $p\text{-value} = 0.799$) แสดงว่าค่า สัมประสิทธิ์องค์ประกอบของตัวแปรแฝงภายในทุกตัวภายในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้าน จิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เท่ากัน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน โดยกำหนดเงื่อนไขตามขั้นที่ 3 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝง ภายในทุกตัวในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน ผลการทดสอบพิจารณาจากผลต่างค่าไค-สแควร์ ระหว่างขั้นที่ 4 และ ขั้นที่ 3 ที่ระดับขององศาอิสระที่มาจากผลต่างขององศาอิสระระหว่างขั้นที่ 4 และ ขั้นที่ 3 ถ้าผลการทดสอบพบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัว

แปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม โดยผลการทดสอบพบว่าผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ชั้นที่ 4 และชั้นที่ 3 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2_{diff} = 6.70$, $df_{diff} = 5$, $p\text{-value}=0.244$) แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายนอกที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เท่ากัน

ชั้นที่ 5 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน โดยกำหนดเงื่อนไขตามชั้นที่ 4 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายในที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัวในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน ผลการทดสอบพิจารณาจากผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างชั้นที่ 5 และชั้นที่ 4 ที่ระดับองศาอิสระที่มาจากผลต่างขององศาอิสระ ระหว่างชั้นที่ 5 และชั้นที่ 4 ถ้าผลการทดสอบพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายในที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงภายในทุกตัว ในรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม โดยผลการทดสอบพบว่าผลต่างของค่าไคสแควร์ระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ชั้นที่ 5 กับชั้นที่ 4 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2_{diff} = 6.21$, $df_{diff} = 2$, $p\text{-value}=0.045$) แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรแฝงภายในอย่างน้อย 1 ค่าแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม ดังนั้นจึงทำการวิเคราะห์เพื่อค้นหาว่ามีค่าอิทธิพลใดบ้างที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งก็คือการวิเคราะห์ในชั้น 5.1 – 5.2

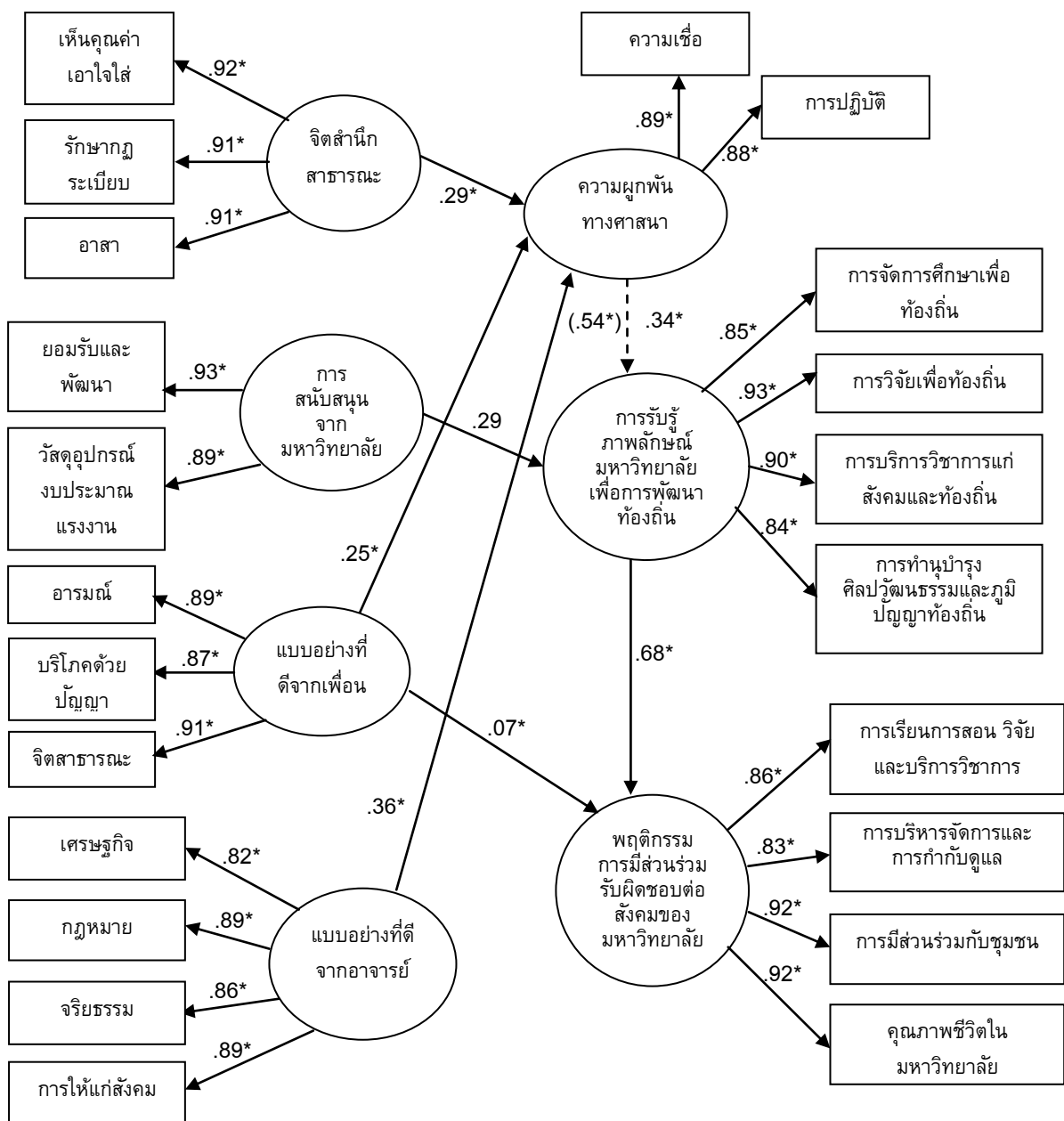
ชั้นที่ 5.1 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่มหรือไม่ โดยโดยกำหนดเงื่อนไขตามชั้นที่ 4 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในรูปแบบความสัมพันธ์ทั้งสองกลุ่มเท่ากัน ผลการทดสอบพิจารณาจากผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างแบบจำลองชั้นที่ 5.1 และชั้นที่ 4 ที่ระดับองศาอิสระที่มาจากผลต่างขององศาอิสระ ระหว่างชั้นที่ 5.1 และชั้นที่ 4 ถ้าผลการทดสอบพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ทดสอบแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม โดยผลการทดสอบพบว่าผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ทั้งสองมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2_{diff} = 6.00$, $df_{diff} = 1$, $p\text{-value}=0.014$) แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยระหว่างนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ภายในรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม

ชั้นที่ 5.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อตัวแปรพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในรูปแบบความสัมพันธ์แตกต่างกันระหว่างกลุ่มหรือไม่ โดยกำหนดเงื่อนไขตามชั้นที่ 4 และเพิ่มเงื่อนไขกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในรูปแบบความสัมพันธ์เท่ากัน ผลการทดสอบพิจารณาจากผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างชั้นที่ 5.2 และ ชั้นที่ 4 ที่ระดับองศาอิสระที่มาจากผลต่างขององศาอิสระ ระหว่างชั้นที่ 5.2 และชั้นที่ 4 ถ้าผลการทดสอบพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ทดสอบแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม โดยผลการทดสอบพบว่าผลต่างค่าไค-สแควร์ระหว่างแบบจำลองทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2_{diff} = 0.47$, $df_{diff}=1$, $p\text{-value}=0.493$) แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่าง นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ภายในรูปแบบความสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ในชั้น 5.1 – 5.2 พบว่ามีค่าอิทธิพลที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มเพียงค่าเดียวคือ ความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ในชั้นการวิเคราะห์ที่ 5.1 ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์สุดท้ายในการอ่านค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่มก็คือรูปแบบความสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ในชั้นที่ 5.1 ซึ่งพบว่าในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย เท่ากับ 0.54 แต่ในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเท่ากับ 0.34 แสดงว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวแสดงไว้ในภาพประกอบ 11

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 “แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีรูปแบบความสัมพันธ์มีลักษณะไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มแต่พบที่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ที่ทดสอบบางตัว ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

-----> เป็นเส้นอิทธิพลที่มีความแปรเปลี่ยนของแบบจำลอง

(0.54*) เป็นค่าอิทธิพลของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

0.34* เป็นค่าอิทธิพลของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่น

ภาพประกอบ 11 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงในแบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ตามสมมติฐานข้อ 3

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงในแบบจำลองระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

ตัวแปรแฝง	ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t-value	p-value
การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมฯ	-0.046	0.053	-0.876	0.381
การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย	0.031	0.049	0.624	0.532
ความผูกพันทางศาสนา	0.137	0.055	2.506*	0.012
จิตสำนึกสาธารณะ	0.133	0.058	2.282*	0.022
แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์	0.065	0.049	1.340	0.180
การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย	0.016	0.053	0.300	0.764
แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	0.057	0.050	1.130	0.258

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ผลต่างค่าเฉลี่ย = กลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่น - ค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ความผูกพันทางศาสนา จิตสำนึกสาธารณะ แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ในการวิเคราะห์ได้กำหนดให้นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เป็นกลุ่มฐานและให้นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ ถ้าผลต่างมีค่าเป็นบวกแสดงว่านักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ แต่ถ้าผลต่างมีค่าเป็นลบแสดงว่านักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงต่ำกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรแฝงที่พบมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ตัวแปรคือ ตัวแปร

ความผูกพันทางศาสนาและตัวแปรจิตสำนึกสาธารณะ โดยกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ (t -value = 2.282, 2.506 ตามลำดับ) ส่วนตัวแปรแฝงพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนพบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (t -value = 0.300, 1.130, 1.340, 0.624 และ -0.876 ตามลำดับ)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 “ค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในแบบจำลอง ๙ ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน” ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงแตกต่างกันเพียงบางส่วน ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 บางส่วน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์มีความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยคือ 1) เพื่อทดสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ และ 3) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย 3 ข้อ ได้แก่ 1) แบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีสมมติฐานย่อยตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ (1.1) การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (1.2) ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.3) ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.4) จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.5) จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.6) แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.7) แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.8) การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.9) การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย (1.10) แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

และพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (1.11) แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย 2) แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ที่มีความแตกต่างกัน และ 3) ค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 972 คน ประกอบด้วย นักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 478 คน และนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 494 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก (Lottery) รายชื่อชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์และชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทั้ง 5 แห่งจนครบจำนวนในแต่ละกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 8 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.966 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.690 - 0.802 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.766 - 0.849 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.586 - 0.720 ตอนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.966 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.697 - 0.789 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.787 - 0.887 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.619 - 0.787 ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันทางศาสนา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.950 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.621 - 0.799 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.705 - 0.837 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.497 - 0.762 ตอนที่ 5 แบบสอบถามจิตสำนึกสาธารณะ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.965 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.755 - 0.832 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.777 - 0.895 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.604 - 0.801 ตอนที่ 6 แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.967 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.706 - 0.813 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.786 - 0.896 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.642 - 0.803 ตอนที่ 7 แบบสอบถามการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.950 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่

ปรับแก้ระหว่าง 0.727 - 0.791 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.787 - 0.859 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.619 - 0.738 และตอนที่ 8 แบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.961 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ระหว่าง 0.613 - 0.781 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.674 - 0.846 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง 0.454 - 0.716

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

1. จากจุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 1

1.1 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากการปรับแบบจำลอง โดยทำการปรับลดเส้นอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญออกรวมจำนวน 3 เส้นทางสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเป็นไปได้จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและยอมให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กัน พบว่าแบบจำลองภายหลังจากการปรับแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเท่ากับ $\chi^2 = 422.66$, $df = 165$ ($p = .00$), $\chi^2 / df = 2.562$, $CFI = 1.00$, $SRMR = 0.037$, $RMSEA = 0.040$

1.2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลต่อตัวแปรผลในแบบจำลองตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 – 1.11

1) การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.1

2) ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.2

2. จากจุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

พบว่ารูปแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ไม่แตกต่างกันหรือมีความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลอง มีค่าอำนาจองค์ประกอบของตัวแปรภายนอกสังเกตได้และตัวแปรภายในสังเกตได้ และค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายนอกแฝงที่มีต่อตัวแปรภายในแฝงไม่แตกต่างกัน แต่มีค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรภายในแฝงที่มีต่อตัวแปรภายในแฝงแตกต่างกัน 1 เส้นทาง ได้แก่ ความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย โดยพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

3. จากจุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์

พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝง 2 ตัวแปรคือ ตัวแปรความผูกพันทางศาสนาและตัวแปรจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ แต่ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 บางส่วน

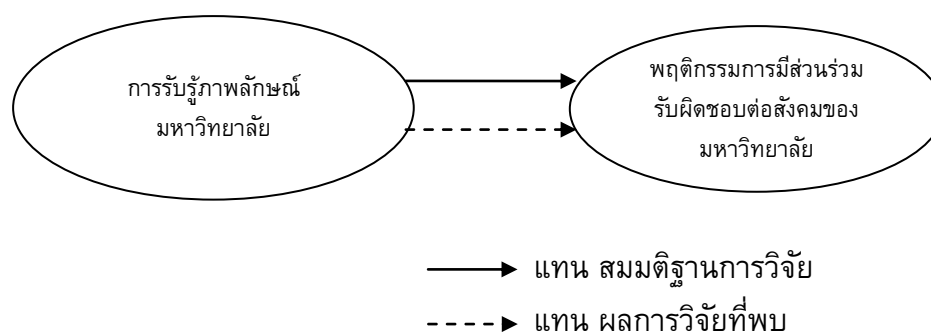
อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 แบบจำลองสมมติฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีสมมติฐานย่อยตามเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.1 การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.1 ดังภาพประกอบ 12

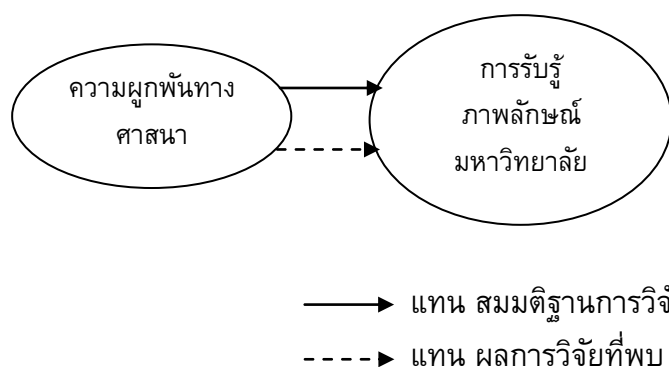
ภาพประกอบ 12 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.1 และผลการวิจัยที่พบ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์มีการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นย่อมส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าหากนักศึกษาได้รับรู้เพิ่มเติมว่าสถาบันของตนมีชื่อเสียงในทางบวกและมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจน อีกทั้งมีความตระหนักว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีนั้นได้ นักศึกษาก็จะให้ความร่วมมือหรือเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับมหาวิทยาลัยของตนแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นด้วยความเต็มใจ ดังที่ วาสิณี วรรณศรี (2549) พบว่าภาพลักษณ์ที่ดีขององค์การส่งผลต่อความเชื่อถือศรัทธาและการเข้าร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของบุคคล เช่นเดียวกับ บุญทวารณ วิงวอน (2555) ที่ศึกษาพบว่าความมีชื่อเสียงขององค์การมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานสูงมาก ส่วนในระดับสากลพบว่า นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมคาดหวังและชื่นชมในสถาบันการศึกษาที่มีภาพลักษณ์ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดี (Corporate Reputation Watch, 2008) และผลการศึกษาของ เบอโควิช และ ลูเทอร์แมน ที่พบว่าภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีของสถาบันการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดความ

สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา (จันทร์จิรา มูลเมือง. 2535 อ้างอิงจาก Berkowitz; & Luterman. 1968) ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่าการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.2 ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.2 ดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.2 และผลการวิจัยที่พบ

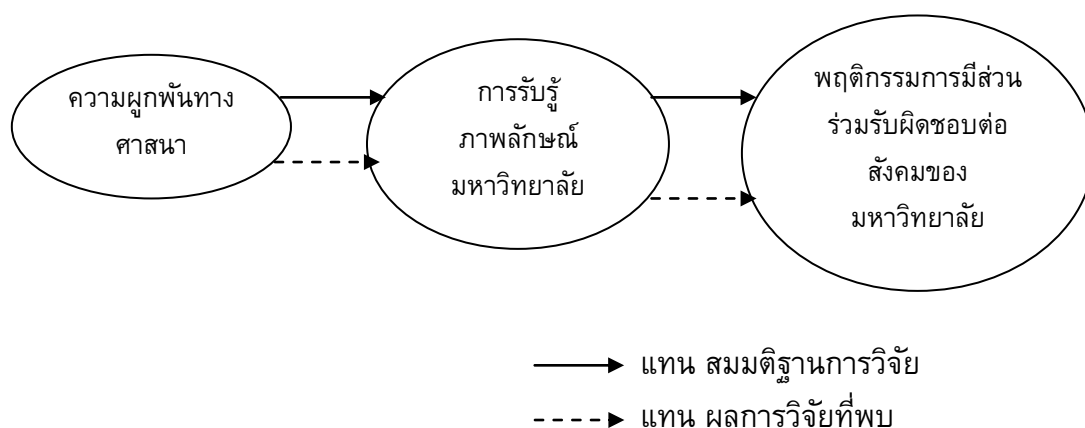
จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์มีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนาย่อมส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาที่เกิดขึ้นในนักศึกษามักมาจากแนวคิดหรือคำสอนที่มุ่งส่งเสริมและกล่อมเกล่าให้มีความประพฤติที่ดีเหมาะสมกับค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม ประกอบกับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏแสดงความเป็นสถาบันที่มุ่งการพัฒนาหรือทำคุณประโยชน์ให้กับท้องถิ่นและสังคมจึงเป็นภาพลักษณ์ขององค์กรแห่งความดี ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความเชื่อด้านความเชื่อทางศาสนาของนักศึกษาจึงทำให้นักศึกษาที่มีความผูกพันทางศาสนาเกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยได้ง่ายยิ่งขึ้น ดังที่ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2557) ศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความผูกพันกับศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ นอกจากนี้ผลการวิจัยของวิชาชีพอื่นยังช่วยสนับสนุนให้ผลการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น อาทิเช่น ด้านการพยาบาลที่พบว่าพยาบาลที่มีทัศนคติที่ดีต่อการพยาบาลสูงก็มักจะเป็นพยาบาลที่มีลักษณะทางพุทธสูงไปด้วย (ณัฐสุดา สุจินันท์กุล. 2541)

ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.3 ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.3 ดังภาพประกอบ 14

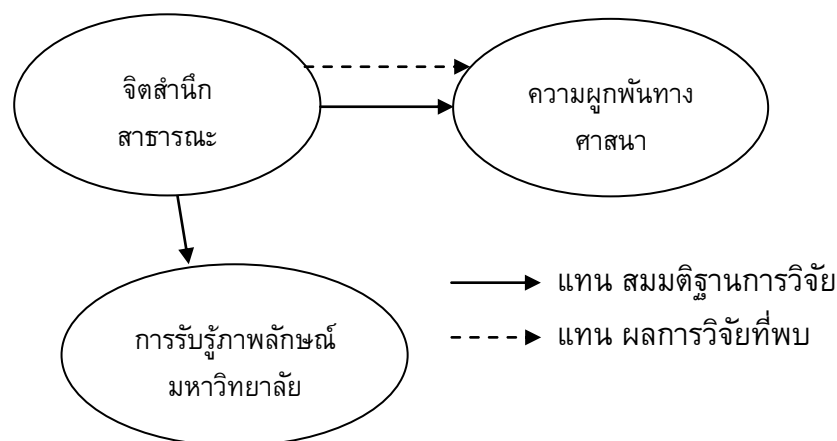
ภาพประกอบ 14 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.3 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่มีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนาก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยอีกด้วย จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อนักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาแสดงว่านักศึกษาความรู้สึกรับผิดชอบซื่อสัตย์และมีลักษณะของการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตัวเองทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจบทบาทที่ดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการรับใช้และพัฒนาสังคมและท้องถิ่น ซึ่งเมื่อนักศึกษาเกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ดังกล่าวของมหาวิทยาลัยก็ย่อมมีความต้องการให้ตนเองได้มีส่วนร่วมหรือให้การสนับสนุนกิจกรรมและโครงการเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ต่อไป สอดคล้องกับจิรวัดนา มั่นยืน (2536) ที่พบว่า นิสิตที่มีความเชื่อทางพุทธศาสนาและมีการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาสูงมักเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์หรือกิจกรรมทั่วไปและความถี่สูงในการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่านิสิตกลุ่มอื่น และ ญัฐยา ลือชาติตติกุล (2546) พบว่า พนักงานที่มี

วิถีชีวิตทางพุทธสูงก็จะเป็นผู้มีเจตคติต่อการทำงานด้านบริการและพฤติกรรมการทำงานด้านบริการสูงกว่าพนักงานที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำ ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า ความผูกพันทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.4 จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าจิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความผูกพันทางศาสนา แต่ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.4 เพียงบางส่วน ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.4 และผลการวิจัยที่พบ

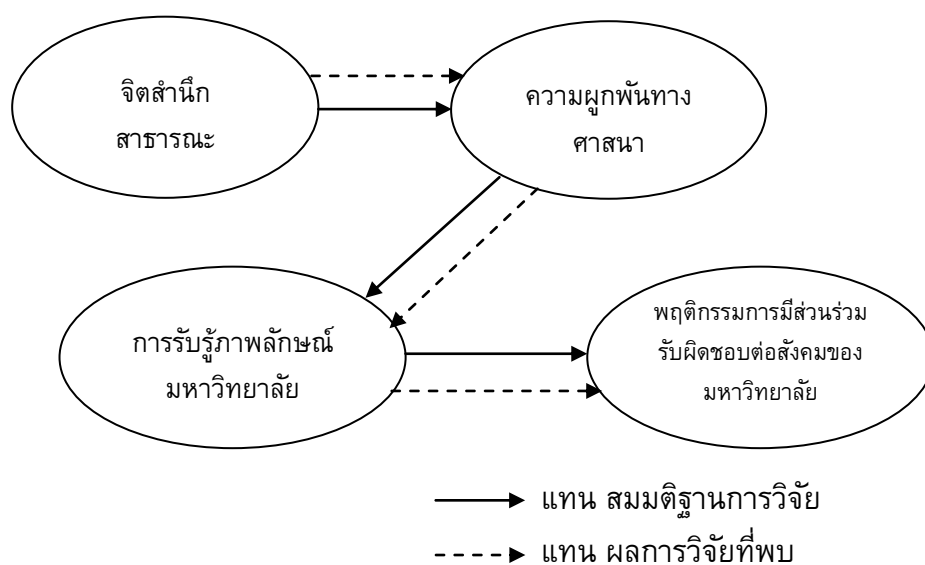
จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษามีจิตสำนึกสาธารณะในด้านการเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม และการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมก็จะส่งผลให้นักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนา และการปฏิบัติทางศาสนาไปด้วย จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่านักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิด คุณธรรม จริยธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจย่อมทำให้เกิดความผูกพันทางศาสนาไปด้วยเนื่องจากเป็นความเชื่อและหลักปฏิบัติที่มีความคล้ายคลึงกันคือการยึดมั่นในความดี และหลีกเลี่ยงการแสดงความประพฤติก่อให้เกิดครุฑครองครองธรรม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542) ได้เสนอไว้ว่าผู้ที่มีจิตสำนึกสาธารณะมักจะรู้จักเอาใจใส่และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ยึดมั่นในระบบคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงามและละอายต่อสิ่งผิด และ พรรษา เลหาเสรีกุล (2537:9) เสนอไว้ว่าศาสนาสอนให้ประพฤติอยู่ในขอบเขตของศีลธรรม มีความเมตตาและให้กำลังใจกันเหนียวที่ต้องประสบความทุกข์ และสร้างความสามัคคีให้บุคคลมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันดังที่ รัญจวน อินทรกำแหง (บุญทัน ภูบาล, 2549: 19-20; อ้างอิงจาก รัญจวน อินทรกำแหง 2528: 110-119)

ชี้ให้เห็นว่าจิตสำนึกของคนมีความสัมพันธ์กับสถาบันทางศาสนาที่ผู้นำที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมจะพยายามนำประชาชนกลับไปสู่คำสอนของพระพุทธองค์ที่ทรงเน้นให้เห็นแก่ประโยชน์สุขของสังคมเป็นใหญ่

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยยังพบว่าจิตสำนึกสาธารณะไม่ได้ส่งผลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพราะผู้วิจัยได้พิจารณาตัดเส้นทางความสัมพันธ์ดังกล่าวออก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏนั้นถูกกำหนดขึ้นจากฝ่ายบริหารของสถาบันในรูปแบบของพระราชบัญญัติ ยุทธศาสตร์ หรือพันธกิจซึ่งเป็นข้อมูลที่นักศึกษายากที่จะรับรู้อย่างละเอียดลึกซึ้งและสม่ำเสมอ ทำให้จิตสำนึกสาธารณะเป็นความรู้สึกนึกคิดและการกระทำส่วนบุคคลของนักศึกษาแสดงออกมาอาจไม่สอดคล้องกับเป้าหมายในระดับนโยบายของสถาบัน จิตสำนึกสาธารณะของการวิจัยในครั้งนี้จึงไม่ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น แต่จะต้องส่งผ่านปัจจัยอื่น ๆ ก่อนเพราะมีการถ่ายทอดได้ใกล้ชิดกับนักศึกษาได้มากกว่า จิตสำนึกสาธารณะ เช่น ความผูกพันทางศาสนา ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาแต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.5 จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าจิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.5 ดังภาพประกอบ 16

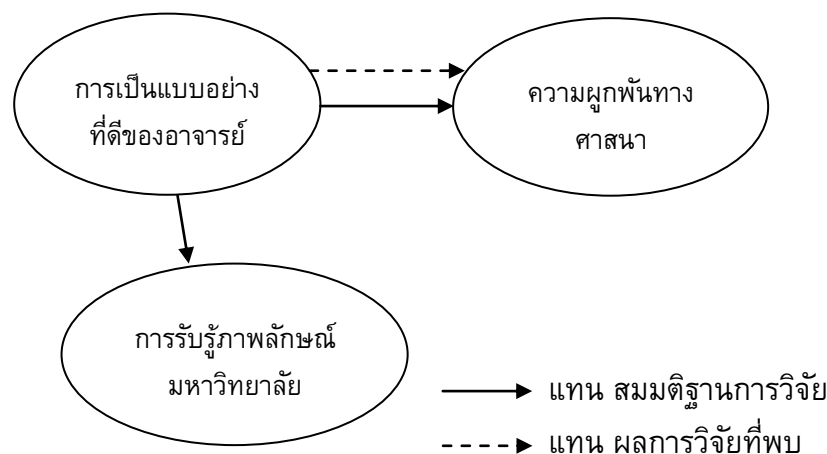

ภาพประกอบ 16 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.5 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์มีจิตสำนึกสาธารณะในด้านการเห็นคุณค่าและเอาใจใส่ต่อประโยชน์ส่วนรวม การรักษากฎระเบียบของส่วนรวม และการอาสาทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนาก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปด้วย นอกจากนี้ทั้งความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยก็มีผลให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยเช่นกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะของนักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะมักจะมีใจเพื่อเพื่อนฝูง เสียสละ และช่วยเหลือสังคมซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับผู้ที่มีความผูกพันแน่นแฟ้นกับศาสนาที่ได้รับคำสอนให้ยึดหลักความดีและไม่ประพฤตินอกทางชั่ว ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งก็จะมีบทบาทและพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งกิจกรรมหรือโครงการที่มีส่วนส่งเสริมงานด้านดังกล่าวมักจะเป็นกิจกรรมทางด้านศาสนารวมเข้าไปด้วย อาทิเช่น การทำบุญใส่บาตร การฟังธรรม กิจกรรมทุกวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น จึงทำให้นักศึกษาที่มีจิตสำนึกสาธารณะซึ่งเป็นความคิดความรู้สึกที่ฝังตัวยู่แล้วเข้าไปร่วมกิจกรรมและเกิดความผูกพันกับศาสนาได้ง่าย และเมื่อเข้าไปทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกับมหาวิทยาลัยเป็นประจำ นักศึกษาก็จะได้รับการสั่งสอนตามหลักศาสนาและมหาวิทยาลัยก็ใช้โอกาสเดียวกันนั้นให้การอบรมแก่นักศึกษาประพฤตินให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยได้จัดขึ้นนี้จะช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจบทบาทหรือภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจนนำไปสู่การให้ความร่วมมือในกิจกรรมและโครงการเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยต่อไป ดังที่ รัญจวน อินทรกำแหง (บุญทัน ภูบาล, 2549: 19-20; อ้างอิงจาก รัญจวน อินทรกำแหง 2528: 110-119) เสนอว่าผู้นำทางศาสนาที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมมักจะประพฤติปฏิบัติตนและเป็นแบบอย่างในการยึดถือหลักคำสอนทางศาสนาและด้านการช่วยเหลือส่วนรวม ในขณะที่ มนตรี พิริยะกุล และ บุญทวรรณ วิงวอน (2555) ก็พบว่า คุณลักษณะของบุคคลนอกจากแรงบันดาลใจ บทบาททางสังคม องค์ความรู้แล้ว การมีคุณธรรมด้านต่าง ๆ จะเป็นคุณสมบัติสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ขององค์กรได้ และความมีชื่อเสียงขององค์กรจะนำไปสู่ผลการดำเนินงานและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้วย ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า จิตสำนึกสาธารณะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.6 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาแต่ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.6 เพียงบางส่วน ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.6 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ไม่ได้ส่งผลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพราะผู้วิจัยได้พิจารณาตัดเส้นทางความสัมพันธ์ดังกล่าวออก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเป็นลักษณะของการเรียนการสอนตามเนื้อหาในรายวิชาและการแนะแนวหรือให้คำปรึกษาเรื่องทั่วไปมากกว่าการถ่ายทอดบทบาทของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาได้รับทราบ อีกทั้งมีหลายปัจจัยที่ไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการสร้างสัมพันธภาพที่แนบแน่นระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ได้แก่ บรรยากาศการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่นักศึกษาไม่สามารถพบปะอาจารย์ได้สม่ำเสมอ ช่วงวัยของนักศึกษาที่อยู่ในวัยรุ่นจึงมีลักษณะเป็นตัวของตัวเองสูงและชอบอยู่ในสังคมเพื่อนมากกว่า และภาระงานของอาจารย์ที่ไม่สามารถสะท้อนให้นักศึกษาได้รับรู้ว่ามีเกี่ยวข้องกับบทบาทของมหาวิทยาลัยอย่างไรบ้าง จึงทำให้นักศึกษาไม่รับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยจากตัวแบบของอาจารย์ได้

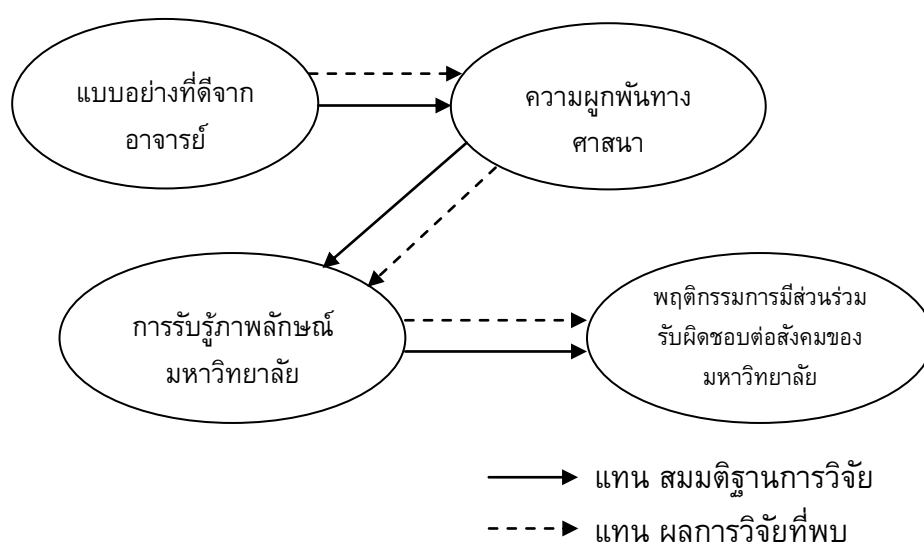
อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่าแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษามีแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม ด้านจริยธรรมและด้านการให้แก่สังคมจะส่งผลให้นักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนาไปด้วย จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ อาจารย์ผู้สอนมักจะสอดแทรกเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในเนื้อหาด้วยและยังมีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้จัด

หรือเข้าร่วมโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมหรือกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับ นักศึกษาได้รับรู้ว่าอาจารย์ก็มีความประพฤติสอดคล้องกับสิ่งที่อบรมสั่งสอนผู้อื่นจึงทำให้นักศึกษา ประพฤติตนที่ดีตามแบบอย่างของอาจารย์โดยการยึดถือคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตามคำสอน ทางศาสนาที่ตนเองได้มีโอกาสไปเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์จึงมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาของนักศึกษาตามที่ ھرรรษา เลาเหเสรีกุล (2537: 10) เสนอไว้ว่าสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดทางศาสนาคือตัวแบบ โดยใน สถาบันการศึกษาครูอาจารย์เป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดและวิธีการที่นิยมใช้คือ การอบรมสั่งสอน และเป็นตัวแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรร ทองคำบรรจง (2545: 117) พบว่าความเป็น กัลยาณมิตรของครูมีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาด้านปัญญา ศีล และด้าน สมာธิของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และปฏิมากร ศิริเตชะ (2549: 63) พบว่าการเป็นแบบอย่างของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ข้อสรุปที่ได้ประกอบ กับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพล ทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาแต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.7 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการ รับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.7 ดังภาพประกอบ 18

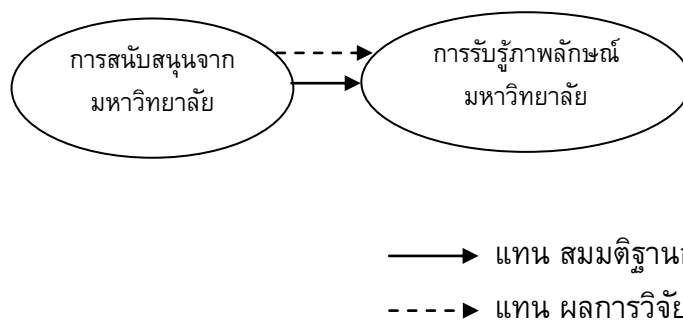

ภาพประกอบ 18 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.7 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ได้รับแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ในด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม ด้านจริยธรรมและด้านการให้แก่สังคมจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนาก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปด้วย นอกจากนี้ทั้งความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยก็มีผลให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยเช่นกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายเพิ่มเติมจากสมมติฐานการวิจัยที่ 1.6 ได้ว่า นอกจากนักศึกษาจะได้รับการศึกษาด้านวิชาการที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกันแล้ว ดังที่สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 97) ศึกษาพบว่า ครูบาอาจารย์เป็นปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาโดยอาจารย์ไม่ได้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมแต่มีการสอนสอดแทรกคุณธรรมแก่นิสิตนักศึกษาโดยใช้เวลาในการสอนไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนคาบเวลา และเมื่อนักศึกษายังได้รับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านจริยธรรมของอาจารย์เองที่มีความสอดคล้องกับสิ่งที่อาจารย์อบรมสั่งสอน อีกทั้งนักศึกษายังมีโอกาสได้พบปะอาจารย์ที่ไปเข้าร่วมทำกิจกรรมด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและศาสนาที่มหาวิทยาลัยได้จัดขึ้น ก็จะทำให้ให้นักศึกษามีความเต็มใจที่จะประพฤติตนตามแบบอย่างที่ดีของอาจารย์อย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นความผูกพันกับศาสนาได้ง่าย และอาจารย์รู้ได้ว่าลักษณะความประพฤติที่ดีดังกล่าวทั้งของตนเองและอาจารย์เป็นส่วนหนึ่งของภาพลักษณ์เชิงบวกของมหาวิทยาลัยราชภัฏในระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมเพราะได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยของตนโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยก็จะเป็นแรงผลักดันให้นักศึกษาอยากเข้ามามีส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมได้รอบด้านอย่างเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.8 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.8 ดังภาพประกอบ 19

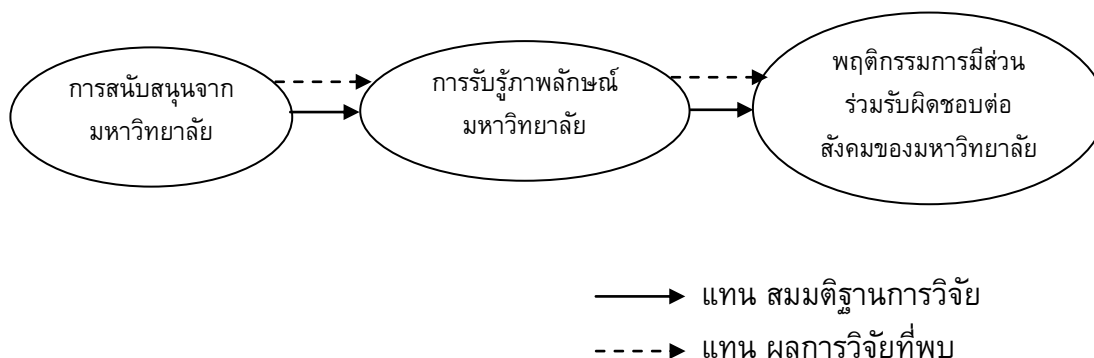
ภาพประกอบ 19 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.8 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์เมื่อได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและแรงงาน และด้านการยอมรับและพัฒนาอย่างส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยด้านวัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และการประกาศเกียรติคุณต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกับความเห็นชอบและการส่งมอบจากผู้บริหารระดับคณะหรือมหาวิทยาลัย จะเห็นได้จากในกิจกรรมที่สำคัญนักศึกษาก็มักได้พบปะกับผู้บริหารระดับสูงทำให้ได้รับทราบวิสัยทัศน์ นโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยจากการให้โอวาท ประกอบกับนักศึกษาได้รับรู้จากช่องทางอื่น ๆ เช่น การประกาศเกี่ยวกับการสร้างชื่อเสียงและความสำเร็จต่าง ๆ ของบุคคลหรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยหรือการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมาย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาทหรือภาพลักษณ์ที่เด่นชัดมหาวิทยาลัยได้ง่ายกว่าตัวแปรเชิงสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่ จิตสำนึกสาธารณะแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนที่ล้วนเป็นตัวแปรที่มีลักษณะความสัมพันธ์ใกล้ชิดในระดับเดียวกับนักศึกษาที่ส่งผลให้นักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาแทบทั้งสิ้นแต่ไม่มีอิทธิพลนำไปสู่การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยนี้จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี วงษ์มณฑา (2541: 77) ที่เสนอไว้ว่าองค์กรที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ดี มีนโยบายการบริหารที่ดีและส่งเสริมสนับสนุนในการทำงาน องค์กรนั้นก็จะมีภาพลักษณ์ที่ดี และการศึกษาของ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2557) ที่พบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.9 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุน สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.9 ดังภาพประกอบ 20

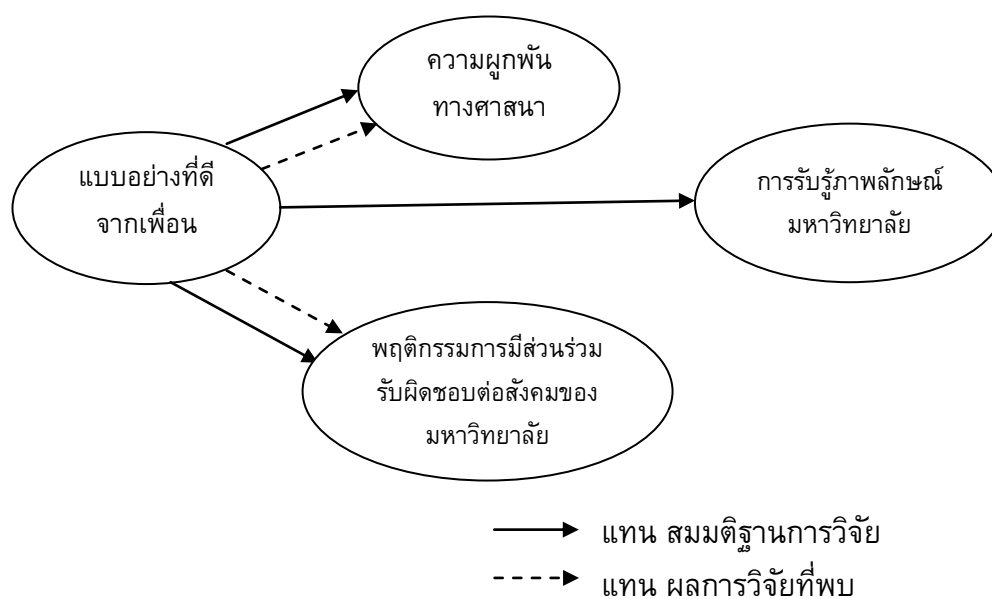
ภาพประกอบ 20 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.9 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ได้รับการ สนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและแรงงาน และด้านการยอมรับและ พัฒนาจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการ วิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการ บริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย อีกด้วย จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าการได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ วัสดุ และกำลังใจจากภาควิชา คณะ หรือหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยนอกจากจะเป็นการเอื้ออำนวยต่อ การดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษาแล้วยังเป็นการส่งสัญญาณให้นักศึกษาได้ทราบว่าการ กระทำของนักศึกษานั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับพันธกิจหรือเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเช่นกัน เมื่อนักศึกษาเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดียิ่งขึ้นในบทบาทหรือภาพลักษณ์ที่สำคัญของ มหาวิทยาลัยประกอบกับการได้รับสนับสนุนเป็นแรงเสริมก็必将มีความเต็มใจเข้าร่วมกับมหาวิทยาลัย ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมเพื่อสังคมด้วย ดังที่แนวคิดของเสรี วงษ์มณฑา (2541: 77) ได้เสนอไว้ว่าองค์กรที่ส่งเสริมสนับสนุนในการทำงาน องค์กรนั้นจะมีภาพลักษณ์ที่ดี และจะส่งผลให้มี บุคลากรมีความสามารถมีจิตวิญญาณของการให้บริการและอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานขององค์กร นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบของการวิจัยในวิชาชีพอื่น ๆ เช่น การรับรู้การ

สนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานส่งผลทางอ้อมกับพฤติกรรมทำให้พยาบาลผ่านทัศนคติที่ดีต่อการพยาบาล (ณัฐสุตา สุจินันท์กุล. 2541) และ พนักงานที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสูงและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานด้านบริการสูงจะเป็นผู้มีพฤติกรรมการทำงานด้านบริการสูงไปด้วย (ณัฐยา ลือชาภิตติกุล. 2546) ข้อเสนอที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.10 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนา การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย แต่ไม่ได้มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.10 เพียงบางส่วน ดังภาพประกอบ 21

ภาพประกอบ 21 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.10 และผลการวิจัยที่พบ

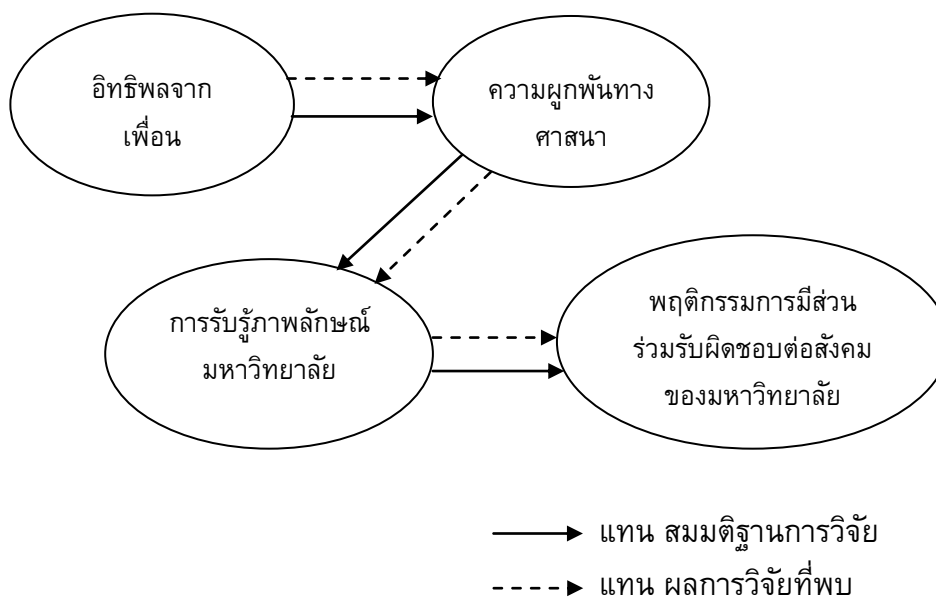
จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนไม่ได้ส่งผลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยเพราะผู้วิจัยได้พิจารณาตัดเส้นทางความสัมพันธ์ดังกล่าวออก แต่แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่ได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในด้านการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์ การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะย่อมส่งผลทำให้มีความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนาไปด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบ

ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับนักศึกษามีความใกล้ชิดกันได้ง่ายกว่าการรับรู้นโยบายที่บ่งบอกถึงภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ถึงแม้ว่ากิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจะถูกจัดขึ้นจากหน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัย แต่การเข้าร่วมกิจกรรมโดยการชักชวนจากอาจารย์หรือเพื่อนสามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาได้มากกว่า เพราะนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นจะรู้สึกอบอุ่นและมีกำลังใจมากขึ้นหากมีเพื่อนมาร่วมปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาซึ่งโดยปกติมักจะเป็นกิจกรรมที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากบุคคลวัยนี้มากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรร ทองคำบรรจง (2545: 156) ที่พบว่าความเป็นกัลยาณมิตรของเพื่อนส่งผลกระทบทงตรงต่อโครงสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนาด้านปัญญาและด้านศีล

เช่นเดียวกับผลการวิจัยที่พบว่า แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยแสดงให้เห็นว่ายิ่งนักศึกษาได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในด้านการเห็นแบบอย่างทางอารมณ์ การเห็นแบบอย่างการบริโภคด้วยปัญญา และการเห็นแบบอย่างทางจิตสาธารณะจะส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยทั้งในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกันว่า กลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมกรของนักศึกษาที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นทั้งการแสดงออกทางสังคม สัมพันธภาพกับผู้อื่น การดำเนินชีวิต การแก้ไขปัญหา ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ ในกรณีนี้นักศึกษาอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีอุปนิสัยชอบช่วยเหลือสังคมความสนใจก็มักจะชักชวนกันทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และการได้เห็นการทำงานของเพื่อนก็อาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของนักศึกษาด้วยเพราะถ้าเพื่อนส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอาสาจะทำให้นักศึกษาตั้งใจทำกิจกรรมอาสามากยิ่งขึ้น ดังที่ อัจฉรา สุขารมณ และอังศินันท์ อินทรกำแหง (2548) มีความเห็นว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อนิสิตด้านการเรียน ความประพฤติ เจตคติและค่านิยม รวมถึงการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ถ้านิสิตอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ดีจะทำให้นิสิตมีความรัก ความผูกพัน ความสามัคคี และช่วยเหลือกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ คมนา วัชรานันท์ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีแบบอย่างในการอาสาจะเป็นผู้มีพฤติกรรมอาสามากกว่านักศึกษาที่ไม่มีแบบอย่างการอาสา ข้อสรุปที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาจึงสนับสนุนว่า แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันทางศาสนาและพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1.11 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยพบว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1.11 ดังภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 22 สมมติฐานการวิจัยข้อ 1.11 และผลการวิจัยที่พบ

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในด้านเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย ด้านกฎหมายและระเบียบทางสังคม ด้านจริยธรรมและด้านการให้แก่สังคมจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความผูกพันทางศาสนาในด้านความเชื่อตามหลักศาสนาและการปฏิบัติทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนาก็จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ด้านการบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไปด้วย นอกจากนี้ทั้งความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยก็มีผลให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยเช่นกัน จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า หากนักศึกษาอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีความประพฤติดีมีคุณธรรมจริยธรรมย่อมจะเป็นแบบอย่างหรือชักชวนนักศึกษาให้ทำกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์ อาทิเช่น การเข้าร่วมกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมทางด้านศาสนา เป็นต้น ทั้งนี้หากเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยนักศึกษาและกลุ่มเพื่อนก็

จะได้มีโอกาสสัมผัสกับรับรู้ผลงานต่าง ๆ ที่แสดงถึงบทบาทหรือภาพลักษณ์ที่ดีของมหาวิทยาลัยไปด้วย และการรับรู้ดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาและเพื่อนอยากเข้าร่วมทำกิจกรรมอื่น ๆ ตลอดจนกิจกรรมเพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 97) พบว่าปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมของนักศึกษาส่วนหนึ่งมาจากเพื่อน เช่นเดียวกับบาร์รี่และเจมส์ (Barry; & James. 1996: 57) ที่ศึกษาพบว่า การรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมงานสามารถเพิ่มความรู้สึกที่ดีในงานและความรู้สึกนั้นก็มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานในเชิงบวก และชนันทิพย์ จันทรโสภณ (2550: 98) พบว่า การคล้อยตามกลุ่มและเจตคติต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ข้อเสนอที่ได้ประกอบกับเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมา จึงสนับสนุนว่าแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยผ่านความผูกพันทางศาสนาและการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ในเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจากตัวแปรภายในแฝงไปยังตัวแปรภายในแฝงแตกต่างกัน โดยพบว่ามีความแตกต่างกันในเส้นทางความสัมพันธ์ของอิทธิพลความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลต่อตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ที่พบว่าในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.54 แต่ในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์หากมีความผูกพันทางศาสนาที่จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่านักศึกษาเป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีในการดูแลสังคมซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับคำสอนและการปฏิบัติทางศาสนาในด้านความมีเมตตา ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นและ

การอุทิศตนเพื่อสังคม และบางโอกาสรูปแบบกิจกรรมที่ชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ดำเนินการอาจเป็นการปรับปรุงหรือการทำความสะอาดศาสนสถานต่าง ๆ การได้เข้าไปสัมผัสใกล้ชิดกับสถาบันศาสนาเป็นประจำทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกผูกพันกับศาสนา อีกทั้งชมรมอาจได้รับการสนับสนุนหรือร่วมกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศาสนา ความร่วมมือดังกล่าวสะท้อนให้กลุ่มนักศึกษาในชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ได้รู้ว่าการกระทำของตนและการดำเนินงานของชมรมมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและภาพลักษณ์ที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เน้นในด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้นักศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงเชิงบวกของสถาบันได้อีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ นักศึกษาสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จึงมีความผูกพันทางศาสนา และความผูกพันทางศาสนานั้นช่วยส่งผลให้นักศึกษากลุ่มนี้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยมากกว่านักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งนี้เพราะกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ มักจะดำเนินกิจกรรมตามหลักการและรูปแบบของชมรม อาทิเช่น ด้านวิชาการ ด้านกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น ในขณะที่ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่มีความโดดเด่นในด้านการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากกว่าภาพลักษณ์อื่น ๆ รูปแบบกิจกรรมของชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จึงส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยน้อยกว่า ถึงแม้ว่านักศึกษากลุ่มนี้จะมีค่าเฉลี่ยของตัวแปรความผูกพันทางศาสนามากกว่าก็ตาม ข้อสรุปดังกล่าวสอดคล้องตามที่ สำเนาว่า ขจรศิลป์ (2542) เสนอว่า กิจกรรมชมรมทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจสถาบันดียิ่งขึ้น ช่วยให้สถาบันบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา และมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบันได้เป็นอย่างดี และแนวคิดของสำนักงานสภาพัฒนาการเป็น “มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย” มีพันธกิจที่สำคัญหลายประการตามฐานทั้ง 5 ของชุมชน โดยนำหลักศาสนธรรมที่อุดมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และการเข้าถึงความจริง ความงาม และความดีมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต อีกทั้งงานวิจัยของ สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2557) ศึกษา รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของนักศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยลักษณะประจำตัวที่สำคัญประการหนึ่งก็คือด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่มีความสอดคล้องกับบุคคลที่มีความผูกพันกับศาสนา และในวิจัยของ ณิชฎยา ลือชากิตติกุล (2546) ที่ศึกษาพบว่า พนักงานที่มีวิถีชีวิตทางพุทธสูงก็จะเป็นผู้มีเจตคติต่อการทำงานด้านบริการสูงกว่าพนักงานที่มีวิถีชีวิตทางพุทธต่ำ

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ค่าเฉลี่ยของตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ของลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์มีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความผูกพันทางศาสนาและตัวแปรแฝงจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ส่วนตัวแปรแฝงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนพบว่าทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความผูกพันทางศาสนาในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่าค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความผูกพันทางศาสนาในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์อาจสืบเนื่องมาจากในชมรมอื่น ๆ นั้นจะประกอบไปด้วยชมรมด้านวิชาการ ด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านกีฬาและนันทนาการ โดยเฉพาะศิลปะและวัฒนธรรมจะรวมไปถึงชมรมศาสนาต่าง ๆ ด้วย จึงส่งผลให้นักศึกษาในชมรมมีความเชื่อและได้ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอตั้งนั้นเมื่อชมรมศาสนาอยู่ในชมรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดให้อยู่ในประเภทชมรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จึงส่งผลให้นักศึกษาในชมรมมีความผูกพันทางศาสนามากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2542: 117-118) ได้แบ่งประเภทกิจกรรมตามลักษณะไว้ 7 ประเภท โดยกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะการแสดง ศิลปะการพูด และดนตรี เป็นต้น

ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงจิตสำนึกสาธารณะในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่าค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงจิตสำนึกสาธารณะในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์อาจสืบเนื่องมาจากรูปแบบการดำเนินกิจกรรมชมรมชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่มีลักษณะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากการศึกษาเล่าเรียน ส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและใจ ทำให้อารมณ์สุนทรีย์ มีความสนุกสนานและเพลิดเพลิน อาทิเช่น ชมรมส่งเสริมศาสนา ชมรมศิลปะและวัฒนธรรม ชมรมส่งเสริมกีฬาและนันทนาการ ดังนั้นเมื่อชมรมมีการเชิญชวนให้สมาชิกทำกิจกรรมบริการสังคมจึงมักจะให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจเป็นอย่างดี การมีทัศนคติที่ดีต่อการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นและสังคมจึงเกิดขึ้นได้มากกว่าสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ที่มีรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมการช่วยเหลือสังคมที่มีความหลากหลาย บางครั้งสมาชิกต้องเดินทางไปในท้องถิ่นทุรกันดาร การเผชิญความยุ่งยากในการแก้ปัญหา หรือการพบเห็นสภาพความเป็นอยู่ของผู้ยากไร้

เหล่านี้ล้วนเป็นสถานการณ์ตั้งเครียดที่สมาชิกบางคนอาจคาดคิดไม่ถึง และอาจทำให้สมาชิกชมรมไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยนัก ทั้งนี้สังเกตได้จากจำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมพบว่าการกลุ่มนักศึกษาสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมเพียง 1-3 ครั้ง ในขณะที่กว่ากลุ่มนักศึกษาสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์เข้าร่วมกิจกรรมชมรมของตน 4-9 ครั้ง ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่ากลุ่มนักศึกษาชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์อย่างเห็นได้ชัด สะท้อนให้เห็นว่าอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การมีจิตสำนึกสาธารณะย่อมมีน้อยกว่าตามไปด้วยผลที่ได้จึงสอดคล้องกับ สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2542) เสนอว่ากิจกรรมของนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนและเกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อสังคม นักศึกษาที่ทำกิจกรรมหลายประเภท เช่น กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และนันทนาการ จะทำให้นักศึกษาได้เปลี่ยนบรรยากาศและผ่อนคลายความตึงเครียด ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม และมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และวิชา เทียมลม (2551) ที่พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาโดยเฉลี่ย 3-4 ครั้งต่อปี และแรงจูงใจประการหนึ่งที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาคือคุณลักษณะของกิจกรรม

ในส่วนของค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้นั้นแสดงว่าค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงดังกล่าวของนักศึกษาในแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพชีวิตประจำวันในมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาทั้งสองกลุ่มอยู่ร่วมกันนั้น ปกติแล้วนักศึกษาทั้งสองกลุ่มได้รับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยผ่านนโยบายและวิสัยทัศน์ของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยชุดเดียวกัน ได้รับการสนับสนุนทุน วัสดุอุปกรณ์ และเกียรติบัตรต่าง ๆ ในระดับภาควิชา คณะ และหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน ได้รับรู้แบบอย่างของอาจารย์ที่เป็นที่ปรึกษาในระดับชั้น ที่ปรึกษาชมรม และที่สอนในรายวิชา ได้รับแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน ร่วมสาขาวิชา และร่วมคณะ และได้รับการส่งเสริมให้นักศึกษาทุกคนมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคมโดยการมอบหมายให้นักศึกษาทุกคนได้จัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสังคมอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนั้นเป็นความสมัครใจส่วนบุคคลของนักศึกษา ดังนั้น ชมรมนักศึกษาจึงอาจไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะส่งผลให้ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงเหล่านี้แตกต่างกัน ทำให้กลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์กับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่นที่ไม่ใช่ด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์จึงมีค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงพฤติกรรมมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย การรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย และแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย หรือกล่าวได้ว่าเมื่อนักศึกษาได้รับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยจะทำให้มีพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ดังนั้นหากต้องการให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยและถ่ายทอดภาพลักษณ์เชิงบวกนั้นด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้นักศึกษาได้รับรู้และเข้าใจยิ่งขึ้นในบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น เมื่อนักศึกษาเกิดความตระหนักแล้วก็จะได้เข้ามามีส่วนในการแสดงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมได้สอดคล้องกับบทบาทของมหาวิทยาลัย

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย หรือกล่าวได้ว่าเมื่อนักศึกษาได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยจะทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้นหากต้องการให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยได้สอดคล้องกับบทบาทของของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมหาวิทยาลัยก็ควรให้การสนับสนุนในด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และแรงงานที่เอื้อต่อการกิจกรรมเพื่อสังคมของนักศึกษา ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติสำหรับนักศึกษาที่ช่วยเหลือสังคมและส่งเสริมสนับสนุนนักศึกษาให้มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้และดูงานด้านบริการสังคมในหน่วยงานภายนอก การสนับสนุนเหล่านี้จะเป็นแรงเสริมทำให้นักศึกษามีการรับรู้ที่ดีต่อภาพลักษณ์หรือบทบาทของมหาวิทยาลัยนำไปสู่การมีพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมต่อสังคมของมหาวิทยาลัยต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าความผูกพันทางศาสนาได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากจิตสำนึกสาธารณะ ทั้งนี้หากมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องการให้นักศึกษามีความผูกพันทางศาสนาทั้งด้านความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาก็มีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านจิตสำนึกสาธารณะในนักศึกษาก่อนเพราะความผูกพันทางศาสนาทำให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนอกจากนี้ยังพบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความผูกพันทางศาสนาที่ส่งผลทางตรงต่อการรับรู้ภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยในกลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์สูงกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่น แต่ค่าเฉลี่ยตัวแปรแฝงความผูกพันทางศาสนาและตัวแปรแฝงจิตสำนึกสาธารณะในกลุ่มนักศึกษาเป็นสมาชิกชมรมอื่นสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาเป็นสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ ในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏควรกำหนด

นโยบายในการจัดการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยการพัฒนาคุณลักษณะตามตัวแปรแฝงในนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การจัดการเรียนการสอนรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะ การจัดกิจกรรมหรือโครงการด้านศาสนา การส่งเสริมกิจกรรมชมรมที่หลากหลายรูปแบบ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสร้างแบบวัดแบบมาตรประมาณค่าขึ้นใหม่จำนวน 2 ฉบับ มีการปรับปรุงแบบวัดที่มีอยู่เดิมเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยปัจจุบัน 5 ฉบับ โดยทุกฉบับได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้และประเมินคุณภาพแบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่น (ภาคผนวก ค และ ง) อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง เครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีคุณภาพเพียงพอสำหรับให้นักวิจัยที่มีความสนใจนำไปใช้ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้อธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยได้ในปริมาณน้อย ตลอดจนตัวแปรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการอธิบายพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของนักศึกษากลุ่มสมาชิกชมรมด้านจิตอาสาและบำเพ็ญประโยชน์ได้น้อยกว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นสมาชิกชมรมอื่น จึงควรมีการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงเหตุสำคัญทั้งลักษณะทางจิตและสิ่งแวดล้อมภายนอกที่สามารถมาอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวในนักศึกษากลุ่มต่าง ๆ ให้ได้ชัดเจนกว่าที่พบในงานวิจัยครั้งนี้

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงทดลองประเมินผล (Evaluative-Experimental Study) เพื่อสร้างต้นแบบกิจกรรมพัฒนาลักษณะทางจิตของนักศึกษา เช่น ความผูกพันทางศาสนา จิตสำนึกสาธารณะ เป็นต้น ตลอดจนหลักการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดและสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ เพื่อน และมหาวิทยาลัย เป็นต้น เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนิสิตนักศึกษาได้ในวงกว้าง

บรรณานุกรม

- กรกช ศิริ. (2536). การศึกษาปัญหาและความต้องการของนิสิตเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กาญจนา ตระกูลวรกุล. (2548). อิทธิพลของปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะครูและการวิจัยปฏิบัติการของครู ที่มีต่อโอกาสการเพิ่มสมรรถภาพการวิจัย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- กังสดาล เชาว์วัฒนกุล. (2558). พฤติกรรมการทำงานของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับ แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 8(2).
- กองวิจัยการศึกษา. (2542). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความ รับผิดชอบต่อและมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติมา เจริญற்று. (2538). สภาพของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาและความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประโยชน์ของกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- กุลทิพย์ ศาสตรระจ. (2551). การถอดบทเรียนกระบวนการสื่อสารของกลุ่มเยาวชนในจิตสำนึก สาธารณะ. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยชุด “การสื่อสารจิตสำนึกสาธารณะ”. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- โกศล มีความดี (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤตเพื่อฟื้นฟูชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- คณะกรรมการกลุ่มความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนามาตรฐานการเรียนการสอนและการวิจัยด้าน บริหารธุรกิจแห่งประเทศไทย. (2555). แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ. สถาบัน ธุรกิจเพื่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เมจิกเพรส.
- คมนา วัชรานินท์. (2546). ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของ นักศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนา บริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- งามตา วนินทานนท์. (2536). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดา มารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. ฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จตุรวัฒน์ ฝืนรัมย์. (2557). รายงานวิจัยสถาบันเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556. นครราชสีมา:
คลังปัญญา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- จิรวัดน์ วีรังกร. (2549). มุมหนึ่งของความคิดการสร้างจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมแก่นักศึกษา. ในเอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการประจำปีของเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคกลางเพื่อ
พัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- จิรวัดนา มั่นยืน. (2536). ประสบการณ์ใหม่มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาและ
ทางจิตของนิสิตในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท วน.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์จิรา มูลเมือง. (2535). การเปรียบเทียบระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตนักศึกษาต่าง
สาขาวิชา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จอย ทองกลมสี. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทย
ตามหลักธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การอุดมศึกษา): กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชวนชัย เชื้อสาธุชน. (2546). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมประหยัดทรัพยากรของอาจารย์ใน
มหาวิทยาลัยราชภัฏ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชนันทิพย์ จันทร์โสกา. (2550). การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้าน
ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. เปิดฟ้าคุณธรรมจริยธรรมปีที่ 2.
กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์
ความรู้.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2543). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศึกษากรณี
กรุงเทพมหานคร. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2545). กิจกรรมนักศึกษาเรื่องของการเล่นที่ต้องบริหารจัดการโดยผู้รู้จัก
และต้องทำจริง ๆ. ในเอกสารประกอบโครงการประชุมสัมมนาพัฒนาการบริหารแนวทาง
ส่งเสริมความก้าวหน้าบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. สงขลา:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- ชุติมณฑน์ ศรีสุข. (2552). ภาพลักษณ์ของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์).
นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวรรณ สมศรีรีน (2548). การมีส่วนร่วมของพนักงานเขียนภูมิพลในการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการ
สังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- โชติมา สุรฤทธิธรรม. (2551). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชำนาญ พวงทอง. (2554). *การพัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2538). *วิทยาศาสตร์สังคม: ความเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐพงศ์ สุโกมล (2543). *คุณค่าและความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2559, จาก http://www.stou.ac.th/Thai/Offices/Oes/Guide/article/st_activi.html
- ณัฐนนท ทวีสิน. (2553). *Mind Responsibility: Beyond the Ivory Tower : University, College, School Social Responsibility (UCSSR)*. BRANDAGE. สัมภาษณ์.
- ณัฐยา ลือชาติตติกุล. (2546). *ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางบุคลิกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานด้านบริการของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐวุฒิ อรินทร์. (2555). *การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อสุขภาวะทางจิตและพฤติกรรมการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัดชายแดนใต้*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐสุดา สุจินันท์กุล. (2541). *ปัจจัยด้านครอบครัว การทำงาน และลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ. (2540). *รายงานการวิจัยเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. (2520). *รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย*. ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุษฎี เทียมเทศ และคณะ. (2553). *รายงานวิจัยเรื่องภาพลักษณ์คณะบริหารธุรกิจเทคโนโลยีราชมงคลอีสานในทัศนะของตลาดแรงงานในเขตจังหวัดนครราชสีมาผ่านการประชาสัมพันธ์*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ถนอม อินทรกำเนิด. (2545). *เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ. วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ. 9 (16): 126-129.*

- ธนู ฤทธิกุล. (2542). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ
กรมวิชาการ. 2(6): 42 - 49.
- ธรรณันท์ อัมภานุกิจ. (2551). ลักษณะทางจิตและลักษณะทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
ประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารสำนักงานของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน).
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญทัน ภูบาล. (2549). การใช้วัดทัศนละครุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2531). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.
กรุงเทพฯ: บี แอนด์ บี พับลิชชิ่ง.
- ปฎิมากร ศิริเตชะ. (2549). ศึกษาปัจจัยทางสังคมลักษณะทางจิตและลักษณะทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้อง
กับพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียน
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป จินนี่. (2540). การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม. เอกสารประกอบการสอน.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์, ภัทรียา กิจเจริญ และ ดรุณี ภูขาว. (2558). มาตรฐานจรรยาบรรณที่พึงมีของ
อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา. ประชาคมวิจัยฉบับที่ 118. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2559, จาก
http://rescom.trf.or.th/display/keydefault.aspx?id_colum=3203
- ประยุทธ์ กมลเมือง. (2543). ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ปริญา ณ วันจันทร์. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษา
ในจังหวัดเชียงราย. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (พฤติกรรมศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปริญดา ตาสี (2551). ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมใน
การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร.
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยวรรณ บุญเพ็ญ (2550). ค่านิยมสร้างสรรค์และสถานการณ์การทำงานที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม
การทำงานวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพของบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ปัญญา ประดิษฐบาทุกา. (2556). *ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผจงจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2547). *รายงานการวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารด้วยปัญญาของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พจน์ ใจชาญสุขกิจ. (2548). *CEO: PR & image: ยุทธวิธีการสร้างภาพลักษณ์ผู้บริหารด้วยการจัดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: ฐานมีเดีย เน็ตเวิร์ค.
- พนิดา บุญเกิด. (2548). *การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พชชนัน นิรมิตไชยนนท์. (2549). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิณญา คงจันทร์. (2548). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อความพร้อมในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- พิศดี มินศิริ. (2547). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลางในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: 598 Print.
- นริสรา พิงโพธิ์สภ. (2556). *สิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำในการพัฒนาเค้าโครงวิจัยสำหรับนักวิจัยพฤติกรรมศาสตร์*. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 19(1). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภดล อินนา. (2548). *ไอทีกับงานสื่อสารมวลชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: จามจรีโปรดักท์.
- นิตยา สำเร็จผล. (2547) *การศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างต่อบัณฑิตวิทยาเขตพระนครใต้*. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. จันทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- นีออน พิณประดิษฐ์ และคณะ. (2546). *ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการทำงานในข้าราชการ ตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรภาค 4*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นพหุระดับปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยกลุ่มสารการเรียนรู้ และปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อเครือข่ายการแลกเปลี่ยนทางสังคม ในที่ทำงานและตัวแปรผลทางด้านจิตพิสัยของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนตรี พิริยะกุล และ บุญทวารณ วังวอน. (2555). *อิทธิพลเชิงโครงสร้างของความสามารถขององค์กร และชื่อเสียงองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานและการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของ องค์กร*. วารสารการจัดการ. 5(1). ลำปาง: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- มินทร์ฐิตา จิราธรรมวัฒน์ (2553). *การรับรู้และทัศนคติที่ประชาชนมีต่อภาพลักษณ์ด้านความ รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนาดี ศิริทองถาวร. (2546). *การประชาสัมพันธ์ธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสภา.
- เรวัต สดมณี. (2544). *ปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม ศึกษาเฉพาะกรณี กำลังพลในสายงานปลัดบัญชี*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ลัดดา กิติวิภาต. (2530). *จิตวิทยาสังคมประยุกต์ทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2546). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว*. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณิ งามขจรกุลกิจ. (2550). *การศึกษารูปแบบและลักษณะของพันธกิจความรับผิดชอบต่อสังคมที่ พึงประสงค์เพื่อสนับสนุนแบรนด์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วรวรรณ อร่ามพงศ์. (2551). *ตัวแปรทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของสัตวแพทย์*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วาสนิ วรณศรี. (2549). *ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่รายในทัศนะของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นิเทศศาสตร์). เชียงราย: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.

- วัชรพราน เข้มทอง. (2555). *ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสียสละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ บัวทอง. (2545). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของแพทย์ในการประกันคุณภาพการศึกษาศูนย์แพทย์ศาสตร์ศึกษาชั้นคลินิกโรงพยาบาลสระบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). *ลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์*. *วารสารร่วมพฤษ*. 18 (ฉบับรวมเล่ม).
- วิจิตร ศรีสอาด. (2547). *ผลกระทบของการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยต่อสังคมฐานความรู้*. *วารสารวิชาการ*. 1(1).
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2540). *การประชาสัมพันธ์ฉบับสมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี; งามตา วนินทานนท์; และวิริทธิ์ ธรรมนารถสกุล. (2547). *รายงานการวิจัย: กรณีศึกษาคลศตัวอย่างและเครื่องมือชีวิตเพื่อนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมข้าราชการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. (2544). *การถ่ายทอดทางสังคมเพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่งาน. ในเอกสารประกอบการบรรยายพิเศษวิชาสัมมนาการวิจัยเยาวชนจิตพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิสาขา เทียมลม. (2551). *การศึกษาแรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สงบ ลักษณะ. (2545). *มหาวิทยาลัยราชภัฏภารกิจที่ท้าทาย*. *วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ*. 9(16).
- สถาบันคลังสมอง. (2553). *ยุทธศาสตร์และการดำเนินงาน 2554*. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.knit.or.th/web/wp-content/uploads/2017/01/yearbook2554.pdf>
- สมบูรณ์ ผุ่ยดี. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลากับการพัฒนาตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ แสงสุวรรณ และคณะ. (2542). *การบริหารงานอาคารชุด: กลยุทธ์การเป็นนักบริหารอาคารชุดที่เหนือชั้น = Condominium Management*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- สมศักดิ์ เวียงอินทร์. (2551). *ผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคม และภาพลักษณ์ขององค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร*. ปรินญา กจ.ม. (การจัดการ). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). การเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินคุณภาพจาก สมศ. วารสารทางวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ. 9(16).
- สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. (ม.ป.ป.). ราชภัฏ: มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. 1-2.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2549). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมพันธ์ รอดพึ่งครุฑ. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนบน. อุดรดิตต์: สำนักวิจัย สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2544). รูปแบบการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารข้าราชการครู: 22(1).
- สุคนธ์ธา เส็งเจริญ. (2556). การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะในนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปริญญาโท กศ.ม.(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุदारัตน์ ชาญเลขา. (2545). รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนาด้านวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ; และรัชนีกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2551). สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ :เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพฯ : มิสชั่น มีเดีย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (ม.ป.ป.). ปริญญา "มหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม" (เอกสารเผยแพร่). กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- สุวิมล ทิรกานันท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมระดับบุคคลเพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมของนักศึกษามหาวิทยาลัย: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณีย์ วงศ์วัฒนา. (2557). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ป.ด. (การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ถ่ายเอกสาร.
- เสกสรร ทองคำบรรจง. (2545). การศึกษาโครงสร้างทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีตามแนวพุทธศาสนา: การสร้างมโนทัศน์พื้นฐานการวัดความเปลี่ยนแปลงและรูปแบบเชิงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง. ปริญญาโท (วท.ด. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร : 113 ปี ย้อนอดีตสู่อนาคต*. กรุงเทพฯ: ดอกเบญจ.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). *การประชาสัมพันธ์: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- โสธยา คงดิษ. (2555). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของพนักงานบริษัทผลิตรถยนต์*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักกิจการนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2548). *ธรรมนูญนิสิตนักศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2559, จาก <http://person.bsru.ac.th/12command.php>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). *พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547*. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2558, จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/59/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%9A.%E0%B8%A1.%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%8F%2047.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *อุดมศึกษาสู่ปวงชน*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *มหาวิทยาลัยกับความรับผิดชอบต่อสังคม (University social responsibility: USR)*. สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2556, จาก http://www.mua.go.th/data_pr/data_sumate_52/Retreat_4.pdf
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). *การประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2558). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.rajabhatnetwork.com/Default.aspx?pageid=3>
- สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2545). *อุดมการณ์ราชภัฏ : มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถาบันราชภัฏ.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2542). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- หรรษา เลหาเสรีกุล. (2537). *การเรียนรู้ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินัยกับลักษณะทางพุทธและทางพฤติกรรมศาสตร์ของนักเรียนวัยรุ่น*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- หฤทัย อาจปรุ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ พบ.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อนันตชัย ยूरประถม. (2552). *CSR จากแนวคิดสู่วิธีปฏิบัติ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2558, จาก http://202.183.190.2/FTPiWebAdmin/knw_pworld/image_content/71/pw71_4lds3.pdf

- อมรพรรณ ประจันตวนิชย์. (2550). ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2544). คุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทรรศน์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อมรพร ปวะบุตร. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อสังคม กับภาพลักษณ์องค์กรของธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน. วิทยานิพนธ์ บช.ม. (การบัญชีและการจัดการ). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม; อัจฉรา สุขารมณ; และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับความมีสำนึกในหน้าที่ทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริสา สุขสม. (2555). การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน. สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2558. <http://documents.tips/documents/-55720854497959fc0b8bc98e.html>
- อารมณ อดุภาพ. (2553). การประเมินการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- อังศินันท์ อินทรกำแหง และทัศน ทองภักดี. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านผู้นำทางวิชาการของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และในกำกับของรัฐ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อังศินันท์ อินทรกำแหง อรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2550). รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและตชนี้วัดภาวะวิกฤตชีวิตสตรีไทยสมรสวัยกลางคนที่ทำงานนอกร้านในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ และอังศินันท์ อินทรกำแหง. (2548). รายงานการวิจัยเรื่องการประมวลและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับอีคิวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉริยา บุญเนตร. (2554). อำนาจพยากรณ์ของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาและการรับรู้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อำนวย วีรวรรณ. (2540). การแก้วิกฤตการณ์และการสร้างภาพพจน์ให้แก่องค์กรภาพพจน์นั้นสำคัญยิ่ง: ประชาสัมพันธ์กับภาพพจน์. กรุงเทพฯ: ปรกาศพริก.

- อำนาจ หงษา. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาตรีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ASEAN University Network, (2011). *AUN Annual Report 2010/2011*. Retrieved September 26, 2015 from <http://www.aunsec.org/Section8/8.2.2AnnualReport/AUNannualreport20102011.pdf>
- Assael, H. (1998). *Consumer Behavior and Marketing Action*. 6th ed. Ohio: South-Western College.
- Bandura, A. (1977). *Self-Efficacy*. New York: W.H. Freeman and Company.
- _____, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall.
- Barry, J. B. & James S. B. (1996). *The Effects of Perceived Co-Worker Involvement and Supervisor Support on Service Provider Role Stress, Performance and Job Satisfaction*. *Journal of Retailing*. 72(1),p.57-75.
- Berns, R.M. (2004). *Child, family, school, community: Socialization and support*. Yhomson Australia.
- Bollen, A. K. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: John Wiley & Sons.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Corporate Reputation Watch. (2008). *Reputation and The War for Talent*. Retrieved July 17, 2016, from <http://www.hillandknowlton.fr/pdf/2008-corporate-reputation-watch-hillknowlton.pdf>
- Erikson, E. H. (1959). *Identity and the Life Cycle*. New York: International Universities Press.
- Flanagan, G. A. (1967). *Modern Institutional Advertising*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Frank, J. (1993). *Planned Press and Public Relations*. 3rd ed. Great Britain: Alden Press.
- Frederick, R. W. (1959). *The third curricular*. New York: Appleton Century Crofts.
- Gardner, H. (2008). *Five Minds for the Future*. Retrieved November 24, 2016, from <https://howardgardner01.files.wordpress.com/2012/06/five-minds-for-the-future-january-20081.pdf>
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Hair, J. F., Black, W. C., Bain, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Upper Saddle River. NJ: Pearson Education International.
- Hirschi, T. (1969). *Cause of Delinquency*. California: University of California Press.

- Kline, R. B. (2005), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. (2nd Edition ed.). New York: The Guilford Press.
- Kotler, P. (2000). *Marketing Management*. 10th ed. New Jersey : Prentice-Hall Inc.,
- Kotler, P. and Keller, K. (2006). *Marketing Management*. 12th Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Lerner, R. M. (2002). *Concepts and theories of human development* (3rd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Morley M. (1998). *How to Manage Your Global Reputation: A guide to the Dynamics of International Public Relations*. Hampshire and London: Macmillan Press Ltd.
- Organization for Economic Co-Operation and Development. (2009). *Overviews of selected initiatives and instruments relevant to corporate social responsibility*. Annual report on the OECD guidelines for multinational enterprises 2008 employment and industrial relations. France: OECD Publishing.
- Schiffman, L. G. and Kanuk, L. L. 2007. *Consumer Behavior*. 9th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Schumacker, R.E.; & Lomax, R.G.(1996). *A Beginner's Guide to Structural equation modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Shanna R. T. (2003). *Relationships Among Perceived Organizational Support, Teacher efficacy, and Teacher performance*. Dissertation. Ph.D. (Clinical & Industrial-Orgnizational Psychology). USA: proquest Information and Learning Company. Photocopie.
- USR Alliance. (2009). *The 1st University Social Responsibility International Conference (USRIC 2009)*. Retrieved April 27, 2016, from <http://www.usralliance.org/usric2009.php>
- Wei L. (2004). *Perceived Organization Support: Linkling Human Resource Management Practices with Importance Work Outcomes*. Dissertation. Ph.D.. USA: University of Maryland. Photocopie.
- World Business Council for Sustainable Development. (2002). *The business case for sustainable development: Making a difference toward the Johannesburg summit 2002 and beyond*. Switzerland: WBCSD.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง “ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์”

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมการวิจัยนี้เพราะมีคุณสมบัติสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการศึกษา ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนาเยาวชนของชาติ หน่วยงาน และสถาบันที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการยกระดับประชากรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในสังคม ในการนี้ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 8 ตอน จึงขอความกรุณาให้ท่านพิจารณา ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกตอน และครบทุกข้อตามความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด โดย ข้อมูลและคำตอบทั้งหมดจะถูกปกปิดเป็นความลับ และจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลการศึกษาออกมาเป็นภาพรวมของการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบหรือหน่วยงานของผู้ตอบแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ทุกท่านเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวกษศรณ์ นุชประสพ

นิสิตปริญญาเอก สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ
 ชาย   หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา
 พุทธ   คริสต์   อิสลาม   อื่น ๆ (กรุณาระบุ).....
4. กำลังศึกษาชั้นปีที่..... สาขาวิชา.....คณะ.....
5. ท่านเป็นสมาชิกในชื่อชมรม/ชุมนุม.....หรือโครงการ.....
6. สถานภาพการเป็นสมาชิกชมรม/ชุมนุม
 ประธาน   รองประธาน   เลขานุการ
 กรรมการ   สมาชิก   อื่น ๆ (กรุณาระบุ).....
7. ระยะเวลาของการเป็นสมาชิกของชมรม/ชุมนุม
 ต่ำกว่า 1 ปีแต่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน   1 ปี   2 ปี
 3 ปี   4 ปีขึ้นไป
8. จำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม/ชุมนุม
 1-3 ครั้ง   4-6 ครั้ง   7-9 ครั้ง   10 ครั้งขึ้นไป

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. ท่านเข้าร่วมกับอาจารย์ประจำรายวิชาในการจัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ในพื้นที่ชุมชน						
2. ท่านได้นำความรู้จากในชั้นเรียนมาจัดนิทรรศการหรือเป็นวิทยากรในกิจกรรมให้ความรู้แก่ชุมชน						
3. ท่านได้นำข้อมูลปัญหาในท้องถิ่นมาเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเพื่อจัดโครงการช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่น						
4. ท่านมีส่วนช่วยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย						
5. ท่านได้หาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อต้องการทำงานวิจัยหรือแก้ปัญหาพิเศษหรือจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม						
6. ท่านสมัครเข้าร่วมเป็นคณะทำงานจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัย/คณะ/สาขาวิชา						
7. ท่านมีส่วนร่วมผลักดันโครงการรณรงค์ประหยัดพลังงานของมหาวิทยาลัยให้สำเร็จลุล่วง						
8. ท่านสามารถชี้แจงแก่บุคคลอื่นให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย/หลักเกณฑ์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัย เช่น การมีส่วนร่วมตรวจสอบความโปร่งใส การใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัย						
9. ท่านให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความประพฤติของบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดวินัย						
10. ท่านอาสาจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนหรือช่วยผู้ยากลำบากในที่ต่าง ๆ						
11. ท่านเข้าร่วมการจัดงานประเพณีหรืองานโอกาสพิเศษของชุมชน						
12. ท่านช่วยรณรงค์ในกิจกรรมแก้ไขปัญหาสังคมในชุมชน เช่น ปัญหาความรุนแรง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ยาเสพติด โรคเอดส์ เป็นต้น						
13. ท่านร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือร่วมเสวนาสร้างจิตสำนึกทางสังคมระหว่างนักศึกษา อาจารย์ หรือคนในชุมชนด้วยกัน						

ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
14. เมื่อได้รับมอบหมายให้จัดโครงการ/กิจกรรมท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนท้องถิ่นมาร่วมงานด้วย						
15. ท่านร่วมรณรงค์ในการสนับสนุนให้คนในชุมชนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม						
16. ท่านเข้าร่วมสนับสนุนการจัดโครงการ/กิจกรรมการดูแลส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก						
17. ท่านเข้าร่วมรณรงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ดี เช่น การจัดกีฬาสามัคคี การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นต้น						
18. ท่านแบ่งปันน้ำใจและสินทรัพย์ให้กับบุคคลที่เดือดร้อนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่ประสบทุกข์หรือด้อยโอกาส						
19. ท่านร่วมรณรงค์ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาระบบนิเวศในมหาวิทยาลัยและชุมชนใกล้เคียง						

ตอนที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น						
2. การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยสะท้อนบริบท/ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นโดยรวมมหาวิทยาลัย						
3. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเน้นการศึกษาปัญหาจริงในชุมชนท้องถิ่นโดยรวมมหาวิทยาลัย						
4. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสและสนับสนุนคนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมการจัดการศึกษา เช่น ประเมินคุณภาพบัณฑิต ร่วมเป็นวิทยากร เป็นพื้นที่ศึกษาเรียนรู้ เป็นต้น						

ข้อความ	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
5. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริมกระบวนการวิจัยเพื่อกิจกรรมพัฒนาชุมชนท้องถิ่น หรือสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริอย่างชัดเจน						
6. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำกรวิจัยหรือการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น						
7. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยสนับสนุนอาจารย์ที่เข้าร่วมทำวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น						
8. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์การวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น						
9. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น						
10. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยส่งเสริมการบูรณาการจัดการศึกษากับการบริการวิชาการแก่ชุมชนท้องถิ่น						
11. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีกิจกรรมหรือโครงการบริการวิชาการที่เสริมสร้างจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานท้องถิ่นแก่ผู้นำชุมชน						
12. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีการจัดประชุม สาสิต ฝึกอบรมทางวิชาการ/วิชาชีพได้ตรงตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น						
13. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยส่งเสริมให้คณาจารย์เป็นวิทยากรให้ความรู้หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น						
14. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในท้องถิ่น						
15. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มาใช้ทรัพยากรและสถานที่ของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น						
16. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น						
17. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีการให้ความรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น						

ข้อความ	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
18. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น						
19. ภาควิชา หรือคณะ หรือมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่น						

ตอนที่ 4 ความผูกพันทางศาสนา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความเชื่อหรือการปฏิบัติ					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. เมื่อท่านได้ฟังเรื่องราวของผู้มีคุณธรรมสูงทำให้เกิดความศรัทธาและปฏิบัติตามผู้นั้น						
2. ท่านรู้สึกว่าการปฏิบัติตามหลักศาสนาทำให้คนในสังคมมีความรักความเมตตาต่อกันมากขึ้น						
3. ผู้ใหญ่ในครอบครัวท่านเป็นตัวอย่างที่ดีให้ท่านยึดถือปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา						
4. ท่านคิดว่าคนเราควรมีหลักคำสอนทางศาสนาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวัน						
5. ท่านคิดว่าการพักผ่อนที่ดีคือการทำกิจกรรมทางศาสนา						
6. ท่านเชื่อว่าการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาจะทำให้มีความสุขมากขึ้น						
7. เมื่อมีโอกาสท่านจะชักชวนคนอื่น ๆ ให้ปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนามากขึ้น						
8. ท่านได้นำตัวอย่างคำสอนทางศาสนามาอธิบายให้ผู้อื่นฟัง						
9. ท่านอ่านหนังสือเกี่ยวกับคำสอนทางศาสนาและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต						
10. ท่านไปร่วมกิจกรรมทางศาสนาเมื่อมีโอกาส						
11. ท่านสนทนาเรื่องทางศาสนากับผู้เชี่ยวชาญทางศาสนา						
12. ท่านได้นำหลักศาสนามาช่วยในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน						
13. ท่านปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางศาสนาที่ท่านนับถือ						
14. ท่านงดเว้นการกระทำในสิ่งที่เป็นข้อห้ามที่ทางศาสนาได้ระบุไว้						

ตอนที่ 5 จิตสำนึกสาธารณะ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการตระหนักรู้					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. ท่านเห็นว่าอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ของสาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัยควรใช้อย่างทะนุถนอมเหมือนกับเป็นสมบัติส่วนตัว						
2. ท่านตระหนักดีว่าต้องช่วยกันดูแลวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียนให้พร้อมใช้ ไม่ทำให้ชำรุดเสียหาย						
3. ท่านเห็นว่าอุปกรณ์การเรียนที่ยืมมาจากสาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัยจะต้องใช้อย่างระมัดระวัง						
4. ท่านคิดว่าการดูแลรักษาของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยเป็นหน้าที่ที่ท่านต้องทำ						
5. ท่านตระหนักว่าการช่วยมหาวิทยาลัยประหยัดทรัพยากร เช่น น้ำ ไฟ เป็นเรื่องที่ท่านควรใส่ใจและปฏิบัติ						
6. ท่านตระหนักดีว่าในการอยู่ในสังคมต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดร่วมกัน						
7. ท่านตระหนักดีว่าไม่ควรยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง						
8. ท่านเห็นว่าไม่ควรนำหนังสือที่สนใจหรือหายากในห้องสมุดไปซ่อนไว้เพียงเพื่อประโยชน์ของตน						
9. ท่านเห็นว่าการไม่วางกระบี่หรือทำสัญลักษณ์เป็นเจ้าของที่นั่ง เป็นการเคารพสิทธิและแบ่งปันผู้อื่น						
10. ท่านตระหนักว่าการไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎกติกาส่วนรวมของสังคมจะไม่ใช่ที่ยอมรับของสังคม						
11. ท่านตระหนักว่าการอาสาทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม						
12. ท่านตระหนักถึงคุณค่าของการได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน						
13. ท่านสำนึกเสมอว่าปัญหาส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยเป็นปัญหาของท่านที่ต้องช่วยแก้ไข						
14. ท่านรู้ว่าการอาสารับทำงานหลัก ๆ ในทีม จะช่วยขับเคลื่อนให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้						

ตอนที่ 6 แบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการได้รับแบบอย่างจากอาจารย์					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. ท่านได้รับแบบอย่างจากอาจารย์ที่ใส่ใจดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนส่วนรวมของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี						
2. อาจารย์ของท่านมักคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า ท่านจึงอยากทำตาม						
3. อาจารย์ของท่านจัดโครงการหรือกิจกรรมโดยใช้เงินส่วนตัว ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
4. อาจารย์ของท่านปฏิบัติตามระเบียบวินัยและรักษากฎกติกาสังคม ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
5. ท่านเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้ที่มีความประพฤติเหมาะสมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
6. อาจารย์ของท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้เหมาะสมในเวทีของสังคมหรือในที่สาธารณะ ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
7. อาจารย์ของท่านมีความเป็นกลาง ให้เกียรติและไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
8. อาจารย์ของท่านสอดแทรกเรื่องคุณธรรมความดีเข้ามาในการเรียนการสอน ท่านจึงนำคำสอนนั้นไปปฏิบัติตาม						
9. ท่านยึดการปฏิบัติของอาจารย์ที่มาเข้าสอนตรงต่อเวลาและเต็มเวลาเสมอโดยนำมาเป็นแบบอย่างในการมาเรียนสม่ำเสมอ						
10. อาจารย์ของท่านแสดงให้เห็นว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้ท่านจึงยึดถือนำมาปฏิบัติตาม						
11. ท่านเห็นแบบอย่างจากอาจารย์ส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในสถาบันอยู่เสมอ ท่านจึงต้องการปฏิบัติตาม						
12. อาจารย์ของท่านเล่าถึงการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมให้ท่านและเพื่อน ๆ ฟัง ท่านจึงต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมบ้าง						
13. ท่านสามารถยึดถืออาจารย์เป็นแบบอย่างในการจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อสังคม						
14. อาจารย์ของท่านเป็นแบบอย่างในการชักชวนให้ผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเป็นประจำ ท่านจึงปฏิบัติตาม						

ข้อความ	ระดับการได้รับแบบอย่างจากอาจารย์					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
15. ท่านมักพบเจออาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ท่านจึงยึดถือมาเป็นแบบอย่าง						
16. อาจารย์ของท่านชอบทำบุญ บริจาคเงินและสิ่งของให้แก่ผู้เดือดร้อนหรือองค์กรการกุศล ท่านจึงยึดถือมาเป็นแบบอย่าง						
17. อาจารย์ของท่านยินดีให้บริการด้านวิชาการและให้คำปรึกษากับบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ท่านจึงยึดถือมาเป็นแบบอย่าง						
18. อาจารย์ของท่านให้ความช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ท่านจึงยึดถือมาเป็นแบบอย่าง						

ตอนที่ 7 การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านสนับสนุนงบประมาณในการจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคม						
2. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม						
3. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านแต่งตั้งอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาคณะทำงานในโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคมที่นักศึกษาจัดขึ้น						
4. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านสนับสนุนให้มีการจ่ายค่าตอบแทนหรือสวัสดิการที่จำเป็นแก่คณะนักศึกษาที่จัดกิจกรรมเพื่อสังคม						
5. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคมและจิตสาธารณะ						
6. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านนำผลงานทางด้านกิจกรรมเพื่อสังคมมาพิจารณาการมอบรางวัลนักศึกษาดีเด่น						
7. ท่านได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาให้รับตำแหน่งสำคัญในการทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคม						

ข้อความ	ระดับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
8. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านให้โอกาสนักศึกษาไปเรียนรู้เพิ่มเติมหรือศึกษาดูงานโครงการ/กิจกรรมเพื่อสังคมของหน่วยงานภายนอก						
9. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านให้ความสำคัญกับนักศึกษาโดยการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการหรือมอบหมายให้ทำงานสำคัญด้านการพัฒนาสังคมและประโยชน์ส่วนรวม						
10. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านมีการเชิญเกียรติของนักศึกษาที่ทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม เช่น ให้อุปถัมภ์มอบรางวัล						
11. มหาวิทยาลัย/คณะ/ภาควิชาของท่านตระหนักว่านักศึกษาที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคมเป็นการทำคุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย						

ตอนที่ 8 แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับการได้รับแบบอย่างจากเพื่อน					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
1. เพื่อน ๆ ของท่านไม่เคยยอมแพ้เมื่อเจออุปสรรคและความผิดหวัง ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
2. เพื่อน ๆ ของท่านมักจะเก็บอารมณ์โกรธฉุนเฉียวได้ดี ท่านจึงนำไปปฏิบัติตาม						
3. ท่านสังเกตเห็นว่าเพื่อน ๆ ของท่านใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ท่านจึงนำไปปฏิบัติตาม						
4. เมื่อท่านมีเรื่องเสียใจ เพื่อน ๆ จะเข้ามาถามและให้กำลังใจ ท่านจึงนำไปปฏิบัติกับผู้อื่นเช่นกัน						
5. เพื่อน ๆ ของท่านใส่ใจอารมณ์กับความรู้สึกของผู้อื่น ท่านจึงนำไปปฏิบัติตาม						
6. เพื่อน ๆ ของท่านเห็นว่าไม่ควรแก้งหรือล้อคนอื่นให้อับอายเสียใจโดยคิดแต่สนุกฝ่ายเดียว ท่านจึงยึดถือเป็นแบบอย่าง						
7. เพื่อนของท่านไม่นิยมซื้อสิ่งของราคาแพง ท่านก็ปฏิบัติตามอย่างเพื่อน						
8. เพื่อน ๆ ของท่านจะใช้โทรศัพท์อย่างรู้กาลเทศะ เช่น ไม่พูดคุยเป็นเวลานาน ๆ ใช้ในธุระสำคัญ และท่านก็ชอบปฏิบัติตาม						

ข้อความ	ระดับการได้รับแบบอย่างจากเพื่อน					
	1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ค่อนข้าง น้อย	4 ค่อนข้าง มาก	5 มาก	6 มาก ที่สุด
9. เพื่อน ๆ ไม่ว่าท่านเป็นคนเซย ถ้าท่านไม่ทำตามอย่างเพื่อน						
10. เพื่อนสนิทของท่านไม่อดของใช้ที่มีราคาแพงหรือมียี่ห้อดี ๆ จากต่างประเทศ ท่านก็ปฏิบัติตามอย่างเพื่อน						
11. เพื่อน ๆ ของท่านชักชวนท่านอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบ ก่อนเนิ่น ๆ ซึ่งท่านก็ปฏิบัติตาม						
12. เพื่อน ๆ ของท่านไม่ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับกิจกรรมบันเทิงต่าง ๆ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมส์ เป็นต้น ท่านจึงยึดถือ เป็นแบบอย่าง						
13. เพื่อน ๆ ของท่านนำกระดาษที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ (reuse) และท่านก็ชอบปฏิบัติตาม						
14. เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ของท่านสนใจดูแลรักษาสมบัติส่วนกลางของมหาวิทยาลัย ท่านก็ทำตามอย่างเพื่อนเช่นกัน						
15. เพื่อน ๆ ของท่านไม่ทิ้งเศษกระดาษ ขยะ ไว้ในห้องเรียนตามถนน ในสนาม จะนำไปทิ้งที่ใส่เศษขยะ ท่านก็ทำตามอย่างเพื่อนเช่นกัน						
16. เมื่อออกจากห้องเรียนเพื่อน ๆ ของท่านจะช่วยกันปิดไฟ ปิดแอร์ ท่านก็ทำตามอย่างเพื่อนเช่นกัน						
17. เพื่อน ๆ ของท่านชอบทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ท่านจึงนำไปปฏิบัติตาม						
18. เพื่อน ๆ ของท่านถือคติของส่วนรวมต้องดูแลรักษาให้ดี ท่านก็ยึดถือตามอย่างเพื่อนเช่นกัน						
19. กลุ่มเพื่อน ๆ ของท่านจะใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ยืมมาจากคณะแล้วรีบส่งคืนเพราะคำนึงว่าคนอื่นก็อาจต้องการยืมใช้ ท่านก็ทำตามอย่างเพื่อนเช่นกัน						
20. เพื่อน ๆ ของท่านให้ความสนใจการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ท่านก็สนใจตามเพื่อนเช่นกัน						
21. เพื่อน ๆ ของท่านมักชอบชักชวนท่านและคนอื่นจัดกิจกรรมเพื่อสังคม ท่านจึงนำไปปฏิบัติตาม						

ภาคผนวก ข

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ดร.ปัญญา ประดิษฐบาทุกา	รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
2. ผศ.ดร.จินตนา ต้นสุวรรณนนท์	อาจารย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3. ดร.ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ	อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ	อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ดร.อัจจรา ประเสริฐสิน	อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 10 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.6739	.6901
2	.6039	.7319
3	.5766	.7400
4	.6608	.7716
5	.7464	.7734
6	.6612	.7546
7	.6980	.7795
8	.8013	.7848
9	.6282	.7257
10	.6757	.7654
11	.6718	.7404
12	.6629	.7710
13	.7324	.8001
14	.7558	.7945
15	.7937	.7947
16	.7243	.8022
17	.6398	.7789
18	.6146	.6995
19	.7278	.7664
ค่า α -Coefficient ทั้งฉบับ	.9484	.9662

ตาราง 11 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.5386	.6970
2	.4905	.7353
3	.6068	.7513
4	.6083	.7684
5	.7163	.7835
6	.7115	.7891
7	.6981	.7586
8	.6922	.7588
9	.6695	.7582
10	.7537	.7596
11	.6462	.7618
12	.7838	.7825
13	.7762	.7839
14	.7557	.7702
15	.7554	.7602
16	.7370	.7329
17	.7518	.7526
18	.6954	.7481
19	.6523	.7418
ค่า α -Coefficient ทั้งฉบับ	.9495	.9655

ตาราง 12 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามความผูกพันทางศาสนา

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.6861	.7237
2	.5915	.7524
3	.5341	.7206
4	.5630	.7178
5	.6837	.7662
6	.7279	.7734
7	.6796	.7576
8	.6969	.7360
9	.7049	.7344
10	.5093	.7545
11	.5204	.6211
12	.8055	.7841
13	.7620	.7994
14	.6109	.7168
ค่า α-Coefficient ทั้งฉบับ	.9205	.9501

ตาราง 13 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามจิตสำนึกสาธารณะ

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.7057	.7626
2	.7905	.8257
3	.8219	.8324
4	.8254	.8225
5	.7877	.8042
6	.8023	.8271
7	.7338	.8204
8	.7539	.8094
9	.7356	.7850
10	.6285	.7554
11	.8227	.8073
12	.7811	.8012
13	.6680	.7512
14	.7699	.7867
ค่า α -Coefficient ทั้งฉบับ	.9549	.9650

ตาราง 14 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.7758	.7308
2	.7690	.7472
3	.6937	.7062
4	.7745	.7808
5	.8104	.8079
6	.7423	.8131
7	.7534	.7877
8	.7761	.7710
9	.7942	.7839
10	.8093	.7967
11	.8125	.7851
12	.7607	.7662
13	.7085	.7684
14	.7556	.7837
15	.6612	.7568
16	.6866	.7696
17	.7392	.7895
18	.7082	.8036
ค่า α-Coefficient ทั้งฉบับ	.9622	.9673

ตาราง 15 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.7576	.7272
2	.7837	.7762
3	.7484	.7877
4	.7384	.7893
5	.6422	.7717
6	.6570	.7854
7	.6637	.7566
8	.7177	.7716
9	.7886	.7908
10	.7525	.7809
11	.7898	.7587
ค่า α-Coefficient ทั้งฉบับ	.9364	.9495

ตาราง 16 ค่าความเชื่อมั่น (α -Coefficient) ทั้งฉบับ และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (Corrected Item-Total Correlation) ของแบบสอบถามแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

ข้อ	ค่า Corrected Item-Total Correlation	
	ฉบับทดลองใช้ (n=100)	ฉบับใช้จริง (n=972)
1	.6518	.6867
2	.3745	.6131
3	.6312	.7363
4	.6414	.7303
5	.5669	.7171
6	.3456	.6919
7	.5700	.7202
8	.6650	.7285
9	.5574	.6948
10	.5969	.7229
11	.6228	.7276
12	.5435	.6725
13	.5210	.6707
14	.6267	.7691
15	.6453	.7274
16	.6660	.7192
17	.7333	.7560
18	.7316	.7813
19	.6731	.7428
20	.7743	.7628
21	.7314	.7690
ค่า α-Coefficient ทั้งฉบับ	.9323	.9611

ภาคผนวก

ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างข้อคำถาม
ที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วม
รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading				R ²
	ด้านการเรียน การสอน การ วิจัยและบริการ วิชาการ	ด้านการบริหาร จัดการและการ กำกับดูแล	ด้านการมีส่วน ร่วมของชุมชน	ด้านคุณภาพ ชีวิตใน มหาวิทยาลัย	
1	0.778				0.605
2	0.819				0.670
3	0.821				0.674
4	0.837				0.701
5	0.829				0.687
6	0.765				0.586
7		0.826			0.682
8		0.849			0.720
9		0.793			0.629
10			0.787		0.619
11			0.777		0.603
12			0.820		0.673
13			0.846		0.716
14			0.837		0.701
15			0.830		0.689
16				0.846	0.715
17				0.839	0.703
18				0.766	0.586
19				0.828	0.685
Standardize Loading	0.888	0.937	0.969	0.952	
รายองค์ประกอบ Average Variance	0.654	0.677	0.667	0.672	
Extraction (AVE)					
$\chi^2 = 629.682, df = 148 (p = .00), CFI = 0.954, SRMR = 0.033, RMSEA = 0.058$					

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย (n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading				R ²
	การจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น	การวิจัยเพื่อท้องถิ่น	การบริการวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น	การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	
1	0.795				0.632
2	0.831				0.691
3	0.836				0.699
4	0.805				0.648
5		0.809			0.654
6		0.828			0.686
7		0.819			0.671
8		0.813			0.661
9		0.800			0.640
10			0.787		0.619
11			0.804		0.646
12			0.836		0.699
13			0.847		0.717
14			0.819		0.671
15			0.793		0.629
16				0.827	0.684
17				0.887	0.787
18				0.877	0.769
19				0.858	0.736
Standardize Loading	0.902	0.968	0.949	0.829	
รายองค์ประกอบ					
Average					
Variance	0.667	0.662	0.664	0.744	
Extraction (AVE)					

$\chi^2 = 537.930$, df = 146 (p = .00), CFI = 0.962, SRMR = 0.030, RMSEA = 0.053

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรความผูกพันทางศาสนา
(n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading		R ²
	ความเชื่อตามหลักศาสนา	การปฏิบัติทางศาสนา	
1	0.780		0.608
2	0.873		0.762
3	0.823		0.677
4	0.819		0.671
5	0.784		0.615
6	0.808		0.653
7		0.759	0.576
8		0.779	0.607
9		0.788	0.621
10		0.780	0.608
11		0.705	0.497
12		0.835	0.697
13		0.837	0.701
14		0.763	0.582
Standardize			
Loading	0.912	0.932	
รายองค์ประกอบ			
Average			
Variance	0.664	0.611	
Extraction (AVE)			
$\chi^2 = 496.893, df = 72 (p = .00), CFI = 0.936, SRMR = 0.053, RMSEA = 0.078$			

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรจิตสำนึกสาธารณะ (n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading			R ²
	การเห็นคุณค่าและ เอาใจใส่ต่อประโยชน์ ส่วนรวม	การรักษากฎระเบียบ ของส่วนรวม	การอาสาทำกิจกรรม เพื่อประโยชน์ ส่วนรวม	
1	0.831			0.691
2	0.895			0.801
3	0.887			0.787
4	0.882			0.778
5	0.832			0.692
6		0.845		0.714
7		0.858		0.736
8		0.853		0.728
9		0.814		0.663
10		0.777		0.604
11			0.845	0.714
12			0.889	0.790
13			0.849	0.721
14			0.864	0.746
Standardize Loading	0.916	0.884	0.890	
รายองค์ประกอบ				
Average				
Variance	0.750	0.689	0.743	
Extraction (AVE)				
$\chi^2 = 406.912$, $df = 74$ ($p = .00$), $CFI = 0.955$, $SRMR = 0.033$, $RMSEA = 0.068$				

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรแบบอย่างที่ดีจากอาจารย์
(n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading				R ²
	เศรษฐกิจของมหาวิทยาลัย	กฎหมายและระเบียบทางสังคม	จริยธรรม	การให้แก่สังคม	
1	0.869				0.755
2	0.896				0.803
3	0.786				0.618
4		0.849			0.721
5		0.884			0.781
6		0.865			0.748
7		0.832			0.692
8			0.820		0.672
9			0.841		0.707
10			0.850		0.723
11			0.819		0.671
12				0.801	0.642
13				0.813	0.661
14				0.828	0.686
15				0.809	0.654
16				0.818	0.669
17				0.832	0.692
18				0.837	0.701
Standardize Loading	0.842	0.944	0.962	0.929	
รายองค์ประกอบ					
Average					
Variance	0.725	0.736	0.693	0.820	
Extraction (AVE)					
$\chi^2 = 460.579$, df = 131 (p = .00), CFI = 0.967, SRMR = 0.028, RMSEA = 0.051					

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย (n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading		R ²
	วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และ แรงงาน	การยอมรับและพัฒนา	
1	0.787		0.619
2	0.859		0.738
3	0.848		0.719
4	0.830		0.689
5		0.795	0.632
6		0.812	0.659
7		0.787	0.619
8		0.807	0.651
9		0.829	0.687
10		0.819	0.671
11		0.797	0.635
Standardize Loading	0.957	0.941	
รายองค์ประกอบ			
Average Variance	0.691	0.651	
Extraction (AVE)			
$\chi^2 = 230.884, df = 43 (p = .00), CFI = 0.964, SRMR = 0.027, RMSEA = 0.067$			

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อคำถามในตัวแปรแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน
(n=972)

ข้อคำถาม	Standardize Loading			R ²
	แบบอย่างทาง อารมณ์	แบบอย่างการบริโภค ด้วยปัญญา	แบบอย่างทางจิต สาธารณะ	
1	0.773			0.598
2	0.705			0.497
3	0.837			0.701
4	0.808			0.653
5	0.797			0.635
6	0.696			0.484
7		0.780		0.608
8		0.788		0.621
9		0.768		0.590
10		0.796		0.634
11		0.767		0.588
12		0.707		0.500
13		0.674		0.454
14			0.784	0.615
15			0.763	0.582
16			0.783	0.613
17			0.810	0.656
18			0.846	0.716
19			0.810	0.656
20			0.827	0.684
21			0.824	0.679
Standardize				
Loading	0.895	0.937	0.917	
รายองค์ประกอบ				
Average				
Variance	0.595	0.571	0.650	
Extraction (AVE)				
$\chi^2 = 878.708$, df = 186 (p = .00), CFI = 0.926, SRMR = 0.042, RMSEA = 0.062				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	กษศรณ นุชประสพ
วันเดือนปีเกิด	19 สิงหาคม 2517
สถานที่เกิด	สุพรรณบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถนนแจ้งวัฒนะ บางเขน กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	วิทยาศาสตรบัณฑิต (สถิติประยุกต์) จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
พ.ศ. 2549	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2559	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ